

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Lem_Stanislaw-Denik nalezeny ve vane.PDB

PDB Name: Deník nalezený ve vaně

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXt

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 10.10.2001

Modification Date: 10.10.2001

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

Stanisław Lem

Deník nalezený ve vaně

Úvod

Zápisy neogenního člověka tvoří jednu z nejdůležitějších památek dávné minulosti Země. Pocházejí ze závěrečného období prechaotické kultury, která předcházela Velkému rozpadu. Je ironickým paradoxem dějin, že o civilizacích raného neogénu, o prakulturách Asýrie, Egypta a Řecka víme mnohem víc než o době praatomistiky a prvotní astronautiky. Archaické kultury totiž po sobě zanechaly trvalé památky z kostí, kamene, břidlic a bronzu, kdežto ve středním a pozdním neogénu k uchovávání souhrnu lidských poznatků sloužil takzvaný papyr.

Tuto křehkou, téměř bílou látku, odvozenou od celulózy, válcovali a řezali na obdélníkové archy, na které černou barvou tiskli všemožné informace, načež je speciálním způsobem skládali a sešivali.

K pochopení Velkého rozpadu, oné katastrofy, která během několika týdnů zničila výsledky staletí, je třeba se vrátit tři tisíce let. V této době neexistovala metamnestika ani technika krystalizace informací.

Všechny funkce dnešních mnemoriů a gnostronů plnil papyr. Sice už existovaly zárodky mechanické paměti, ale šlo o obtížně obsluhovatelné stroje, používané ke specializovaným a vyhraněným účelům. Nazývaly se "elektronické mozky", zásluhou onoho přehánění pochopitelného jen z historického odstupu, s nímž obyvatelé Malé Asie pokládali věž svatyně Baa-Bel za nebetyčnou.

Nevíme přesně, kdy a kde vypukla epidemie papyrolýzy. Pravděpodobně v jižních, málo obydlených oblastech tehdejšího státu Ammer-Ku, kde stály první kosmodromy. Současníci zpočátku nechápali

hrozící nebezpečí. S tvrdým odsouzením jejich lehkomyšlnosti mnoha pozdějšími historiky se můžeme ztotožnit jen stěží. Papyr se vskutku nevyznačoval vysokou trvanlivostí, nelze však činit prechaotické kultury odpovědné za to, že nepředvídaly existenci katafaktoru RV, známého též jako Harciův faktor. Ostatně jeho skutečnou podstatu odhalil až v galaktijském období Folsel Prodoktor Šestý, když zjistil, že pochází ze třetího Uranová měsíce. Nevědomky zavlečený na Zemi jednou z raných objevitelských výprav (podle Prognostora Phaa-Waaka to byla osmá maladická expedice) způsobil Harciův faktor lavinovitý rozpad papyru na celém světě.

Podrobnosti katastrofy neznáme. Podle pověstí, zkrystalizovaných teprve ve čtvrtém galaktiku, byly ohnisky epidemie velké sbírky vědonosných papyrů, takzvané bao-blio-theky. Reakce probíhala prakticky okamžitě. Na místě neocenitelných souborů společenské paměti zůstávaly hromady šedého prachu, lehkého jako popel.

Prechaotičtí vědci se domnívali, že jde o virus napadající papyr a hodně času ztratili jeho hledáním. Těžko nepřiznat pravdu hořké poznámce Tauridského Histognostora Čtvrtého, že lidstvu by víc prospělo, kdyby onen promarněný čas raději věnovalo zaznamenání mizejících vědomostí do trvalejšího média, třeba kamene.

Pozdní neogén, doba katastrofy, neznal gravitroniku, kyberkonomiku ani synte fyziku. Hospodářství jednotlivých etnických skupin, nazývaných naciemi, mělo poměrně autonomní charakter. Bylo úplně závislé na cirkulaci papyru. Na ní závisely i dodávky na Mars, kde probíhala první etapa výstavby Syrtijské Tiberis.

Papyrolýza zruinovala nejen hospodářství. Tato doba se nikoli bezdůvodně nazývá érou papyrokracie. Papyr reguloval a koordinoval veškerou lidskou činnost, navíc určoval, nám těžko pochopitelným způsobem, osud jednotlivců (jako takzvané "osobní papyry"). Věcné ani rituální významy papyru v tehdejších folklóru (katastrofa připadla na období nejvyššího rozkvětu prechaotické kultury neogénu) nebyly ostatně dodnes zkatalogizovány. Význam některých jeho druhů známe, po jiných zůstaly jen prázdné názvy (afisse, para-gony, baun-knooty, doku-mety aj.). V oné době nebylo možné se narodit, vyrůstat, vzdělávat se, pracovat, cestovat ani získávat prostředky k životu bez účasti papyru.

Z toho plynou rozměry katastrofy, která zasáhla Zemi. Selhaly všechny záchranné prostředky: karanténa, izolace celých měst i kontinentů, stavba hermetických úkrytů. Tehdejší technika byla bezmocná vůči subatomové struktuře katafaktoru, který vznikl anabiotickou evolucí. Poprvé v historii hrozil společenským vztahům naprostý rozpad. Jak tvrdí nápis na zdi lázní ve vykopávkách Fri-Sco (jednoho z nejlépe zachovaných měst jižního Ammer-Ku), vyrytý anonymním bardem katastrofy, "oblohu nad městy zakryla mračna rozpadlého papyru, a potom čtyřicet dní a čtyřicet nocí padal špinavý déšť, a tak vítr a proudy bláta spláchly z tváře Země dějiny lidstva".

Byl to opravdu krutý úder, uštědřený pyšnému lidstvu pozdního neogénu, které podle svého názoru už sahalo po hvězdách. Hruza papyrolýzy zasáhla všechny oblasti života. V městech nastala panika, lidé zbavení osobnosti ztráceli rozum, selhávaly dodávky zboží, docházelo k násilí, rozpadaly se a zanikaly technika, věda, školství. Když se zastavily energetické centrály, kvůli chybějícím plánům je nebylo možné opravit. Zhaslo elektrické světlo a tmu osvětlovaly jen plameny požárů.

Tak vstoupil neogén do období chaosu. Trvalo asi dvě stě let. První čtvrtstoletí Velkého rozpadu nezanechalo z velice pochopitelných důvodů žádné psané kroniky. Můžeme se pouze domýšlet, za jakých podmínek se snažila vláda vzniklé Zemské federace zabránit rozpadu společnosti.

Čím vyšší civilizace, tím důležitější je pro ni zachování cirkulace informací, tím je citlivější na každou poruchu této cirkulace. Tento společenský krevní oběh ustal.

Jedinou zásobárnou znalostí byla paměť žijících odborníků, kterou bylo třeba zachovat především.

Problém, zdánlivě jednoduchý, se ukázal jako neřešitelný. Věda pozdního neogénu byla tak rozčleněná, že žádný odborník neobsáhl celý rozsah svého oboru. Obnova by tedy vyžadovala namáhavou, dlouhodobou spolupráci specializovaných týmů. Kdyby byla zahájena okamžitě - tvrdí Laa Bar Polygnostor Osmý z Bermanské historické školy - civilizace neogénu by byla rychle rekonstruována. Vynikajícímu znalci chronologické systematiky je třeba odpovědět, že jím navrhovaný postup by možná vedl ke shromáždění znalostí, ale - po splnění úkolu - by je neměl kdo využít. Tlupy kočovníků opouštějící ruiny zdevastovaných měst a jejich zdivočelé děti už neuměly číst ani psát. Civilizaci bylo

třeba zachránit ve chvíli, kdy se rozpadal průmysl, končilo stavebnictví, zastavila se doprava, kdy volali o pomoc hladoví obyvatelé pevnin a zastavením dodávek byla ohrožena existence kolonie na Marsu. Odborníci nemohli ponechat civilizaci svému osudu, aby v izolaci vymýšleli nové techniky záznamů. Byla podniknuta zoufalá opatření. Veškerá produkce některých technik zábavy, např. takzvaný film, byla přeměněna na zaznamenávání přicházejících informací o pohybu lodí a raket, protože se množily jejich katastrofy. Z paměti rekonstruované plány energetických sítí se tiskly na tkaniny. Všechny zásoby umělých hmot schopných zaznamenávání se rozvážely do škol. Fyzikové dožírali na jaderné reaktory, kterým hrozil výbuch. Záchrané skupiny odborníků kmitaly po celém světě. To všechno však byly jen zlomky řádu, atomy organizace, utápějící se v oceánu šířícího se chaosu. Zmítanou neustávajícími otřesy, trvalými boji se záplavou analfabetismu, ignorance, atrofování nelze kulturu chaosu soudit podle toho, co ztratila, ale co prese všechno dokázala z dědictví dějin zachovat.

Zastavení první vlny Velkého rozpadu si vyžádalo nejvíc obětí. Byla zachráněna pozemská předmostí na Marsu a zrekonstruována technika - tato páteř civilizace. Filmotéky a gramodesky nahradily skladiště zničeného papýru. Jiné obory bohužel postihly kruté ztráty.

Protože produkce nových záznamových prostředků neuspokojovala nejnnutnější potřeby, bylo pro záchranu základů vzdělanosti obětováno všechno, co jim bezprostředně nesloužilo. Nejvíce byly postiženy společenské vědy. Znalosti se předávaly ústně přednáškami a jejich posluchači se poté stali vychovateli následující generace. Byl to jeden z nejpodivnějších činů kultury chaosu, který způsobil, že Země vyšla z katastrofy s nenahraditelnými ztrátami v oborech historie, historiografie, paleologie a paleoestetiky. Byl zachráněn jen nepatrný zlomek literárního dědictví. Miliony svazků historických kronik, nedocenitelné pozůstatky středního a pozdního neogénu, se proměnily v prach.

Na sklonku období chaosu konečně došlo k jednomu z nejparadoxnějších stavů, totiž k tomu, že při relativně rozvinuté technice, s fungujícími zárodky gravitroniky a technobiotiky, s úspěšnou masovou cislaktickou dopravou, nevědělo lidstvo nic nebo skoro nic o své vlastní minulosti. To, co se do dnešních dnů zachovalo z obrovského neogenního dědictví, tvoří jen zbytečky, až k nesrozumitelnosti změněné zprávy o faktech, pokroucené mnohonásobným předáváním ústním podáním, a právě tato historie, dodnes nejistá chronologie nejdůležitějších událostí, plná mezer, bílých skvrn v krystalech poznání, se stala naším dědictvím.

Lze jen opakovat po Subgnostorovi Nappro Leisovi, že papyrolýza byla ve skutečnosti historiolyzou. Teprve na tomto pozadí se ukazuje ve správných proporcích dílo Prognostora Wid-Wisse, který v osamění, ve sporech s oficiální historiografií, objevil Zápisy neogenního člověka, hlas jednoho z posledních obyvatel zmizelého státu Ammer-Ku, promlouvající k nám přes propast staletí. Památka tím závažnější, že neexistuje srovnatelná, nelze ji totiž spojit s papyrantovými nálezy, které archeologická expedice Paleognostora Mnemonity Bradraha Syrtijského vynesla ze slínových jílů spodního neogénu. Vztahují se k víře vládnoucí v Ammer-Ku v době VIII. dynastie. Hovoří se v nich o různých nebezpečích - černém, rudém, žlutém, což jsou pravděpodobně zaklínadla tehdejší kabaly, spojené se záhadným božstvem Ras-Sa, které byly údajně skládány lidské oběti. Tato interpretace však zůstává zdrojem sporů mezi Transadenskou a Velkosyrskou školou a týmem žáků proslulého God-Waada.

Lze se oprávněně obávat, že převážná část dějin neogénu zůstane navždy zahalena tajemstvím, protože nejdůležitější podrobnosti o společenském životě nelze získat ani chronotrackní metodou. Uvedení onoho úseku dějin, který se podařilo částečně rekonstruovat, překračuje rámec tohoto úvodu. Omezíme se pouze na hrstku poznámek uvádějících do podstaty Zápisů. Vývoj starověké víry probíhal ve dvou fázích. V prvním období (archeocredon) existovala různá náboženství, založená na uznávání nadpřirozeného, nehmotného prvku, vztahujícího se k veškeré existenci. Z archeocredonu zůstaly jako trvalé památky pyramidy (z raného neogénu) a mezogenní vykopávky (vznosné gotické chrámy Lafrance).

V druhém období, neocredonu, nabylo náboženství odlišné formy. Metafyzický prvek se jaksi ztělesnil v pozemském, materiálním světě. Jako jeden z hlavních tehdy dominoval kult božstva Kap-Eh-Thaalu (nebo Kappi-Thaa v palimpsestové transkripci kremonských záznamů). Toto božstvo bylo ctěno v celém Ammer-Ku, dále jeho kult zahrnoval Australoindii a část Evropského poloostrova. Souvislost na území Ammer-Ku nalezených podobizen slona a osla s kultem Kap-En-Thaalu je pochybná. Samotné jméno

Kap-En-Thaalu se nesmělo vyslovit - zákaz analogický Iz-Raelskému); v Ammer-Ku toto božstvo nazývali hlavně Thoo-Llar. Mělo ostatně mnoho dalších liturgických jmen, jejichž průběžným hodnocením se zabývaly speciální řády (např. Makk-Lerů). Fluktuace tržních hodnot jednotlivých jmen (nebo přívlastků?) božstva Kap-En-Thaalu zůstává dodnes záhadná. Obtížnost pochopení podstaty tohoto z posledních prechaotických náboženství spočívá v tom, že Kap-En-Thaaloři nepřiznávali nadpřirozenou existenci, nebyl tedy duchem, nepokládali ho ani za bytost (to by nasvědčovalo totemickým rysům tohoto kultu, neobvyklému v éře rozvinutých exaktních věd) a ztotožňovali ho, přinejmenším v praxi, s movitým i nemovitým majetkem. Jinou podobu neměl. Je dokázáno, že mu byly skládány oběti ze sklizní cukrové třtiny, kávy a obilí, a to i v obdobích hospodářského úpadku, snad pro usmíření tohoto božstva. Zmíněný rozpor ještě prohlubuje existence prvků zjevení v kultu Kap-En-Thaalu: podle nich se svět opíral o takzvané "vlastnostictví". Pokusy o narušení tohoto dogmatu podléhaly tvrdým trestům.

Jak je známo, epochu globální kyberkoniky předcházely na sklonku neogénu zárodky sociostáze; kult Kap-En-Thaalu organizovaný do složitých korporativních rituálů a institucionálních obřadů ztratil řadu území, která ovládli stoupenci světského sociostatického hospodářství, narůstal konflikt mezi prostorem, kde vládla tato pradávna víra, a ostatním světem.

Střediskem původní fanatické víry zůstal do vzniku Pozemské federace stát Ammer-Ku, řízený po sobě nastupujícími dynastiemi Presinidů. Nebyli to doslova knězi Kap-En-Thaalu. Presinidi (nebo Press-Denn-Thy-di podle terminologie tyrryské školy) postavili v dobách XIX. dynastie Pentagon. Čím byla tato stavba pozdního neogénu, první z řady kamenných gigantů? Prehistorici akvilinské školy je zpočátku považovali za hrobky Presinidů, analogii k egyptským pyramidám. Tato hypotéza však ve světle dalších objevů padla. Vyskytly se názory, že šlo o svatyně Kap-En-Thaalu, ve kterých se plánovaly křížové výpravy proti nevěřícím a strategie jejich účinného obracení.

Vzhledem k nedostatku pramenů, které by umožnily řešení tohoto problému, nepochybně klíčového pro pochopení poslední fáze vlády XXIV. a XXV. dynastie, historici požádali o pomoc Temporistický ústav. Příznivý postoj ústavu umožnil využít nejnovější technické objevy chronotrakce k objasnění záhady Pentagonů. Ústav provedl devadesát sondáží do minulosti, přičemž spotřeboval 17 trilionů ergů, shromážděných v družicových časoskladech kolem Měsíce.

Podle chronotrakční teorie se lze proti času pohybovat prakticky jen daleko od velkých hmot, protože každé přiblížení k nim pohlcuje nesmírná množství energie. Sondy proto pozorují minulost ze stratosféry. Jejich náhlé objevování a stejně náhlé mizení muselo být pro lidi neogénu značnou záhadou. Jak tvrdí Prodoktor Sturlprans Druhý, retrochronální sonda se vynoří v minulosti jako objekt podobný vypouklému disku, připomínajícímu dva na sebe položené talíře, vznášející se volně v prostoru.

Chronosondy poskytly bohatý materiál, s jejich pomocí jsme získali mimo jiné autentické fotografie Prvního Pentagonu z doby jeho stavby. Tato budova ve tvaru pravidelného pětiúhelníku, jehož jedna strana měřila 460 infů, byla opravdovým labyrintem z kamene a betonu. Délku jeho chodeb odhaduje Histognostor Ser Een na 17 až 18 tehdejších mil. Vstup do budovy střežilo ve dne v noci dvě stě nižších kněží. Kroniky nalezené v ruinách Was-En-Tonu umožnily s využitím dalších časovrtů objevit Druhý Pentagon, méně okázalý než První, protože jeho podstatná část se nacházela pod zemí. Jisté části těchto kronik naznačují existenci dalšího, v pořadí už Třetího Pentagonu, který měl být naprosto autonomní, jakýsi stát ve státě, a to díky speciální kamufláži a obrovským zásobám potravin, vody a stlačeného vzduchu. Avšak poté, kdy systematické chronaxní sondování celého území Ammer-Ku 20. století neodhalilo po této stavbě ani stopy, většina historiků se přiklonila k tezi, že v nalezených kronikách se hovoří o Třetím Pentagonu jen v přeneseném smyslu, že tato stavba byla vybudována - jako výtvar víry a imaginace - v myslích vyznavačů a šíření pověstí o její existenci mělo povzbudit srdce klesajícího počtu vyznavačů božstva Kap-En-Thaalu.

Taková byla oficiální verze pozemské historiografie, když tehdy mladý Prognostor Wid-Wiss zahájil archeologickou činnost.

Po prostudování všech dostupných materiálů publikoval dílo, ve kterém tvrdil, že se zanikáním moci Presinidů a zmenšováním jejich teritoria začali budovat nové centrum moci daleko od lidských sídel, v jedné hornaté poušti Ammer-Ku, hluboko pod skalami, aby toto poslední útočiště boha nebylo přístupné nezasvěcencům. Wid-Wiss se domníval, že hypotetický Pentagon Poslední dynastie tvořil druh velkého

válečného mozku a jeho úkolem bylo dozírat na čistotu víry v Kap-En-Thaalu a obracet národy, které tuto víru ztratily.

Jde o to, že podle Wid-Wisovy analýzy byl Poslední Pentagon postaven teprve několik desítek let před papyrovou katastrofou. Kdyby - jak zdůrazňovala kritika - Třetí Pentagon skutečně existoval, Presinidi v něm ukrytí by nepochybně využili anarchie, jaká nastala po katastrofě, a na úsvitu chaotických dob by sáhli po ovládnutí Země. I kdyby takový útok na moc Federace byl potlačen, zůstala by po něm stopa v ústním podání. Historiografie však nic takového nezaznamenala.

Wid-Wiss bránil svou hypotézu tvrzením, že zatímco obyvatelstvo státu Ammer-Ku přešlo na stranu "nevěřících" a spojilo se s Federací, vládcové Posledního Pentagonu jej nechali úplně uzavřít. Podzemní moloch, oddělený takto od celého lidstva, přečkal papyrovou katastrofu i časy chaosu, protože neměl žádný kontakt s událostmi na povrchu Země.

Wid-Wiss uznával, že toto dokonalé, hermetické oddělení hypotetické společnosti kněží a vojenských sloužících Kap-En-Thaalu od vnějšího světa vypadá nepravděpodobně. Připouštěl, že Poslední Pentagon nějakým způsobem sledoval události na Zemi, domníval se však, že onen vojenský mozek Poslední dynastie už nebyl schopen žádných útočných, ba ani diverzních operací. Nedokázal zaútočit na Federaci, protože zahlouben uvnitř skal nebyl uzavřen pouze zdmi, ale soustavou vnitřních vztahů, žil pouhým mýtem, legendou o bývalé moci Kap-En-Thaalu, a zkoumal, kontroloval a potíral vlastní kacířství. Tuto poslední Wid-Wisovu tezi historiografie mlčky pominula. Vědec se však nevzdal. S hrstkou věrných spolupracovníků systematicky prohledával celý řetěz Skalistých hor. Už se na něj skoro zapomnělo, když jeho umíněnost konečně triumfovala. 28. Maa 3146 průzkumná archeologická skupina odstranila mnoho set tun skalního závalu na úpatí Haar-Vurdovy hory a stanula před zamaskovanou, okrouhlou kovovou deskou - vchodem do Posledního Pentagonu.

Průzkum podzemní budovy si vyžádal neobyčejné úsilí i prostředky, protože v sedmdesátém druhém roce oddělení od světa postihla Pentagon Poslední dynastie přírodní katastrofa. Nepatrným posunem žulového podloží horského masivu praskla zemská kůra a došlo k přímému spojení s hlubinným magmatem. Betonový ochranný štít zapuštěný do skály nevydržel nápor. Láva vnikla dovnitř stavby a celou ji vyplnila. Tak se toto mraveniště podzemní, záhadné činnosti posledních Presinidů změnilo v neživou zkamenělinu, která více než tisíc šest set osmdesát let čekala na svého objevitele.

Není naším úkolem popisovat nesmírné bohatství vykopávek Třetího Pentagonu. Odkazujeme čtenáře na specializované práce. Uvedeme jen několik poznámek jako úvod do četby Zápisů.

Byly objeveny třetího roku vykopávek ve čtvrtém podlaží, v soustavě vnitřních chodeb, kde se nacházely očistné lázně. V jedné z nich, naplněné stejně jako ostatní zkamenělou lávou, byly nalezeny pozůstatky dvou lidských koster a pod nimi papyr tvořící originál Zápisů.

Jak se čtenář přesvědčí, odvážné předpoklady Histognostora Wid-Wisse se v převážné míře potvrdily. Záписы popisují osud společnosti uzavřené v podzemí, která zabránila přístupu informací o skutečných událostech a předstírala, že tvoří mozek a štáb velmoci sahající až k nejvzdálenějším galaxiím - až se toto předstírání stalo vírou a víra - jistotou. Čtenář bude svědkem, jak fanatičtí sluhové Kap-En-Thaalu stvořili mýtus takzvaného "Antibaráku", jak trávili život vzájemným špehováním, zkoumáním pravověrnosti a oddanosti legendární "Misi", dokonce i tehdy, když poslední zbytek reálnosti této "Mise" z jejich mysli vymizel, takže jim zůstalo jen stále hlubší klesání do propasti hromadného šílenství.

Historická věda ještě neproněsla definitivní slovo o Zápisech, které se podle místa nálezu také nazývají Zápisníkem nalezeným ve vaně. Neexistuje ani shoda, pokud jde o dobu vzniku jednotlivých částí rukopisu - prvních jedenáct stran pokládají Hyberiadští Gnostorové za pozdější apokryf - pro čtenáře však nejsou tyto odborné spory důležité a je čas umlknout, aby promluvil vlastním hlasem poslední odkaz neogenní papyrové epochy, který dospěl do naší doby.

I

...místnost s číslem, uvedeným na předvolání, jsem nemohl najít. Nejdříve jsem se ocitl v odboru prověrek, nato v odboru dezinformací, kde mi nějaký úředník z nátlakové sekce doporučil, abych šel do osmého patra, ale tam se nikdo nechtěl se mnou bavit; bloudil jsem davem šarží, všechny chodby zaplňoval energický dupot, třesky dveří i podpatků, a do těchto ohlasů pronikala hudba vzdálených

skleněných zvonečků jako od koňských postrojů. Poslíčci občas přenášeli kouřící konvice, vstupoval jsem omylem na toalety, kde se spěšně líčily sekretářky, agenti převlečení za liftboje v mé přítomnosti utínali hovory. Jeden s umělou protézou mě vezl z patra do patra tolikrát, že mi kynul už zdaleka, a dokonce mě přestal fotografovat aparátem v klopě maskovaným jako knoflík. Kolem poledne mi už tykal a přiznal se ke své slabůstce - magnetofonu skrytému pod podlahou výtahu. Přesto jsem měl pořád horší náladu.

Umíněně jsem přecházel z jedné místnosti do druhé a dotíral otázkami, na které jsem dostával lživé odpovědi; byl jsem stále mimo okruh tajemství cirkulujících v Baráku, ale k čertu, přece do něj musím nějak proniknout - dvakrát jsem se bezděčně ocitl v podzemním trezoru a prolistoval nahoře položené tajné spisy, ale ani v nich jsem nenašel pro sebe žádný pokyn. Po několika hodinách, už řádně podrážděný a hladový, protože minulo poledne a nepodařilo se mi najít jídelnu, jsem se rozhodl pro odlišnou taktiku.

Uvědomil jsem si, že nejvíc vyšších, prošedivělých šarží jsem potkal ve čtvrtém patře, odjel jsem tedy tam, dveřmi s nápisem NEVSTUPUJTE BEZ VYZVÁNÍ jsem pronikl do podsekretariátu, v tuto chvíli prázdného, a z něj postranním východem s heslem KLEPAT do sálu plného schnoucích mobilizačních plánů, kde jsem stanul před problémem, protože z něj vedly dvoje dveře - jedny s tabulkou POUZE PRO VYJEDNAVAČE, na druhých byl nápis VSTUP ZAKÁZÁN. Po úvaze jsem otevřel ty druhé a ukázalo se, že jsem volil dobře, protože jsem se ocitl v sekretariátu vrchního velitele, komandanta Kashenblada. Protože jsem vstoupil oněmi dveřmi, dozorčí mě bez řeči odvedl přímo k veliteli.

I tady se ozyval skleněný cinkot. Kashenblade si míchal čaj. Byl to urostlý, holohlavý stařec. Převíslé tváře a kůže na bradě mu dosahovaly až k výložkům uniformy s nášivkami ve tvaru galaxií. Na stole před ním stály ve dvou řadách telefony, vedle nich výzvědné aparáty, kdežto uprostřed zavařovačky s různými etiketami, ale kromě lihu jsem v nich nic nezahlédl. S naběhlými žilami na pleši zmáčkl tlačítko, čímž umlčel právě vyzvánějící telefon. Když se jich ozvalo několik současně, bušil do klávesnice pěstí. Při pohledu na mě praštil do všech tlačítek naráz. Nastalo ticho, ve kterém dozníval zvuk lžičky.

"Tak to jste vy," pronesl. Měl silný hlas.

"Ano, já," odpověděl jsem.

"Počkejte, neříkejte nic, vzpomenu si," broukl a hleděl na mě zpod hustého obočí. "X-27 z kontrastelární retranspulzace Cygni Eps, že?"

"Ne," popřel jsem.

"Ne? Á! No ovšem! Morbilantrix B-KuK osmdesát jedna, čárka, operace Hřeb? Bi jako Bipropod?"

"Ne," řekl jsem a pokusil se mu strčit pod nos své předvolání. Znechuceně je odstrčil.

"Nnne?" zabručel, uražen ve své pýše. Zamyšleně zamíchal čaj. Zazněl telefon. Zlikvidoval ho mávnutím tlapy.

"Plastický?" vmetl mi najednou do tváře.

"Jako já?" zeptal jsem se. "Ne, asi ne - obyčejný..."

Kashenblade dalším úderem vyřídil rámusící telefony a znovu na mě pohlédl.

"Operace Hyperbůh... Mamacyklogastrosaurus... enta-ma, penta-kla..., " zkoušel znovu, nesmířen s nečekanou prolukou ve své neomylnosti. Když jsem neodpověděl, opřel se mohutnými dlaněmi o klávesnici a houkl:

"Marš!!!"

Zdálo se, že mě vyhodí za dveře, ale byl jsem příliš odhodlaný - a také příliš civilní - než abych bez odporu poslechl. Stál jsem dál s předvoláním v napřažené ruce. Kashenblade je konečně převzal a bez prohlédnutí je jakoby bezděky vložil do šterbiny přístroje před sebou, ten zašuměl a začal mu něco šeptat. Kashenblade naslouchal a naslouchal, mračil se a blýskal očima. Podmračeně na mě pohlédl a začal mačkat tlačítka. Rázem se rozezněly telefony v takovém počtu, že vznikla konkrétní hudba; utišil je a mačkal dál. Aparáty kolem něj se střídavě překřikovaly čísla a kryptonymy. Poslouchal nasupeně, se škubajícími víčky, ale poznal jsem, že bouře už přešla. Svrástil obočí a zavrčel:

"Sem s tím cárem!"

"Už jsem ho dal..."

"Komu?"

"Vám."

"Nám?"

"Vám, komandante."

"Kdy, kde?!"

"Před vteřinou, strčil jste ho...,“ začal jsem, ale hned jsem se kousl do jazyka.

Komandant po mně loupal očima a vytrhl spodní zásuvku přístroje. Byla prázdná. Bůhví kam můj doklad zmizel; samozřejmě mě nenapadlo, že ho tam vložil lehkomyšlně. Už delší dobu jsem měl podezření, že velitelství Kosmického okruhu, zřejmě příliš rozbuřené, než aby individuálně vedlo každý z trilionů případů, přešlo na systém náhodného postupu na základě předpokladu, že při pouti spoustou úřadoven každý spis nakonec dorazí na příslušné místo. Podobnou metodou, časově náročnou, ale neselhávající, funguje vesmír; pro instituci věčnou stejně jako on - a takovou přece Barák je - tempo této rotace a odchylek nehraje přirozeně roli.

Ať tak či onak, předvolání zmizelo. Kashenblade zabouchl zásuvku a chvíli na mě hleděl. Pomrkal. Stál jsem nehnutě se svěřenými rukama a nepříjemně pocíťoval jejich prázdnotu. Zamrkal důrazněji - a já nic; zamrkal zuřivě - oplatil jsem mu stejně, a to ho zřejmě uspokojilo.

"Nnu...,“ zabručel. Začal mačkat tlačítka. Přístroje zabouřily a na stůl z nich začaly vylézat různobarevné pásy. Postupně je odtrhával, pročítal a občas bez prohlížení strkal do jiných přístrojů, které dělaly kopie, načež originály putovaly do automatického koše. Nakonec z jednoho přístroje vylezla bílá fólie s nápisem PRO INSTRUKTÁŽ B - 66 - PAPRA - LÉBL - vytištěným tak velkými písmeny, že jsem je dokázal přečíst.

"Budete... pověřen... zvláštní... Misí...,“ vyřázel postupně komandant. "Hlubkový průzkum, něco převratného - už jste tam byl?" otázal se a zamrkal.

"Kde?"

"Tam."

Zvedl hlavu a ještě jednou zatřepetal víčky. Neodpověděl jsem.

Pohrdavě na mě pohlédl.

"Agent," pronesl posléze. "Agent, co?... Agent... dnešní agent..."

Postupně se nasupil. Protahoval toto slovo, převaloval ho na jazyku, propouštěl dírou v zubech, ošklíbal se nad slabikami, najednou nervózně zamáčkl všechny telefony a vybuchl:

"To musím všechno vysvětlovat? Nečtete noviny?! Hvězdy! Nu! Hvězdy! Co dělají? Nu?!"

"Svítlí," řekl jsem nejistě.

"A tohle má být agent!!! Svítí! Baže! Jak?! Jak svítí?! Co? Nu?!"

Signalizoval mi víčky.

"M... mrkají," řekl jsem a bezděčně ztlumil hlas.

"Důvtipný! No konečně! Mrkají! Ano! Pomrkávají! A kdy? Cože?! Nevíte?! Přirozeně!!! Posílají mi takový materiál! V noci! V noci!!! Mrkají, třesou se, potmě! Co to znamená? Kdo mrká?! Kdo v noci?! Kdo se třese?!"

Ryčel jako lev. Stál jsem bledý, napřímený jako struna a čekal, až se bouře přežene, ale nějak se k tomu neměla. Kashenblade, opuchlý a brunátný, s napuchlou pleší, duněl na celou pracovnu, na celý Barák:

"A útěk mlhovin?! Cože?! Neslyšel jste o něm?! Útěk!!! Co to znamená?! Kdo utíká?! To je podezřelý, ba co víc - to je doznání viny!!!"

Drtil mě pohledem, bez dechu, nakonec těžce spustil víčka a ocelovým hlasem pronesl rozhodně:

"Tupce!"

"Zapomínáte se, komandante!" vypálil jsem.

"Co? Cože?! Zapo... Co je to? Aha! Heslo! Heslo, v pořádku. To je něco jiného. Heslo je heslo..."

Začal bušit do klávesnice. Přístroje zašuměly jako déšť na plechové střeše. Vylézaly z nich zelené i zlaté pásy a svíjely se na stole. Stařec je lačně četl.

"Dobrá!" uzavřel a všechny pásy zmačkal. "Vaše Mise: prozkoumat na místě, prověřit, prohledat, eventuálně vyprovokovat, udat. Tečka. Den N o hodině N, v entém sektoru enté oblasti budete vyentován z paluby jednotky N. Tečka. Zajišťovací skupina krycí název Barbar, planetární diety s kyslíkovým příplatkem, nepravidelný účet podle závažnosti zpráv. Průběžná hlášení. Spojem

en-lumenické, formát maskování Lyra PiP, pokud v akci padnete, obdržíte řád Tajného stupně in memoriam, s čestnou salvou, pamětní deskou, s pochvalou zanesenou do spisu... Souhlas?!" zdůraznil poslední slovo.

"A když nepadnu?" zeptal jsem se.

Po tváři se mu rozlil široký shovívavý úsměv.

"Reptal," řekl. "Reptal, že? Haha..., rád reptáte..., jestli to, tak tohle... Dost! U mě neexistuje žádné ,když"! Vyfasoval jsi Misi? Vyfasoval! Tak bašta! A víš, co to je? Nu?!" zaduněl. Faldy na tvářích se mu zavlnily, zlatý obdélník řádů zablýskl. "Mise je velká věc! A zvláštní - je Zvláštní! O enté hodině! Běž, chlapče - a nezdechni!"

"Vynasnažím se," odpověděl jsem. "A můj úkol?"

Stiskl několik tlačítek, zaposlouchal se do zvonění telefonů a utišil je. Ztmavlá pleš pomalu růžověla.

Pohlížel na mě dobrotivě jako otec.

"Velice!" řekl. "Velice nebezpečný. Ale to nic! Ne pro tebe! Neposílám tě já, ale všichni! Pro dobro! A ty... en-ty... těžké... těžký úkol jsi dostal! Uvidíš! Těžký, ale potřebný, protože ten..."

"Rozkaz," vpadl jsem.

Rozzářil se. Vstal. Řády na prsou se mu rozhoupaly, zazvonily, přístroje i telefony umlkly, světélka zhasla. Přistoupil ke mně, přičemž za sebou táhl různobarevné kabílky, podal mi mohutnou, chlupatou, zestárlou dlaň. Provrtával mě očima, zkoumal, vraštil obočí, a tak jsme stáli spojení stiskem ruky - vrchní velitel a tajný kurýr.

"Rozkaz!" řekl. "Tvrdý! Rozkaz, hochu! Rozkaz... Buď zdrav!!!"

Zasalutoval jsem, udělal čelem vzad a odešel. U dveří jsem ještě zaslechl, že pije vychladlý čaj. Byl to vlivný stařec, tenhle Kashenblade...

II

Do sekretariátu jsem vstoupil ještě pod dojmem rozmluvy s vrchním velitelem. Sekretářky se líčily a popíjely kávu. Z potrubí pneumatické pošty vypadl svazek spisů s mým jmenováním, podepsaný komandantovou šifrou. Jedna úřednice je postupně opatřila razítkem přísně tajné, pak je předala druhé, která vsunula celý fascikl do kartotéky, tu strojně zašifrovala, šifrovací klíč komisionelně zlikvidovala a originály spálila; prosetý a zaregistrovaný popel skončil v zapečetěné obálce s mým číslem. Obálka putovala výtahem do podzemního trezoru. Vše probíhalo přímo přede mnou a já jsem to sledoval omráčen tak nečekaným obratem osudu. Komandantovy záhadné poznámky se zřejmě týkaly záležitostí tak tajných, že bylo o nich možné mluvit jen v narážkách. Dříve či později mě do nich musí zasvětit, jinak nesplním Misi. Ani jsem nevěděl, jestli má něco společného se ztraceným předvoláním, ale vůči mé náhlé kariéře to ztrácelo význam.

Mé úvahy přerušil náhlý příchod mladého bruneta v uniformě a se šavlí; představil se mi jako komandantův tajný pobočník, poručík Blanderdash. Významně mi stiskl ruku a sdělil, že je mi přidělen, a tudíž k dispozici. Pozval mě do protější pracovny, počastoval kávou a začal vychvalovat mé schopnosti, podle jeho názoru neobyčejné, když mi Kashenblade svěřil k rozlousknutí takový oříšek. Nadchla ho přirozenost mé tváře, zejména nosu, takže jsem pochopil, že obojí pokládá za umělé. Mlčky jsem míchal kávu v předpokladu, že nejlepší bude projevovat zdrženlivost. Asi po čtvrt hodině mě poručík odvedl důstojnickým průchodem ke služebnímu výtahu, který jsme společně odpečetili a sjeli dolů.

"Ale," poznamenal, když jsem už vycházel na chodbu, "nemáte sklon zívát?"

"Nevšíml jsem si..., proč?"

"To nic..., zívajícímu lze prostě nahlédnout dovnitř, víte... Nechrápete?"

"Ne."

"To je dobře. Na chrápání došlo moc našinců..."

"Co se jim stalo?" vyhrkl jsem neopatrně.

Usmál se a dotkl se zakrytých nášivek uniformy.

"Jestli vás to zajímá, můžeme si prohlédnout naše sbírky. Jsou v tomto patře, tam u těch sloupů..., to je oddělení sbírek..."

"Rád," odvětil jsem, "ale nevím, jestli máme dost času."

"Ale ovšem," odpověděl a mímě se uklonil příslušným směrem, "ostatně nepůjde jen o prosté ukojení

zvědavosti... Čím víc se v našem oboru ví, tím lip.

Otevřel mi obyčejné, bíle nalakované dveře, za kterými se leskly pancéřové. Po nastavení číselného zámku se otevřely a tajný pobočník mi dal přednost. Ocitli jsme se ve velké, hojně osvětlené hale bez oken. Kazetový strop podpíraly sloupy, stěny zakrývaly překrásné gobelíny a závěsy s převládajícími černými, zlatými a stříbrnými tóny. Nikdy jsem podobné neviděl; jejich materiál připomínal kožešinu. Mezi sloupy stály na navoskované podlaze zasklené vitríny na štíhlých nožkách a zamykací skříně se zvednutými víky. Nejbližší byla plná věcíček lesklých jako šperky; poznal jsem v nich manžetové knoflíčky. Byly jich možná miliony. Z druhé skříně vyčníval kopeček podlouhlých perel. Poručík mě odvedl k vitrínám: za skly spočívaly na aksamitových podložkách osvětlené umělé nosy, zubní můstky, nosy, imitace nehtů, bradavek, řas, falešné zanícené čelisti a hrby, občas vyvedené v průřezu, aby byla patrná jejich vnitřní struktura; některé byly nafukovací, ale převažovaly žíněné. Ustoupil jsem a narazil na skřín s perlami. Zachvěl jsem se: byly to zuby - rozestouplé i drobné jako perličky, dlátovité, s kazem i bez něj, mléčné, stoličky, zuby moudrosti...

Pohlédl jsem na svého průvodce, který se zdrženlivým úsměvem ukázal na nejbližší gobelín. Prohlédl jsem si jej zblízka. Byl ušit z plnovousů, licousů, paruk, upevněných na nylonovou osnovu tak důmyslně, že zlaté vlasy vytvářely na pozadí velký státní znak. Přešli jsme do vedlejšího sálu. Byl ještě větší. Pod poniklovanými lampami stály vitríny naplněné plastikovými suvenýry, balíčky karet, z kazetového stropu visely falešné protězy, korzety, obleky, nechyběly ani rozdrbané hadry - ty, ušité tak perfektně, jak si může dovolit jen mocná, značnými prostředky disponující rozvědka, zabíraly poslední řadu zasklených skříní. Adjutant se nevnucoval s vysvětlováním, snad v přesvědčení, že shromážděná corpora delicti vypovídají sama za sebe, jen občas, kdy jsem mohl ve spoustě exponátů přehlédnout nějaký pozoruhodný, diskrétně na něj ukázal. Tak mě upozornil na spoustu máku na zlatém hedvábí pod sklem upraveným tak šikovně, že přímo nad kopečkem makových zrněk průhledný plát přecházel ve velkou čočku, kterou jsem zjistil, že všechna zrníčka jsou vyřezávaná. S němým dotazem jsem se užasle obrátil k poručíkovi, který se jen lítostivě usmál a rozhodil rukama na znamení, že mi nesmí nic prozradit, a jeho plné rty stíněné knírem se mlčky složily do slova tajné. Teprve při otvírání dalších dveří nadhodil: "Máme zajímavé trofeje..., vidíte?"

Ozvěna našich kroků zaplnila ještě nádhernější sál. Zvedl jsem hlavu. Celou protějščí stěnu zabíral gobelín; nádherná kompozice rudé a havraní barvy znázorňovala založení státu. Adjutant váhavě ukázal na černé přistřižené licousy, tvořící část pláště jednoho hodnostáře, a naznačil, že pocházejí od agenta, kterého osobně odhalil.

Chladný závan přicházející od sloupů svědčil o existenci řady místností. Už jsem exponáty nepřehlížel; zmateně a užasle jsem kráčet za svým průvodcem jejich spoustami jiskřícími ve svitu lamp. Míjel jsem úseky otevírání trezorů, svádění, navrtávání zdí, přenášení hor a vysoušení moří, obdivoval jsem mnohapatrové stroje k dálkovému kopírování mobilizačních plánů, ke změnám noci v den a naopak; pod obrovskou křišťálovou kopulí jsme prošli aulou padělání slunečních skvrn a planetárních drah; zatavené do desek z nějakého vzácného materiálu a opatřené vysvětlujícími nápisy se leskly imitace souhvězdí a falzifikáty galaxií; pod stěnami tiše šuměla vakuová čerpadla, udržující vysoké zředění a příslušnou hladinu záření, při níž jediné mohly existovat podrobené atomy a molekuly. Z těchto dojmů mi třesla hlava; Blanderdash nepochybně chápal mé pocity, protože mě požádal, abych ho následoval k východu. Před dveřmi s hodinovou západkou jsme odpečetili horní kapsu jeho uniformy, odkud vyňal obálku s heslem, které jsme přečetli.

Asi v polovině cesty sbírkami jsem si začal sumírovat uznaná slova, která pronesu po prohlídce celé kolekce, ale nyní jsem nebyl schopen pronést slovo. Blanderdash zřejmě chápal i mé mlčení, protože ho nerušil; tak jsme došli k výtahu, u kterého se k nám přiblížila dvojice mladých důstojníků, tajných stejně jako on. Zasalutovali, zdvořile se omluvili a odvedli pobočníka stranou. Došlo ke krátké výměně vět, kterou jsem pozoroval, opřen ramenem o výklenek. Blanderdash vypadal trochu zaskočeně - se zvednutým obočím něco říkal vyššímu důstojníkovi, ale ten udělal zamítavé gesto a nenápadně pokynul loktem směrem ke mně. Tím scéna skončila. Adjutant odešel bez rozloučení s vyšším důstojníkem, nižší přistoupil ke mně a se zdvořilým úsměvem mi vysvětlil, že mě má zavést do odboru N.

Neviděl jsem důvod, proč bych mu měl odporovat. Při vstupu do odpečetěného výtahu jsem se ho optal

na svého dosavadního průvodce.

"Jak prosím?" zeptal se důstojník a přiblížil ucho k mým ústům. Současně si přitiskl ruku k hrudi, jako by ho zabolelo u srdce.

"Přece Blanderdash... zřejmě byl odvolán služebně? Víím, že se vlastně nesmím ptát...", dodal jsem.

"Ale kdepak, proč...", řekl důstojník a na jeho tenkých rtech se pomalu objevil zvláštní úsměv.

"Jak jste to říkal?" řekl zamyšleně.

"Prosím?"

"To jméno..."

"Blanderdash? Nu... snad se tak ten pobočník jmenoval, ne? Nebo se mýlím?"

"Určitě ne, určitě ne," pronesl rychle, ale jeho úsměv byl stále zamyšlenější.

"Blanderdash...", broukl, když výtah zpomalil, aby hned nato zastavil. "Blanderdash... fiú... Blanderdash... no prosím..."

Nevěděl jsem, koho se týká ono "prosím" - snad mě, protože právě otevřel dveře - a dal bych hodně, abych se to dověděl, ale to už jsme rychle kráčeli chodbou a mířili k jednomu z řady lesklých bílých dveří. Důstojník je otevřel, pustil mě dovnitř a okamžitě zase zavřel. Stál jsem v úzké, podlouhlé místnosti bez oken, na čtyřech stolech svítily nízko spuštěné lampy, u nichž pracovali důstojníci v nejlepším věku; protože bylo horko, sundali si blůzy, které visely na židlích, a dřepěli nad štosy papírů jen v košilích s vyhrnutými rukávy. Jeden se narovnal a zabodl do mě černé oči, lesknoucí se za brýlemi.

"V jaké záležitosti tu jste?"

Reflexně jsem polkl.

"Zvláštní Mise - z příkazu komandanta Kashenblada."

Pokud jsem se domníval, že ostatní důstojníci zvednou při těch slovech hlavy, mýlil jsem se.

"Jak se jmenujete?" dotázal se stejně tvrdým, věcným tónem důstojník v brýlích. Měl svalnaté ruce sportovce, opálené, s malou vytetovanou šifrou.

Sdělil jsem své jméno. Téměř současně stiskl klávesy strojku na svém stole.

"Charakter Mise?"

"Zvláštní."

"Její cíl?"

"Mám se jej tu dovědět."

"Ano?" řekl. Sundal blůzu ze židle, oblékl si ji, zapnul, upravil nárameníky a zamířil k dalším dveřím.

"Pojďte se mnou."

Vykročil jsem za ním a teprve teď jsem při pohledu stranou zjistil, že důstojník, který mě sem zavedl, vůbec nevstoupil dovnitř, ale zůstal na chodbě.

Můj nový průvodce rozsvítil lampu na stole a představil se mi:

"Podšifrant Dasherblar. Posad'te se, prosím."

Stiskl zvonek. Mladá dívka, nepochybně sekretářka, přinesla dvě kávy a postavila je před nás.

Dasherblar usedl naproti mně a chvíli beze slova míchal lžičkou v šálku.

"Čekáte ode mne zasvěcení do své Mise, že?"

"Ano."

"Hm. Jedná se o obtížnou a komplikovanou Misi... Ano..., spíše raritní, pane..., promiňte, jak se jmenujete?"

"Pořád stejně," pousmál jsem se.

Důstojník odpověděl úsměvem. Měl nádherné zuby, z jeho tváře nyní vyzařovala volnost a upřímnost.

"Haha, výborně, výborně. Děkuji. Ano, tedy... cigaretu?"

"Děkuji, nekouřím."

"To je dobře, moc dobře. Člověk nemá mít slabůstky, žádné vášně, že ano..., okamžik."

Vstal a rozsvítil horní lampu; tu jsem spatřil ohromný pancéřový trezor olovené barvy, zabírající celou šíři stěny. Dasherblar postupně nastavil sedm číselníků, a když se dveře nehlučně otevřely, začal překládat spisy uložené v kovových přihrádkách.

"Dám vám instrukce," ozval se. Tu zazněl zvonek. Muž se otočil a pohlédl na mě.

"Promiňte... zřejmě něco naléhavého. Počkáte? Potrvá to nejdéle pět minut..."

Přikývl jsem. Důstojník tiše odešel. Zůstal jsem sám ve svitu lampy, naproti pootevřeným dveřím trezoru. Chtějí mě prověřit? Tak naivně? uvažoval jsem pobouřeně. Chvilí jsem klidně seděl, pak mi něco pootočilo hlavu k trezoru. Okamžitě jsem pohlédl opačným směrem, ale i tam jsem spatřil zrcadlo odrážející řady poliček s tajnými spisy. Rozhodl jsem se spočítat parkety. Bohužel na podlaze leželo linoleum. Propletl jsem dlaně a usilovně pozoroval zbělalé klouby prstů, až jsem se rozhněval. Proč se nesmím dívat, kam se mi zlíbí? Svazky byly černé, zelené i růžové, jen několik žlutých. A právě z těch visely šňůry s kulatými pečeti. Jeden svazek, úplně nahoře, měl oslí uši. "Je co hlídat," napadlo mě, "nakonec Misi mi svěřil sám vrchní velitel, v případě potřeby se můžu na něj odvolat - ale o jakou potřebu jde?"

Pohlédl jsem na hodinky. Od důstojníkovy odchodu uplynulo už deset minut. Do místnosti nedoléhal sebemenší zvuk; židle, na které jsem seděl, byla nepohodlná - pocit'oval jsem to stále výrazněji. Přehodil jsem nohu přes nohu, ale bylo ještě hůř. Vstal jsem, popotáhl si kalhoty, abych nezmačkal puky, a opět rychle usedl. Už mě tlačil i stůl, o který jsem se opíral loktem. Spočítal jsem fascikly na poličkách, vodorovně i svisle. Opět jsem se protáhl. Míjely minuty. Pociťoval jsem stále citelněji hlad'. Dopil jsem kávu a lžičkou vybral zbytky cukru ze dna šálku. Na otevřený trezor jsem se už nemohl ani podívat. Přímo jsem zuřil. Pohled' na hodinky prozradil, že uběhla skoro hodina. Po další jsem přestal počítat s důstojníkovým návratem. Muselo se mu něco přihodit. Co? Možná totéž, co způsobilo náhlé odvolání Blanderdashe. Nebo se taky jmenoval Kashlerblad? Alderklarsh? Dalderblarl? Baldaklash? Nedokázal jsem si vzpomenout - možná hladem a zlostí. Vstal jsem a začal nervózně přecházet po místnosti. Skoro tři hodiny sám s otevřeným trezorem plným tajných spisů - to půjde o krk. Pěkně mě vypekl ten... ten..., jak se vlastně jmenoval?! Kdyby se mě někdo zeptal, na koho čekám... Rozhodl jsem se odejít. Dobrá, ale kudy? Vrátit se do místnosti, kterou jsem sem přišel? Budou se mě ptát. Můj příběh bude znít nepravděpodobně. Cítil jsem to. Už jsem viděl tváře soudců. "Důstojník, jehož jméno jste si ani nezapamatoval, vás nechal samotného v místnosti s otevřeným trezorem? Hezké, ale staré..., nevymyslíme něco originálnějšího?" Bylo mi horko, pot mi stékal po krku i zádech, v hrdle mi vyschlo. Vypil jsem důstojníkovu kávu, bleskově se rozhlédl a pokusil se zamknout trezor. Západky nechtěly zaskočit. Otáčel jsem číselníky všemi směry, ale dveře úporně odskakovaly, nikterak nechtěly zaklapnout. Zdálo se mi, že slyším na chodbě kroky. Ustoupil jsem a přitom zavadil rukou o spisy, jejichž hromada se zřítila na podlahu. Cvakla klika. Zachoval jsem se jako blázen - vlezl jsem pod stůl. Viděl jsem jen nohy muže, který vstoupil - kalhoty uniformy a černé, špičaté polobotky. Chvilí nehybně stál, potom tiše zavřel dveře, po špičkách přešel k trezoru a zmizel mi z dohledu. Uslyšel jsem šelest zvedaných papírů, ke kterým se po chvíli přidalo tiché cvakání. Pochopil jsem. Fotografuje tajné spisy. Tedy... tedy to není zdejší důstojník, ale...

Po čtyřech jsem vylezl zpod stolu a plížil se ke dveřím, kde jsem vyskočil, rozrazil dveře a jediným skokem se ocitl na chodbě. Než jsem dveře zabouchl, ve zlomku vteřiny jsem zahlédl bledou tvář muže, kterému vypadl fotoaparát z ruky, ale než dopadl na podlahu, byl jsem už pryč. Vzprímeně, až skoro toporně jsem kráčet odtud. Míjel jsem odbočky a zatačky chodby, řady bílých dveří, za kterými se mísily ohlasy úřadování s cinkáním skla, které už neskrývalo nic tajemného.

Co dělat? Kam jít? Ohlásit tuto událost? Ale ten muž tam už určitě není - nepochybně utekl hned po mně. Zůstal jen otevřený trezor a papíry rozházené po celé místnosti. Zatrnulo mi. Vždyť jsem ve vedlejší místnosti uvedl své jméno, ostatně mě tam přivedl onen mladý důstojník. Už to vědí. V celém Baráku určitě vyhlásili tajný poplach. Hledají mě. Všechny schody, východy i výtahy jsou obsazené... Rozhlédl jsem se. Na chodbě byl normální ruch. Několik důstojníků přenášelo spisy, jako kapka kapce podobné těm v trezoru. Prošel poslíček s kouřící konvicí. Výtah stanul a vystoupili z něj dva pobočníci. Minul jsem je. Ani se neohlédli. Proč se nic neděje? Proč mě nikdo nehledá, nehoní? Že by... že by to všechno... všechno bylo pořád ještě - testem?

Rozhodl jsem se, přistoupil k nejbližším dveřím a přečetl jejich číslo: 76 941. Nelíbilo se mi. Šel jsem dál. U čísla 76 950 jsem se zastavil. Zaklepat? Nesmysl.

Stiskl jsem kliku a vstoupil. Dvě sekretářky míchaly kávu, třetí dávala na talíř chlebičky. Nevěnovaly mi pozornost. Prošel jsem mezi jejich stolky ke dveřím do další místnosti. Překročil jsem práh.

"To jste vy? Konečně... Posad'te se, prosím..."

Od stolu se na mě usmíval maličký stařík se zlatými brejličkami. Mezi řídkými, jako mléko bílými vlasy se červenala pleš. Oči měl jako trnky. Přátelsky gestikuloval a srdečně se usmíval. Klesl jsem do měkkého křesla.

"Kvůli Zvláštní Misi komandanta Kashenblada..." začal jsem. Nenechal mě domluvit.

"Jistě... jistě..., dovolíte?"

Roztřesenými prsty mačkal klávesy.

"Ale...", ozval jsem se. Slavnostně a vážně vstal, i když s úsměvem na tváři. Spodní víčko levého oka se mu mírně třásl.

"Odposlouchávač Bassenknack. Mohu vám stisknout ruku?"

"S potěšením," řekl jsem. "Vy o mně víte?"

"Jak bych mohl nevědět!"

"Ano?" vyrazil jsem užasle. "Ale... to znamená..., že máte pro mě instrukce?!"

"Jistě! Ale to nespěchá, nespěchá... léta osamění v prázdnotě... zodiak... srdce mi při tom pomyšlení..."

V těch vzdálenostech... víte..., i když je to všechno pravda, je těžké tomu uvěřit, smířit se, že? Ale já dědek tady plácám... víte, já jsem nikdy nelétal... mám takové zaměstnání... klotové rukávy..., abych neničil manžety... osmnáct párů klotových rukávů jsem rozedral a... a tak," rozhodil ruce, "a tak... to všechno... promiňte mi mou upovídanost, prosím... dovolíte?"

Pokynul ke dveřím za svým křeslem. Vstal jsem.

Uvedl mě do ohromného, v zeleném tónu vybaveného sálu; podlaha se leskla jako jezero, vzadu stál zelený stůl obklopený vyřezávanými židličkami. Naše kroky se rozléhaly jako v kostelní lodi. Stařík poskakoval vedle mě, usmíval se, upravoval si brýle, které mu stále klouzaly z krátkého nosu, pak mi přisunul čalouněnou židli s erbem na opěradle, usedl na druhou, hubenou ručkou zamíchal kávu, zvedl šálek k ústům, šeptl: "Studená...", a pohlédl na mě. Mlčel jsem. Spiklenecky se ke mně naklonil.

"Jistě se trochu divíte?"

"Vůbec ne..."

"É... mně, starci, můžete povědět..., ale nenaléhám, nenaléhám... z mé strany by to bylo..., ale, vidíte: samota, záhada s branou dokořán, nitro vyzývavě temné, pokušení - jak lidské! Jak pochopitelné! Co je zvědavost? První reflex novorozeněte! Nejprůirozenější reflex, prátouha odhalit příčinu, která rodí následek, a ten se opět stává zárodkem následujících aktů, tvoří kontinuitu..., čímž vznikají řetězy, co nás poutají... a začátek je tak naivní! Přímo nevinný!"

"Dovolíte," zeptal jsem se, lehce omráčen jeho slovy, "o čem to vlastně mluvíte... a kam míříte?"

"Takhle tedy!" vykřikl slabým hláskem. "Takhle tedy!" naklonil se ke mně ještě víc. Zlaté obroučky jeho brýlí se leskly. "Tady příčina - tam následek! O čem? Odkud? K čemu? Naše mysl se nemůže smířit s tím, že by takové otázky měly zůstat bez odpovědi, tedy si je okamžitě vytváří, zaplňuje mezery, přetváří, tady něco ubere, tam přidá..."

"Promiňte," řekl jsem, "ale vůbec nechápu, co to všechno..."

"Moment! Moment, vážený! Všechno není v temnotě. Vynasnažím se podle svých možností... Promiňte starému muži - ale co ode mě očekáváte?"

"Instrukce."

"Instr..."

Zaskočeně se zajíkl.

"Jste si jist?"

Neodpověděl jsem. Za zlatými obroučkami mu klesla víčka. Nehlučně pohyboval rty, jako by něco počítal. Připadalo mi, že z jejich pohybů čtu: "šestnáct... minus jeden... přičíst šest..."

S důvěřivým úsměvem na mě pohlédl.

"Ano... výborně... výborně... Oč jde? Instrukce... papíry... plány... akta... schémata útoků... strategické propočty... a všechno je tajné, všechno - jenom... Co by dal úskočný, odporný nepřítel za to, aby se jich zmocnil! Mít je alespoň na jednu noc, alespoň na chvilku!" málem zapěl. "Vysílá tedy maskované, vyškolené, převlečené, rutinované - aby vklouzli, pronikli, ukradli a okopírovali - a jsou jich davy!" vykřikl vysokým, zlomeným hlasem, tak rozrušen, že si musel oběma ručičkami přidržovat brýle, které mu neustále klouzaly z nosu.

"Ale... jak tomu zabránit? A tak se zmocnili... Ve stu, tisíci případech odhalíme, usekneme zločinnou dlaň... zdemaskujeme úklady... obnažíme jed..., ale pokusy pokračují... Místo useknutého chapadla vyrůstá nové... a konce, konce známe - co jeden člověk skryl, jiný odkryje. Přirozený běh událostí, docela přirozený, vážený.

Bojoval se záduchou, úsměvem prosil o pochopení. Čekal jsem.

"Ale co kdyby plánů bylo víc, jen uvažte. Ne jedna varianta, dvě nebo čtyři - ale tisíc? Deset tisíc?

Milion? Ukradnou? Ukradnou, ovšem, ale pak... první odporuje sedmé, sedmá - devět set osmdesáté a ta zase všem ostatním. Každá tvrdí svoje, každá jinak - která je správná? Který plán je jediný, nejtajnější, příslušný?"

"Originální!" vyhrkl jsem téměř mimovolně.

"To je ono!" vykřikl tak triumfálně, až se rozkašlal. Zmítal se, brýle mu málem spadly, zachytil je v poslední chvíli, a tu mi připadlo, že se mu oddělily od tváře i s kouskem nosu, ale asi to bylo jen zdání, nechutné zdání, protože kašlem celý zmodral. Olizoval si suché rty. Ruce mu klesly na kolena.

"Tedy... tedy tisíce trezorů... tisíce originálů... všude, ve všech patrech - i za zámky, za číselnými kombinacemi, za závorami. Všechno originály, jedinečné, je jich milion a každý jiný!"

"Promiňte," přerušil jsem ho, "chcete tím říct, že místo jednoho operačního nebo mobilizačního plánu jich existuje spousta?"

"Ano! Ovšem! Dokonale jste mě pochopil. Výtečně, vážený..."

"Tak dobře..., ale jeden musí být přece správný, to znamená ten, podle kterého v případě, že k tomu dojde, že bude nutné..."

Nedomluvil jsem, polekán změnou v jeho tváři. Hleděl na mě, jako bych se v okamžiku proměnil v netvora.

"To si... myslíte?" zachroptěl. Víčka mu za zlatými obroučkami poletovala jako motýli.

"O to nejde," řekl jsem pomalu. "Dejme tomu, že je tomu tak, jako říkáte. Dobře... jenom... co je mi do toho?! A - s dovolením - jak to souvisí s mou Mísí?"

"S jakou Mísí?"

Jeho ustrašený a pokorný úsměv zesládl.

"Se Zvláštní Mísí, kterou mě pověřil..., ale to jsem vám pověděl už na začátku, ne? Kterou mě pověřil vrchní velitel, komandant Kashenblade..."

"Kashe...?"

"Ovšem, Kashenblade - snad mi nechcete namluvit, že neznáte jméno svého nadřízeného?"

Zavřel oči. Když je otevřel, ležel mu ve tváři stín.

"Promiňte..., "zašeptal, "dovolíte, abych vás na chvíli opustil? Jen na okamžik.

"Ne," pronesl jsem rozhodně, a protože už vstával, mírně, ale rozhodně jsem ho uchopil za rameno.

"Lituji..., ale nepůjdete nikam, dokud ne vy řídíme to, co máme vyřídit. Přišel jsem si pro instrukci a chci ji."

Staříkovi se roztřásl rty.

"Ale... ale, vážený..., jak tomu mám rozumět... to... ten..."

"Příčina a následek," řekl jsem suše. "Sdělte mi úkol, cíl a obsah akce!"

Zbledl.

"Poslouchám!"

Mlčel.

"Proč jste mi vyprávěl o četnosti plánů? Nu? Kdo vám prikázal tak jednat? Nechcete mluvit? Dobrá.

Mám čas. Můžu počkat."

Splétal a opět rozplétal třesoucí se ruce.

"Nemáte mi tedy co povědět? Ptám se naposledy!"

Sklopil hlavu.

"Co... co to děláte?!" vykřikl jsem a uchopil ho za ramena. Tvář se mu rázem změnila, strašně mu natekla. S vytřeštěnými očima se přísál ke kameni prstenu, který měl na prsteníku. Něco tiše cvaklo - jako při nýtování - a pocítil jsem, jak mi jeho napjaté svaly měknou pod rukama. Vteřina - a držel jsem v náruči mrtvolu. Uvolnil jsem stisk - bezvládně klesl na podlahu, ztuhlý, s bezkrevnými rty, zlatá nožička

brýlí sklouzla a s ní i dětsky růžová pleš prosvítající šedinami, pod kterou vyklouzl pramínek havraních vlasů... Stál jsem, zaposlouchán do bušení vlastního srdce, s mrtvým u nohou. Jak utéci? Každou chvíli může někdo vstoupit a nalezne mě s mrtvolou muže zastávajícího odpovědné místo... Jaké vlastně? Nad... nad - co? Šifrant? Odposlouchávač? To je fuk! Zamířil jsem ke dveřím a uprostřed sálu se zastavil. Projdu? Znají mě. Podruhé se to nepodaří, to je nemožné! Jak se vymluvit? Jak se z toho vymotat?

Vrátil jsem se, zvedl z podlahy mrtvé tělo, kterému sklouzla paruka - jak po smrti najednou omládl! - opět jsem mu ji pečlivě nasadil, přemohl odpor vyvolaný dotykem chladnoucího těla, uchopil ho v podpaží - nohy se vlekly po podlaze - a pozpátku ustupoval ke dveřím. Řeknu, že najednou omdlel - je to bláznivá výmluva, o nic horší ani lepší než jiné. Pěkný malér.

Místnost, ve které jsem s ním hovořil předtím, byla prázdná. Vedly z ní dvojce dveře - do sekretariátu a ještě jedny, nepochybně na chodbu. Usadil jsem ho do křesla za stolem, na který se hned zhroutil, pokusil jsem se opravit jeho polohu, ale bylo ještě hůř, levá ruka mu přepadla přes opěradlo, nechal jsem ho tedy být a vyběhl jsem druhými dveřmi. Ať se děje co chce!

III

Zřejmě nastala polední přestávka - důstojníci, úředníci, sekretářky, všichni se tlačili u výtahů. Vmísil jsem se do největší skupiny. Po chvíli jsem už sjížděl dolů - co nejdál od tohoto proklatého místa, co nejdál... Oběd byl spíše skromný: bramborová polévka s nočky, tuhá pečeně, vodnatý kompot a čaj černý jako bota, zato bez chuti. Nikdo se neptal po penězích ani nepředkládal účet. U stolů se naštěstí nemluvalo. Dokonce ani nikdo nepopřál nikomu dobrou chuť. Zato se houfně řešily rébusy, přesmyčky, křížovky a algoritmy. Abych nevzbuzoval pozornost, začal jsem tužkou čmárat na kousek papíru, který jsem našel v kapse. Za tři čtvrtě hodiny jsem se prodral davem u východu na chodbu. Velké výtahy hltaly skupiny lidí spěchajících do práce. Bylo stále volněji - také já jsem musel někam jít. Nastoupil jsem jako jeden z posledních. Ani jsem si nevšiml, ve kterém patře se výtah zastavil. Chodba, stejně jako ostatní, neměla okna. Dvě řady bílých dveří až k zatačce, za kterou - jak jsem věděl - běží další řady. Světlo mlčných koulí se odráželo na emailových tabulkách: 76 947, 76 948, 76 950...

Stanul jsem. To číslo... to číslo...

Stál jsem bez hnutí. Chodba byla zrovna prázdná. Jak to, že jsem se naslepo vrátil právě sem? Za těmito dveřmi - pokud jej ještě neobjevili - leží s čelem na stole, se zlatými brýlemi vmáčknutými do tváře...

Někdo přicházel. Tak tu nesmím stát. S nejvyšším úsilím jsem potlačil touhu uprchnout. Ze zatačky vyšel vysoký holohlavý důstojník. Chtěl jsem mu ustoupit z cesty, ale mířil přímo ke mně. Na jeho osmahlé tváři se objevil záhadný, nejistý úsměv.

"Prosím," pronesl tlumeně tři kroky ode mne, "jistě dovolíte?"

Pokynul rukou k vedlejším dveřím.

"Nerozumím," odvětil jsem stejně tiše, "to je zřejmě... nějaký omyl."

"Ale ne, ne... určitě ne... prosím..."

Otevřel dveře a čekal na mě. Udělal jsem krok, potom druhý - a ocitl se v pískově žluté pracovně.

Kromě stolu s několika telefony a židlemi tu nebyl žádný jiný nábytek. Stál jsem u dveří. Pečlivě je zavřel.

"Posad'te se..."

"Vy mě znáte?" otázal jsem se zvolna.

"Ano, znám..."

Přisunul mi židli.

"Nevím, o čem bychom měli mluvit."

"Přirozeně, chápu vás, ale vynasnažím se zachovat naprostou diskrétnost."

"Diskrétnost? O čem to mluvíte?"

Pořád jsem stál. Přiblížil se natolik, že jsem málem cítil jeho dech. Upřel na mě zrak, pak jej odvrátil a znovu na mě pohlédl.

"Působíte tu... mimo plán," pronesl skoro šeptem, "v podstatě se vám přirozeně nemám plést do cesty, ale bude líp, když vám dám určité..., když si s vámi promluvíme mezi čtyřma očima, to by mohlo odstranit jisté komplikace."

"Nevidím žádné společné téma," odvětil jsem suše. Víc než jeho slova nebo jejich tón mi vracel důvěru jeho přívětivý, naprosto nevojenský pohled. Ledaže mě chce záměrně uklidnit, aby tím nečekaněji...

"Chápu," řekl po dlouhé pauze. V jeho hlase zaznělo zoufalství. Přejel si rukou tvář.

"Za takových okolností... s takovým příkazem... každý důstojník by se zachoval jako vy, a přesto je možné udělat někdy výjimku, pro dobro věci..."

Pohlédl jsem mu do očí. Zamrkal. Usedl jsem.

"Poslouchám," řekl jsem a opřel se konečky prstů o stůl. "Povězte mi vše, o čem se domníváte, že mi máte povědět..."

"Děkuji... děkuji! Nebudu odbíhat... jednáte na vyšší rozkaz, teoreticky o suprarevizi nic nevím..., ale znáte to! Bože! Informace unikají! Vždyť to znáte!" čekal na můj souhlas, mrknutí, ale nepohnul jsem se, tedy s horečnatýma očima a ruměncem, kterým pronikala jeho osmahlou tváří bledost, vypálil:

"No prosím! Ten stařík pracoval už delší dobu pro ně... Když jsem ho odhalil a přiznal se, místo předání odboru DéeS, což bylo formálně mou povinností, rozhodl jsem se ho dál ponechat na jeho místě... Oni ho nadále pokládali za svého agenta, ale teď už pracoval pro nás... měli za ním poslat svého člověka, kurýra, nachystal jsem tedy past... Bohužel místo něj jste přišel vy a..."

Rozhodil rukama.

"Moment, on tedy pracoval pro nás?"

"Přirozeně! Na můj nátlak! Oddělení DéeS by udělalo totéž, ale pak by případ opustil můj odbor, že ano, a třebaže jsem ho odhalil já, připsal by si to na konto někdo jiný..., ale proto jsem to nedělal, jen jsem chtěl zjednodušit, urychlit... pro dobro věci.

"Dobře, dobře..., ale proč se tedy..."

"Proč se otrávil? Zřejmě se domníval, že jste tím kurýrem, kterého čekal, a že už víte o jeho zradě... Byl to pěšák..."

"Ach tak..."

"Tak... je to prosté... Přiznávám, že jsem překročil svou kompetenci, když jsem ho tu ponechal. Aby mě namočili, poslali vás přímo ke starému... intriky."

"Ale... já jsem k němu vstoupil náhodou!" uniklo mi. Než jsem stačil těch slov zalitovat, důstojník se ušklíbl.

"Nevíte, co čekalo v jiných místnostech," broukl se sklopenýma očima.

"Jak to..."

Z jeho slov se vyrojil přízrak řady stejných šedivých stařečků se zlatými brejličkami, kteří s trpělivými úsměvy vyčkávali za svými stoly v nekonečné galerii čistých, světlých místností, takže jsem se v duchu otřásl.

"Tedy nejen v této místnosti?"

"Samozřejmě, musíme pracovat bez rizika..."

"Jinde tedy také?"

Přikývl.

"A všichni jsou..."

"Podstrčení, pochopitelně..."

"Pro koho pracují?"

"Pro nás - i pro ně. Přece to znáte - ale když je máme v hrsti, pracují pro nás - vydatněji."

"Moment..., ale co mi to nažvanil? O plánech mobi... o tisících variantách originálu..."

"To mohla být šifra... rozpoznávací šifra... heslo... nerozuměl jste, protože to byla jejich šifra... a on se nepochybně domníval, že nechcete rozumět, čili už víte o jeho zradě. Všichni přece nosíme kapesní dešifrátory..."

Rozepnul uniformu a ukázal mi plochý přístroj schovaný na prsou pod košilí. Vzpomněl jsem si, jak si důstojník, který mě vezl výtahem, tiskl ruku k srdci.

"Zmínil jste se o intrikách. Koho?"

Důstojník zbledl. Zamrkal a sevřel víčka; několik minut seděl se zavřenýma očima.

"Zvysoka..., " zašeptal, "zvysoka na mě zamířili, ale jsem nevinný... Nemůžete alespoň trošičku využít svých širokých pravomocí a..."

"A co?"

"Tu záležitost zlikvidovat. Uměl bych se..."

Nedokončil. Zblízka zkoumal mou tvář. Viděl jsem lesklé bulvy jeho nehybných, rozšířených očí. Jeho prsty položené na kolenou hladily, hnětly a škubaly sukno uniformy.

"Devět set šedesát sedm krát osmnáct krát čtyři sta třicet devět," zašeptal prosebně.

mlčel jsem.

"Čtyři sta...čtyři sta jedenáct... šest tisíc osm set devadesát čtyři krát tři... Ne? Tak krát čtyřicet pět! Krát sedmdesát!!!" zaklínal mě rozechvělým hlasem. Zachoval jsem mlčení. Vstal, bledý jako stěna.

"De... devatenáct...", pokusil se naposlady. Zaznělo to jako zaúpění.

Neodpověděl jsem. Zvolna si zapnul uniformu.

"Takže takhle?" řekl. "Rozumím. Šestnáctka... dobře... vedle... vedle... promiňte."

Než jsem se vzpamatoval, odešel do vedlejší místnosti.

"Pane!" vykřikl jsem. "Počkejte! Já..."

Za nedovřenými dveřmi padl výstřel, následovaný hlukem padajícího těla. Se zježenými vlasy jsem ztuhl uprostřed místnosti. Utéct! Utéct!!! dunělo mi v hlavě a současně jsem lovil zvuky doléhající stále z vedlejší místnosti. Něco tam slabě ťukalo, jakoby podpatek o podlahu. Poslední zvuk... a ticho.

Naprosté ticho. V pootevřených dveřích stínila nohavice uniformy. Nespouštěl jsem z ní zrak a couval přitom k východu, poslepu nahmatával kliku, stiskl ji...

Chodba, jak jsem se přesvědčil pohledem na obě strany, byla prázdná. Zavřel jsem dveře, otočil se a opřel se o ně zády. Naproti mně, rukou nedbale opřený o zárubeň, stál v otevřených dveřích podsaditý důstojník a bez hnutí na mě hleděl. Zatmulo mi. Přestal jsem dýchat a stále víc jsem se choulil pod jeho mímě znuřeným, unylým pohledem. Jeho široká tvář vyjadřovala narůstající nechuť. Vyňal z kapsy nějaký malý předmět - kapesní nožik? - několikrát si jej nadhodil, přičemž stále pohlížel na mě, nakonec jej pevně stiskl, pohnul ukazováčkem a s tichým cvaknutím vyskočilo ostří. Vyzkoušel je bříškem palce. Koutky úst se usmíval. Pomalu přivřel oči, jako by říkal "ano", ucouvl dovnitř místnosti a zavřel za sebou. Stál jsem a čekal. Do ticha zazněl vzdálený zvuk výtahu jedoucího vzhůru. Zeslábl a zmizel, opět jsem slyšel jen bušení své krve. Odtrhl jsem ruce od lakovaných dveří. Dívá se klíčovou dírkou? Ne, byla temná. Jeden krok, druhý, třetí... šel jsem a šel... opět sám, nesčetnými chodbami, sbíhajícími se, rozbíhajícími, bez oken, s osvětlenými hladkými stěnami, s řadami dveří bílých jako sníh, unavený, příliš slabý, než abych znovu vtrhl do některého z tisíců kolovratů, předoucích za zvukotěsným obložněním. Občas jsem se pokusil opřít o stěny, ale byly příliš hladké, příliš kolmé, neposkytovaly oporu, včas nenatočené hodinky se už bůhví kdy zastavily a nevěděl jsem ani, jestli je noc nebo den, chvílemi jsem kráčet v naprostém strnutí, ztrácel vědomí, najednou mě vzbudilo prásknutí nějakých dveří, zvuk jedoucího výtahu, míjel jsem lidi s aktovkami, občas bylo prázdné, jindy mířily na jednu či druhou stranu celé zástupy důstojníků - možná tu jsou čtyřicetihodinové služby - viděl jsem odcházet i jejich střídače, a ani nevím, co se dělo potom. Z následujících hodin si nic nepamatuji. Ačkoliv jsem šel kupředu, nastupoval do výtahů, někam jel, vystupoval, dokonce odpovídal na náhodné dotazy - nepřál mi někdo "dobrou noc"? - má mysl nic nepřijímala, jen odrážela vnějšek jako lesklá deska. Nakonec jsem se ocitl, ani nevím jak, v předsíni toalety. Otevřel jsem dveře: byla za nimi koupelna, podobná operačnímu sálu, lesknoucí se niklem a porcelánem, s mramorovou vanou připomínající sarkofág; jen jsem usedl na jejím okraji, začal jsem usínat. Z posledních sil jsem chtěl zhasnout obtěžující světlo, ale nikde nebyl vypínač, chvíli jsem se tedy ještě kýval na širokém okraji vany, blesky odrážející se od poniklovaných trubek mě bodaly do očí, pronikaly pod víčka, zvedaly je, rozptylovaly se na řasách - navzdory tomuto mučení jsem usnul, rukama si zakryl tvář a sesunul se do tvrdého lůžka, přičemž jsem se uhodil hlavou o něco hranatého, ale ani bolest mě neprobrala.

Nevím, jak dlouho jsem spal. Probouzel jsem se neobyčejně pomalu a přitom na prahu bdění překonával beztvaré, nehybné a nehmotné překážky. Posléze jsem odstrčil poslední jako víko rakve - a do očí mi pronikl jas tryskající z holé žárovky pod vysokým bílým stropem.

Ležel jsem naznak u paty mramorového soklu vany, s kostmi potlučenými pádem. Rychle jsem se svlékl a osprchoval. Ve stříbřité nádobce nad vanou byla lahvička s tekutým voňavým mýdlem, našel jsem i drsné froté ručníky ve tvaru otevřených očí, po jejichž dotyku mi začala krev v celém těle proudit čileji.

Rozehřát a osvěžen jsem se spěšně oblékl. Dosud jsem neuvažoval o dalším postupu. S rukou zvednutou k zástrčce na dveřích jsem si poprvé od probuzení uvědomil, kde jsem, a toto pochopení mě zasáhlo jako blesk. Vnímal jsem nehybný bílý labyrint, pokojně čekající za touto tenkou přepážkou na mou pout', stejně jako on nekonečnou, síť jeho chodeb, místností oddělených zvukotěsnými stěnami, z nichž každá byla připravena vtáhnout mě do svého příběhu, aby mě opět vyplivla zpátky - a toto prožžení mnou otrásl, v okamžiku jsem se zpotil a chvilku jsem byl schopen vyběhnout ven se zoufalým, nesmyslným voláním o pomoc nebo ránu z milosti..., ale tento záchvat slabosti hned minul. Zhluboka jsem vydechl, narovnal se, oprášil si šaty, dokonce jsem zkontroloval v zrcadle nad postranním umyvadlem svůj vzhled - a pravidelným, nepříliš rychlým, ale ani příliš pomalým, tempu Baráku odpovídajícím krokem jsem vyšel ven.

Před opuštěním koupelny jsem nastavil hodinky na osmou. Učinil jsem to naslepo, abych se orientoval přinejmenším v relativním plynutí času, protože jsem ani netušil, zda je den nebo noc. Chodba, na kterou jsem vyšel, byla vedlejší, málo užívaná odbočka hlavní chodby. Když jsem se k ní přiblížil, upozoroval jsem obvyklý ruch. Úřadování pokračovalo. Sjel jsem výtahem dolů, s nepatrnou nadějí, že snad bude doba snídaně a otevřená jídelna, ale skleněné dveře byly zamčené. Uvnitř uklízeli. Otočil jsem se a odjel do třetího patra. Do třetího proto, že tlačítko tohoto čísla bylo lesklejší, zřejmě častěji užívané než ostatní. Chodba, stejná jako všechny, byla prázdná.

Skoro až na jejím konci, před ohybem, stál u dveří voják. Jako první z těch, se kterými jsem se setkal, neměl hodnotný označení. Prostou uniformu měl staženou bílým opaskem. V rukavicích svíral tmavý samopal a stál jako socha v základním postoji. Když jsem ho míjel, ani nemrkl. Po několika krocích jsem se náhle otočil a zamířil přímo ke dveřím, které sřežil. Pokud to je oficiální vchod do sídla vrchního velitele, mám jen malou naději, že mě vpustí, ale riskl jsem to. Přehlédl jsem ho úkosem a položil ruku na kliku. Nevšímal si mě, dokonale lhostejný, zahleděn do nějakého neutrálního bodu na protější stěně. Vstoupil jsem dovnitř. Přímo naproti - překvapením jsem se až zachvěl - od rozpraskaného nadpraží běžely vzhůru vyšlapané točité schody. Při vstupu na první schod jsem pocítil na nohou závan pronikavého chladu. Napřáhl jsem ruku. Vnořila se do proudu mrazivého vzduchu plynoucího shora. Vykročil jsem. Nahoře prosvítala temnotou bílá skvrna skla pootevřených dveří. Ocítl jsem se na prahu setmělé kaple. Uvnitř pod ukřižovaným Kristem ležela rakev obklopená svícemi. Třepetavé plamínky vrhaly na tvář zemřelého mdlý, nejasný svit. Po obou stranách průchodu stál masiv temných lavic, jen nepatrně osvětlených nažloutlým světlem. Za nimi byly neproniknutelné, něco skrývající výklenky. Slyšel jsem zvuky podešví na kamenné podlaze, ale nikoho jsem nespátl. Pomalu jsem se vydal průchodem a uvažoval jen o tom, kam půjdu po opuštění kaple, dokud můj zrak bloudící mezi pohyblivými stíny nepadl na tvář mrtvého. Mírnou, jako z vosku vyřezanou tvář jsem okamžitě poznal. V rakvi, do půli prsou přikrytý vlajkou, splývající četnými, umělecky složenými záhyby na schůdky, ležel stařík. Hlavu mu obklopovaly naškrobené krajky. Neměl zlaté brejličky, a přesto, a také možná proto, že nežil, z jeho rysů číselo rozpačitá šprýmovnost. Ležel napřímen, slavnostně, jakoby už hotov a připraven; krácel jsem stále k němu, třebaže stále pomaleji, ve vlně ledového vzduchu, která zřejmě táhla od něj. Zpod vlajky, po obou stranách pečlivě uhlazeného plátna, vyčnívaly pečlivě složené ruce. Malíček na jedné se neohnul a trčel výsměšně či varovně, čímž přitahoval pohled. Odněkud z výše zazněl ojedinělý tón, snad jen vzdechnutí netěsné píšťaly varhan, jako by někdo nepovolaný zkoušel jejich klávesnici, ale potom znovu nastalo ticho.

Pocta prokazovaná zemřelému mě trochu udivila, ale jednalo se jen o běžný reflex. V podstatě mě víc zajímala vlastní situace. Stál jsem u rakve s mrznoucíma nohama a vdechoval teplou vůni vosku. Jeden plamen se zakomíhal, pocítil jsem na rameni jemný dotyk a současně mi přímo u ucha zazněl šepot: "Prohlídka už skončila."

"Cože?" vyhrkl jsem a toto slovo, pronesené sice nezvýšeným, ale přesto neovládaným hlasem, se odrazilo od neviditelného stropu jako prodloužená, hluboká a zesilující ozvěna. Za mnou stál urostlý důstojník s bledou, mírně nateklou a lesklou tváří, s namodralým nosem; mezi výložkami uniformy svítil kolárek.

"Říkal jste... něco, pane faráři?" otázal jsem se tiše. Důstojně přimhouřil oči, jako by mě chtěl pozdravit co nejdiskrétněji.

"Ale ne... to je nedorozumění... pokládal jsem vás za někoho jiného. Kromě toho nejsem farář, ale... bratr."

"Ach tak."

Chvilí jsme stáli mlčky. Naklonil hlavu, hladce oholenou až na malý pramínek na temeni.

"Stýkal jste se s ním? Promiňte, že se ptám..."

"V jistém smyslu..., ale jen vzdáleně... vzdáleně," odvětil jsem. Jeho oči - vlastně jsem viděl jen mikroskopické odrazy svíce - pomalu přejely po mém těle a stejně rozvážně se vrátily.

"Poslední pocta?" vydechl mi do ucha s náznakem vtíravé důvěrnosti. Ještě jednou na mě pohlédl, tentokrát ostražitěji. Odpověděl jsem tvrdým, nevstřícným pohledem, pod kterým se napřímil.

"Delegovali vás?" pronesl pokorně. Mlčel jsem.

"Mše bude za chvíli," řekl horlivě, "nejprve exequie a hned potom mše. Jestli chcete..."

"To nemá význam..."

"Samozřejmě, samozřejmě..."

Byla mi stále větší zima. Mezi svícemi kroužily ledové závany a třepotaly jejich plamínky. Ze strany mi bleskl do očí zrcadlový odraz. Vedle rakve tam stála těžká, hranolovitá chladnička, z jejíž niklové mřížky sálal chlad.

"Dobře udělané," broukl jsem lhostejně. Řeholník-důstojník pohlédl stranou a bílou, sýrovitou dlaní se dotkl mého rukávu.

"Pokud smím podat hlášení, to není všechno..., "zašeptal, "mnoho nevhodného... liknavost... nedbalé plnění povinností... důstojník-převor neplní..."

Cedil slova a současně sledoval zblízka mou tvář, připraven každým okamžikem couvnout, ale mlčel jsem, zahleděn do stínů na tváři zemřelého, nehybně, takže se osmělil víc.

"Není to má věc... asi bych neměl..., "šeptal mi do ucha, "ale kdybych byl zmocněn k výsledku v naději, že můžu pomoci, služebním postupem... vy jste... na vyšší rozkaz?"

"Ano," odvětil jsem. Nadšeně pootevřel ústa a vycenil velké, koňské zuby. Chvilí se bolně usmíval, jako by se opájel mou odpovědí.

"Smím tedy oznámit..., pokud neruším."

"Ne."

"Děkuji... Stále častější jsou závady ve službě..."

"Boží?" nadhodil jsem. Jeho úsměv se změnil v nadšený.

"Bůh na nás nikdy nezapomíná... mám na mysli záležitosti našeho odboru."

"Vašeho?"

"Ano, teologického... Otec Amnion ze sekce konfidentů se nedávno zpronevěřil..."

Hovořil dál, ale ztratil jsem nit, protože odstávající malíček mrtvého v rakvi se pohnul. Promrzlý, s nepříjemným horkým dechem řeholníka-důstojníka za krkem jsem sledoval onen prst. Všechny ostatní, ohnuté, jako vymodelované z vosku, k sobě těsně přiléhaly - jen ten jeden, jakoby měkký, růžový, se pohnul a připadalo mi, že v tomto nemožném činu, v třaslavém šprýmování jeho pohybů se zrcadlí staříkova čilá povaha. Současně bylo v tomto pohybu něco netělesného, neobyčejně lehkého, co odvádělo od myšlenky na mrtvýchvstání a navádělo je k oněm nepatrným rychlým pohybům hmyzu, projevujícím se jako jemné rozmazání obrysů před jeho odletem. Rozšířenýma očima jsem sledoval stále zřetelnější, neustávající třas. "To není možné!" vyhrkl jsem. Řeholník ke mně příkrčeně přiskočil.

"Přisahám! Z mých úst nevyjde lež..."

"Cože? Nu..., tak mi povězte o svých... zájmech," odpověděl jsem roztržitě s vědomím, že jeho odporná dotěrnost je lepší než zůstat se staříkem sám, v jakési naději, že ke dvěma lidem si mrtvý víc nedovolí.

"Zpovědní kartotéky jsou vedeny nedbale... chybí dohled... polovina našich špiclů byla odhalena... důstojník-fortnýř nedbá na včasné předávání zápisů a propustek... v sekci duší úplně zanedbali provokační činnost..."

"Co... co to povídáte?" broukl jsem. Prst znehybněl. Měl bych co nejrychleji odejít, ale už jsem do tohoto případu zabředl příliš.

"Jak vypadá... náboženská činnost?" nadhodil jsem, jak jsem mimovolně přešel do úlohy inspektora. Jeho vzrušení rostlo; opájel se sladkostí udavačství, až se mu pěnilo z úst.

"Činnost! Činnost!" ušklíbl se netrpělivě, osmělen obviněními, která hodlal učinit. "Kázání neprovokují k žádným vystoupením, nemají číselné výsledky, hromadně jsou překračována pravidla odposlechu, a v sekci vyššího účelu vedly malverzace ke skandálu, který byl zaretušován jen proto, že tajný bratr Malchus se spřiznil se sakristiánem, kterému posílá poutnice z osmého, přirozeně patřičně zpracované, a kněz-důstojník Orfmi se místo příslušnými hlášeními zabývá mystikou... mimozemskými tresty..."

"Kosmickými?"

"Kdyby to! Kdepak... bohužel neznám vaše jméno..."

"Nevadí, není třeba."

"Chápu... o posledním soudu, když máte k dispozici mnohem účinnější možnosti zásluhou muslimských kolegů... a přitom tajný bratr Malchus na všechny strany hlásá, že rozšířil bibli... Chápete, co to znamená?"

"Kacířství," nadhodil jsem.

"S kacířstvím si Bůh poradí, to mu nevadí... Jde o celý řád! Teologické základy teorie světového odpadlictví."

"Dobře, dobře," odvětil jsem netrpělivě, "nechme obecnosti. Ten tajný bratr Malchus..., co to bylo? Ale stručně..."

"Podle rozkazu... O tom, že bratr Malchus je tripletem, se ví už dlouho - způsob, jak při žalmech... chápejte - měl ho rozpracovat bratr Almigens... podstrčili jsme mu pár civilistů... při rozpažení do kříže dával znamení... překročení paragrafu čtrnáct... a při kvartální analýze byly v ornátu jeho důstojníka-zpovědníka nalezeny všité, dvojité spředené stříbrné nitě..."

"Nítě? Proč nitě?"

"No přece... k odstínění odposlechu... osobně jsem zkoumal hostie."

"Děkuji," řekl jsem, "to stačí. Už se zhruba orientuji. Můžete jít..."

"Ale já jsem teprve za..."

"Sbohem."

Řeholník se narovnal, připazil a odešel. Zůstal jsem sám. Náboženská činnost tedy není vedlejším, dodatečným hobby, ale tvoří masku normálního úřadování? Pohlédl jsem na mrtvého. Prst se třásl. Přistoupil jsem k rakvi. "Půjdu," umínil jsem si. Ruka, kterou jsem měl v kapse, z ní náhle vyskočila a dopadla na staříkovu dlaň. I když jen letmo, zaznamenal jsem dotyk jeho kůže, studené, suché, a současně jeho prst po mém dotyku mi zůstal v ruce. Reflexivně jsem ho pustil - padl mezi záhyby praporu a ležel tam jako malý růžový páreček. Nemohl jsem ho tak nechat. Zvedl jsem ho k očím. Byl nafukovací, s namalovanými liniemi, dokonce i s nehtem. Protéza? Uslyšel jsem šoupavé kroky. Schoval jsem pružný předmět do kapsy. Do kaple vstoupilo několik osob. Nesly věnec; ustoupil jsem za sloup. Rozkládaly smuteční stuhy se zlatými nápisy. U oltáře se objevil kněz. Ministrant mu upravoval liturgický úbor. Ohlédl jsem se. Hned za mnou, vedle reliéfu znázorňujícího zapření svatého Petra, byly úzké dveře se skobou. Za nimi jsem objevil chodbičku směřující vlevo; na jejím konci, před širokým výklenkem se třemi schody vedoucími nahoru seděl na trojnožce řeholník v hábitu a dřevácích. Mozolnatými prsty obracel listy breviáře. Zvedl ke mně oči. Byl velice starý, s hnědou čepičkou na holé lebce.

"Kam se tudy dostanu?" zeptal jsem se a ukázal na dveře ve výklenku.

"Cože?" zachraptěl a přiložil si ruku k uchu.

"Kam vedou ty dveře?" křikl jsem na něj. Jeho vpadlá tvář ožila zábleskem radostného pochopení.

"Ne, pane..., nikam, to je cela... otce Marfeona... našeho poustevníka..."

"Cože?"

"Cela, pane..."

"A... smí se k němu?" zeptal jsem se ohromeně. Stařec zavrtěl hlavou.

"Ne, pane..., nemožné... poustevna, pane..."

Zaváhal jsem, ale přesto vstoupil na schody a otevřel dveře. Spatřil jsem jakousi temnou předsíň, plnou krámů; kouty zavalené špinavými sáčky, suchými cibulovými slupkami, prázdnými zkumavkami, jítanicovými špejlemi, uhelným mourem - a to všechno promíchané se starými papíry pokrývalo podlahu, a jen jejím středem vedl průchod či spíše řada plošek poskytujících oporu chodidlům, končící u dalších dveří z hrubých trámů. Prošel jsem smetištěm až k nim a stiskl velkou, kovanou obloukovkou kliku.

Uslyšel jsem spěšné šourání, rychlý šepot a v šeru, osvětleném u podlahy hořící svíci, jsem zahlédl chaotický úprk postav do všech koutů, po čtyřech zalézaly pod stůl, pod kavalec - jeden z uprchlíků zhasil svíčku a nastala inkoustová tma, naplněná svárlivým šepotem a supěním. Ve vzduchu, kterého jsem se nadechl, tkvěl zápach nemytých těl. Rychle jsem se vrátil. Když jsem míjel starého řeholníka, zvedl ke mně zraky.

"Poustevník vás nepřijal, pane?" zachraptěl.

"Spí," pronesl jsem v chůzi. Dohonila mě jeho slova:

"Když někdo přichází poprvé, vždycky spí, ale když podruhé, zůstává déle..."

Musel jsem se vracet kapli. Pobožnost už zřejmě skončila, protože rakev, prapory i věnce zmizely. Bylo i po mši. Na spoře osvětlené kazatelně stál kněz a mával rukama na celý kostel; pod brokátlem mu na prsou vystupovala čtvercová vyboulčina.

"...bylo totiž řečeno: a když skončil pokušení, ďábel od něj dočasně odešel...", vibroval vysoký kazatelův hlas až k temné klenbě. "Dočasně, bylo řečeno, a kde přebývá? V rudém moři šumícím pod naší kůží? Nebo v přírodě? Avšak, bratři, nejsme sami částí přírody, nezaznívá šumění jejích stromů v praskotu našich kostí a nejsou proudy naší krve méně slané než proudy, kterými oceán proniká do svých vápencových podmořských jeskyní?! Nepálí prázdnotu našich očí věčný oheň?! A nejsme nakonec jen hlučnou ouverturou klidu, manželským ložem prachu, vesmírem a věčností pro mikroby, kteří ztraceni v žilách se snaží ze všech sil zmocnit našeho světa?! Jsme nevyzpytatelní jako to, co nás stvořilo, nevyzpytatelným se zalykáme, s nevyzpytatelným komunikujeme..."

"Slyšíte?" zašeptal někdo za mnou. Koutkem oka jsem zahlédl bledou tvář řeholníka-důstojníka. "O tom zalykání..., a to má být provokační kázání! Nic do toho nedokáže vpašovat. Pěkná provokace!"

"Nehleďte klíč k tajemství, protože ten, který najdete, je paklíčem! Nezkoumejte nezkoumatelné! Pokořte se!" duněl pod kamenným klenutím hlas z kazatelny.

"To je kněz Orfmi. Už končí, hned ho pozvu... Musíte toho využít - nejlíp ho předvolat na hlášení!" syčel bledý mnich a funěl mi na krk a šíji. Nejbližší věřící se začali ohlížet.

"Ne, ne!" odmítl jsem, ale už mířil postranním vchodem k oltáři.

Kněz zmizel. Rozruch, jaký mnich vyvolal svým náhlým spěchem, na mě upozornil okolostojící. Chtěl jsem nenápadně odejít, ale u východu došlo k tlačení. Mezitím se řeholník už vracel a vedl s sebou kněze převléknutého do uniformy. Uchopil ho za rukáv, přistrčil ke mně, za jeho zády se na mě spiklenecky zašklebil a zmizel ve stínu sloupu. Poslední věřící opouštěli kapli. Zůstali jsme sami dva.

"Chcete se... vyzpovídat?" oslovil mě melodickým, mírným hlasem kněz. Měl šedivé skráně, hlavu vysoko vyholenou, napjatou, nehybnou tvář askety a v ústech zlatý zub, jehož lesk mi připomínal staříka.

"Ne, nic takového," řekl jsem rychle a v náhlém nápadu jsem vypálil:

"Potřebuji jen jistou... informaci."

Zpovědník přikývl.

"Prosím."

Vykročil první. Za oltářem byly nízké dveře, zruřovělé svitem rubínové lampičky od nějakého obrazu. Po obou stranách stály sochy svatých, obrácené tvářemi ke stěně, zakryté plachetkami i bez nich. Udivila mě světlost místnosti, do které jsme vstoupili. Stěnu naproti dveřím zabíral veliký trezor. Na zoxidovaném povrchu se černal velký, emailem vykládaný kříž. Kněz mi ukázal na křeslo a sám přešel na druhou stranu stolu plného papírů a starých knih. I když měl uniformu, nepřestal vypadat jako kněz, s bílými, výmluvnými rukama se šlachami pianisty, se síťkou modravých žilek ve skráních, kde kůže zdánlivě přiléhala přímo ke klenbě kostí, celý vyzařoval klid a mír.

"Poslouchám."

"Znáte šéfa odboru instrukcí?" zeptal jsem se. Zvedl obočí.

"Majora Ermse? Ano. Znam."

"A číslo jeho místnosti?"

Kněz zrozpačtil. Dotkl se knoflíků uniformy, jako by to byla sutana.

"Je...", začal, ale přerušil jsem ho:

"Jaké tedy má číslo?"

"Devět tisíc sto dvacet devět..., ale nechápu, proč já..."

"Devět tisíc sto dvacet devět," opakoval jsem zvolna. Byl jsem přesvědčen, že toto číslo nezapomenu. Kněz na mě pohlížel s rostoucím údivem.

"Promiňte..., bratr Persváz mě upozornil..."

"Bratr Persváz? Ten mnich, který vás přivedl? Co o něm soudíte?"

"Opravdu nechápu..., " řekl kněz. Stále stál za stolem. "Bratr Persváz je vedoucím řeholní manufaktury."

"To je prospěšné," poznamenal jsem, "a co vyrábějí, smím vědět?"

"Většinou liturgické náčiní a úbory, devocionálie."

"Nic víc?"

"Tedy, na zvláštní objednávky, například pro odbor Es-Dé, nedávno zhotovili, jak jsem slyšel, sérii odposlechových ohříváčků do čaje - a sekce gerontofilie vyrábí šaty a různé drobnosti pro trpící starce: rukavice s pulzografy."

"S pulzografy?"

"Ano, k registraci utajených vzrůsení... magnetofonové polštářky pro mluvící ze spaní a tak dále. Ale proč... co... co vám bratr Persváz o mně napovídal?"

"Mluvil o různých..."

Zmlkl jsem.

"Pracovních našeho odboru?"

"Hovořili jsme..."

"Promiňte..."

Kněz vyskočil, odběhl k trezoru a třemi obratnými pohyby nastavil číselník. Pancéřové dveře cvakly a otevřely se, za nimi byly hromady různobarevných zapečetěných tašek. Kněz je horečně převracel, pak jednu uchopil a obrátil se ke mně s bledou tváří, lesknoucí se na čele a pod nosem kapkami potu, maličkými jako hlavičky špendlíků.

"Jen zůstaňte sedět, hned se vrátím!"

"Ne!" vykřikl jsem a vyskočil. "Dejte mi to!"

Jednal jsem v jakémisi osvětlení.

Oběma rukama si tiskl tašku k hrudi. Přistoupil jsem k němu, vpil se mu pohledem do očí a uchopil ji.

Nechtěl ji pustit.

"Devatenáct..., " řekl jsem pomalu. Po tváři mu stekla kapka potu, velká jako slza. Taška najednou sama přešla do mých rukou. Otevřel jsem ji. Byla prázdná.

"Povinnost... jednal jsem... na vyšší rozkaz," blábolil kněz.

"Šestnáct..., " řekl jsem.

"Smilování! Ne! Ne!!!"

"Posaďte se. Neodejdete odtud, dokud neobdržíte telefonickou zprávu. Rozumíte?"

"Ano! Ano!"

"A nikomu nebudete volat."

"Ne! Přísahám!"

"Dobrá."

Zavřel jsem za sebou dveře a odcházel chodbou, prázdnou, setmělou kaplí, točitými schůdky dolů - venku už strážný nestál. Chtěl jsem zavolat výtah a tu jsem zpozoroval, že držím v ruce žlutou tašku odebranou knězi.

Místnost 9129 byla v osmém patře. Vstoupil jsem bez zaklepání.

Jedna sekretářka štrikovala, druhá svačila obložený chléb a čaj. Hledal jsem očima dveře do šéfovy pracovny, ale žádné tu nebyly. To mě šokovalo.

"Jdu k majoru Ermsovi se zvláštní Misí," řekl jsem. Sekretářky jako by neslyšely. Štrikující počítala polohlasně očka.

Třeba je to nějaké heslo? napadlo mě. Ještě jednou jsem obhlédl nevelikou místnost. U stěn stály úzké poličky plné pořadačů. Nad jednou, podivně vysoko, visel kytičkami pomalovaný mikrofon. Znovu promluvit by znamenalo přiznat porážku. Položil jsem svou žlutou tašku na stůl svačící dívky. Pohlédla na ni. Žvýkala, nad zuby se jí růžověly dásně. Maličkem postrkovala ubrousek se zabaleným chlebem, čímž regulovala jeho vysouvání. Přistoupil jsem k poličce s pořadači a v mezeře mezi nimi zahlédl něco bílého

- plochu dveří zastavěných poličkou. Bez rozmyšlení jsem ji uchopil a začal odsouvat. Sloupec pořadačů nad mou hlavou se nebezpečně zatřásl.

"Šestnáct... sedmnáct... devatenáct...", počítala zděšeným šepotem druhá sekretářka. Její hlas sílil.

Polička o něco zadrhla. Dveře byly odkryté do poloviny. Otevíraly se ven. Stiskl jsem kliku a protáhl se mezi rámem a stěnou poličky.

IV

"Konečně jste se uráčil dostavit!" uvítal mě mladistvý hlas. Za mahagonovým psacím stolem vstal důstojník v košili s čupřinou jako z konopí. Ze šuplíku vyňal malý kartáč.

"Otřel jste se o stěnu.

Během čištění mého rukávu vysvětloval:

"Čekal jsem vás už včera. Doufám, že jste strávil noc bez problémů. Služba mi dnes nedovolovala odejít, ale byl jsem tomu docela rád, protože jsem tak měl jistotu, že se nemíníme - okamžik, tady je ještě trošku vápna - ale už jsem do vašeho případu zasvěcen tak, že vás беру jako starého známého, třebaže jsme se vlastně ještě neviděli. Jsem Erms, jak ostatně už víte..."

"Ano, vím...", řekl jsem, "a netrapte se, majore, je to zbytečné. Máte pro mě instrukci?"

"Pochopitelně, nač bych tu jinak byl? Kávu?"

"Dal bych si."

Přisunul mi šálek, schoval kartáč do šuplíku a usedl. Stále se usmíval; vypadal jako sympatický blondák, třebaže při bližším pohledu jsem odhalil kolem jeho očí vrásky - ovšem vrásky smíchu. Zuby měl jako štěně.

"Tak do díla, vážený, do díla. Kdepak mám tu instrukci..."

"Jenom neříkejte, že musíte pro ni jít," poznamenal jsem s úšklebkem. Rozesmál se tak hlasitě, až mu oči zalily slzy. Upravoval si povolenou vázanku s voláním:

"Vy jste šprýmař! Nemusím nikam chodit, mám ji tady," ukázal stranou. Ze světlemodré zdi vyčníval rám malého trezoru. Přistoupil k němu, otočil číselníkem, až to zařčelo, vytáhl tlustý svazek papírů převázaný provázkem, hodil ho na stůl, položil na něj své velké dlaně a řekl:

"Náš starý vám zadal oříšek, jen co je pravda! Zapotíte se - to je váš první úkol, vidíte?"

"V podstatě ano," řekl jsem, a protože z jeho očí sálala ušlechtilost, dodal jsem: "Kdybych tu byl déle, stal bych se prvotřídním odborníkem i bez misí. U vás však člověk mimovolně nasákne tím, tím...", chyběla mi slova.

"Tím koloritem!" vyhrkl a znovu se rozesmál. Zasmál jsem se také. Cítil jsem se lehce a dobře. Ani jsem se nemusel přemáhat, abych zamíchal kávu. Až jsem se divil tomu, s čím se mi to pojilo.

"Můžu se podívat?" zeptal jsem se a ukázal na převázaný fascikl.

"Samozřejmě..."

Podal mi těžký svazek přes stůl.

"Prosím..."

Jeho tichý, ale důrazný hlas mi zabránil v prohlídce papírů.

"Nejdříve snad uspořádáme jisté - položky... Tímto ošklivým úředním termínem se to u nás označuje. Pomůžete mi, vidíte?"

"Tak?" pronesl jsem ztuhlými rty.

"Nechcete si třeba zatelefonovat?" nadhodil a sklopil diskrétně oči.

"Nu ovšem! Zapomněl jsem! Knězi teologického odboru, úplně jsem na něj zapomněl! Smím si zavolat?"

"To už jsem za vás zařídil."

"Vy? A jak jste...?"

"Maličkost. Ještě něco?"

"Nevím, co mám dělat. Oznámit vám?"

"Nenaléhám..."

"To všechno byl jen test, majore? Byl jsem podroben testu?"

"Čemu říkáte test?"

"Vím já... Snad šlo o úvodní šetření. Chápu, že o schopnostech nováčka lze pochybovat, tedy se mu

podstrčí..."

"No no, prosím vás..."

Byl pohoršen a zarmoucen.

"Pochybnosti? Šetření? Podstrčit? Jak si můžete myslet něco takového! Mínil jsem to, co jste vzal tam... jistě s úmyslem mi vrátit... Ale zapomněl jste," usmál se při pohledu na mou bezradnost. "Přece tam v kapli. Máte to s sebou, nepochybně v kapse, ne?"

"Ach!"

Sáhl jsem pro nafukovací prst a podal ho majorovi.

"Děkuji," řekl. "Přiložím ho k jeho spisu. Hodně mu přitíží."

"Tam uvnitř něco je?" otázal jsem se a pohlížel na změkklý prst ležící před ním.

"Kdepak..."

Zvedl růžový páreček a ukázal míjej proti světlu. Prosvítal, byl prázdný.

"Prostě patří ke spisu. Okázalý důkaz - pořádně mu přitíží..."

"Staříkovi..."

"Ovšem."

"Ale ten nežije..."

"A co má být? Nepřátelský čin! Sám jste viděl! Pod vlajkou, ten..."

"Ale to byla mrtvola!"

Tichounce se zasmál.

"Vážený kolego - smím vám tak říkat? - to by bylo hezké, kdyby se dalo smrti ze všeho vykrotit. O něho nejde. Děkuji za spolupráci. Vraťme se k věci. Než začnete, ještě vás tu a tam něco čeká."

"Co?"

"Nic nepříjemného, ujišťuji! Jen uvedení do věci. Prostě propedeutika. Orientujete se alespoň minimálně v šifrách, které musíte zvládnout?"

"To se tedy neorientuji."

"Tak vidíte. Existují šifry iniciační, běžné, úsekové a speciální, ta je pro vás," usmál se, "ta se denně mění, což je nutné, ale je s ní tolik starostí! Každý odbor má navíc svou vlastní, vnitřní, když tedy člověk vstoupí a něco řekne, totéž slovo znamená v různých patrech něco jiného."

"I jméno?"

„Samosebou! Co koukáte? Haha, to by bylo hezké - dejme tomu skutečné jméno vrchního velitele! Ještě jste nezaznamenal specifikum jmen členů jeho štábu?"

"No ovšem..."

"Tak vidíte."

Zvážněl.

"Zašifrované jsou tedy hodnosti, funkce, pozdravy..."

"Pozdravy?"

"Dejme to, že mluvíte s někým po telefonu, s někým zvenčí, a řeknete například "dobrý večer" - z toho by bylo možné odvodit, že u nás se pracuje i v noci, na směny, a to už je důležitá informace... pro někoho," zdůraznil poslední slovo. "Ostatně každý rozhovor..."

"Jak to? I teď, kdy my..."

Rozpačitě si odkašlal.

"Tomu se nedá vyhnout!"

Pohlédl mi do očí.

"Proč říkáte takové věci?" klesl hlasem se stopou lítosti. "Chápete to, určitě to chápete. Zapomněl jsem'... ,Nevím, oč jde'... ,Test'... ,Úvodní šetření'... Už chápete? Vidím, že ano. Nač takový zoufalý výraz? Proč? Každý používá šifry, jak umí - a vy se naučíte zvláštnímu přístupu. Je přece všechno v pořádku, ne?"

"Ovšem, když to říkáte..."

Pohlédl mi do očí.

"Více sebejistoty, vážený! Úřadování je úřadování, věci běží samy, existují komplikace, obraty, ale vy, pověřený tak obtížnou Misí, se nenechte odstrašit hloupostmi, tím spíš, že jsou nevyhnutelné. Pošlu vás

nyní do šifrovacího odboru - tam vám lepší odborníci, než jsem já, vysvětlí všechno potřebné, pochopitelně ne jako školení, ale v rámci přátelského rozhovoru... Instrukce mezitím počká tady."

"Ani jsem do ní nenahlédl..."

"A co vám brání?"

Otevřel jsem fascikl. Můj pohled chvíli bloudil po řádcích strojového písma, až nakonec se náhodou zachytil na:

"Tvoje mysl nic nepřijímala, jen odrážela vnějšek jak hrouda mokré hlíny..."

Přeskočil jsem několik řádek.

"Dosud jsi vůbec nemyslel na další činnost. Po zvednutí ruky ke dveřím sis poprvé uvědomil, kde jsi, vnímal jsi nehybnou, bílou chodbu za tenkou přepážkou."

"Co je to?" vykoktal jsem s očima na majorovi. V prsou se mi rozléval horký strach. "Co je to?"

"Šifra," pronesl lhostejně při hledání v papírech na stole. "Instrukce přece musí být zašifrovaná."

"Ale to... to zní jako...", nedokončil jsem.

"Šifra smí připomínat všechno kromě šifry," odvětil.

Naklonil se přes stůl a vzal mi instrukci z ruky. Prsty mi sklouzly po obalu.

"Smím si ji vzít s sebou?"

"Proč? Počká tu na vás."

V jeho hlase zněl neskryvaný údiv.

"Mohli by mi ji v šifrovacím odboru přeložit."

Rozesmál se.

"Vidím, že jste nováček. Nevadí. Nezbytné návyky vám přejdou do krve. Jak byste mohl dát svou instrukci z ruky? O vaší Misi ví přece kromě vrchního velitele jen náčelník štábu a já, tedy celkem tři osoby."

Mlčky jsem doprovodil pohledem svazek, který vložil zpátky do trezoru, a zatočil číselníkem, jako by si s ním hrál.

"Ale můžete mi alespoň představit mou Misi. Jen tak v obrysu, několika slovy," navrhl jsem.

"V obrysu, říkáte?" procedil. Kousl se do spodního rtu. Světlý pramínek vlasů mu padal přes levé oko, ale neodhodil jej. Stál, špičkami prstů opřený o stůl, s jazykem za zuby jako školák, nakonec vzdychl a usmál se. Na levé tváři měl dolíček.

"Co mám s vámi dělat, co jenom mám s vámi dělat?" opakoval.

Vrátil se k trezoru, vytáhl z něj papíry, zatočil číselníkem a řekl:

"Máte tašku, že? Strčíme do ní celý ten krám..."

Vzal prázdnou tašku, kterou jsem předtím položil na stůl, a nacpal papíry do ní.

"Prosím," řekl a podal mi ji s pobaveně přimhouřenýma očima. "Teď už máte tu svou instrukci, a v jaké tašce! Žluté..., no no!"

"Barva také něco znamená?"

Má naivita ho pobavila. Potlačil úsměv.

"Jestli něco znamená? Výborně! Znamená, a jak! Ale teď už půjdeme, povedu vás, tak to bude rychlejší, tudy prosím..."

Spěchal jsem za ním se ztloustlou taškou pod paží. Přešli jsme do sousední místnosti, dlouhé skoro jako školní sál. Nad hlavami úředníků visely na stěnách reprodukce akvaduktů a propustí; v další místnosti je nahradily až ke stropu sahající mapy polokoulí nějaké rudé planety. Pozorně jsem si je prohlédl a poznal jsem marsovské kanály. Major mi otevíral dveře. Postupovali jsme za sebou úzkým průchodem mezi stoly. Sedící úředníci k nám ani nepozvedli oči. Další rozlehlá místnost. Velký barevný plakát znázorňoval zvětšený průřez krysou od hlavy až k ocasu. Ve skleněných nádobách se bělaly vypreparované, jako z vyloupaných ořechů a drátků zhotovené kostry hlodavců. Místnost byla nezvyklá tím, že se zatáčela. U pultů seděl asi tucet lidí nad mikroskopy. Každý měl kolem sebe skleněné tabulky, pinzety, kelímek s nějakou čirou, vazkou kapalinou, nepochybně lepidlem; pokládali na skla cáry papírů, umazané a špinavé, uhlazovali je žehličkami a spojovali s přesností hodináře. Bylo cítit výrazný zápach chlóru. Za zády lidí u mikroskopů byly dveře na chodbu.

"Abych nezapomněl," pronesl tlumeně důvěrným hlasem major a uchopil mě za ruku, když jsme se ocitli

sami mezi bílými stěnami, "kdybyste hodlal něco vyhodit nebo zničit, nějaký prošlý spis, zbytečný záznam, šmírák - nepoužívejte záchod. Naším lidem tím jen přiděláte zbytečnou práci."

"Jak prosím?" zeptal jsem se.

Zvedl netrpělivě obočí.

"Pravda, vám je potřeba vysvětlovat všechno od základu. To byl kanalizační odbor - sousedí s mým, prošli jsme tudy pro zkrácení cesty... Odpadní vody jsou filtrované a cezené - jsou to přece cesty ven, možnost potenciálního úniku informací... A tady je náš výtah."

Stanul v okamžiku, kdy jsme k němu došli. Vystoupil důstojník v dlouhém plášti, s houslovým pouzdrém pod paží, omluvil se, že musí vyložit své věci, a vrátil se, když tu někde docela blízko něco prásklo. Důstojník vyskočil z výtahu, zabouchl jeho dveře nohou, hodil po nás balíčky a rozběhl se chodbou. V běhu otevíral pouzdro. Těžký balíček mě zasáhl do prsou, omráčeně jsem padl na dveře výtahu, za ohybem chodby zarachotil samopal, nad mou hlavou uhodilo a všechno zamlžil prach omítky.

"K zemi! K zemi!!!" vykřikl Erms, uchopil mě za rameno a sám se vrhl k zemi. Ležel jsem vedle něj mezi rozházenými balíčky, práskaly střely, chodba duněla od jednoho konce k druhému, nad námi svištěly kulky, od stěn odskakovaly obláčky po nárazech. Prchající muž v plášti padl přímo v ohybu, upustil houslové pouzdro, které se otevřelo a vyletělo z něj mračno potrhaných papírů poletujících jako sníh. V nose mě štípal pach spalin. Major mi strčil do ruky malou ampulku.

"Až dám znamení - do úst a rozkousnout!" křikl mi do ucha. Někdo přibíhal.

Zadunělo tak hrozně, že jsem málem ohluchl. Erms si začal rvát z kapes zalepené obálky, strkal si je do úst a spěšně je žvýkal, pečetě vyplivoval jako pecky. Další rachot.

Důstojník v hloubi chodby chrčel jako v agónii. Levou nohou klepal o kamennou podlahu. Erms spočítal tyto údery, pozvedl se na loktech a s výkřikem:

"Dva a pět, vyhráli jsme!" vyskočil. Zavládlo ticho.

Oklepal si prach a podal mi na podlaze ležící tašku se slovy:

"Půjďme. Pokusím se vám sehnat lístky na obědy."

"Co... co to bylo?" vykoktal jsem. Umírající pořád kopal do podlahy, střídavě dvakrát a pětkrát.

"Celkem nic. Odhalení."

"A... jak to, my... odejdeme??"

"Ovšem. Tam," ukázal na chroptícího, "už není můj odbor."

"Ale ten muž..."

"Postará se o něj sedmička. Už přicházejí z teologického, vidíte?"

Chodbou opravdu přicházel kněz-důstojník a před ním chlapec se zvonečkem. Při nastupování do výtahu jsem stále slyšel ťukání šifrované agónie. Výtah se zastavil v devátém patře. Major neotevřel dveře.

"Můžu požádat o šperhák?"

"Prosím?" nepochopil jsem.

"O tu ampulku."

"Á, pravda..."

Pořád jsem ji ještě držel v ruce. Schoval ji do koženého pouzdra připomínajícího náprsní taštičku.

"Co je to?" zeptal jsem se.

"Celkem nic. Všechno je v pořádku."

Nechal mě vystoupit z výtahu prvního. Zamířili jsme k nedalekým dveřím. V místnosti seděl u stolu mimořádně tlustý důstojník a jedl cukroví z papírové krabice, které zapíjel čajem. Kromě něj tu nikdo nebyl. V zadní stěně byla maličká dvířka, celá černá. Stěží by jimi prošlo dítě.

"Kde je Prandtl?" zeptal se Erms. Tlustý důstojník mu ukázal tři prsty, aniž přestal mlaskat. Uniformu měl rozepnutou. Ze židle, na které seděl, přímo splýval. Měl otýlé tváře, faldovatý krk naběhlý tukem, hlasitě funěl, jako by se dusil.

"Dobře," řekl major. "Prandtl přijde hned. Zatím se posaďte. Postará se o vás. Až budete volný, přijďte za mnou pro lístky. Platí?"

Slíbil jsem mu to. Po jeho odchodu jsem obrátil oči k tloušťkovi. Mezi zuby mu chroupalo cukroví. Usedl jsem na židli u zdi. Pokoušel jsem se nedívat na chorobně otýlého důstojníka, který mě dráždil svým mlaskáním a ještě víc tím, že vypadal, jako by ho každou chvíli čekala mrtvice. Modré faldy na

krku mu sahaly až k čupřině nakrátko ostříhaných vlasů. Jeho osudem, mukami, byl jeho tuk. Dýchal s úsilím, jaké lze vynaložit jen výjimečně, na chvílku, ale on to dělal trvale a přitom jako by o tom ani nevěděl. Bojoval o vzduch a jedl. Narůstala ve mě touha vytrhnout mu cukroví; cpal se jím, zalykal se, rudnul, modral a sahal lepkavými prsty pro nové. Posunul jsem židli a obrátil se k němu bokem. Zády jsem jaksi nemohl - ne kvůli nezdvořilosti, ale obával jsem se, že se mi za zády zalkne a nechtěl jsem mít za sebou mrtvolu. Na chvíličku jsem zavřel oči.

Hodně bych dal za vysvětlení, jestli se má situace zlepšila. Připadalo mi, že ano, ale k tomu "ano" bylo až příliš výhrad. To, že mě byl Erms připraven otrávit - byl jsem si totiž jist obsahem ampulky - jsem mu neměl nijak za zlé. Hůř vypadala záležitost staříka se zlatými brýlemi. Nebyl jsem si jist, jestli s tou věcí nemám ještě něco společného. Ale nevypadala do budoucna příliš hroživě. Měl jsem vážnější důvod k obavám: instrukci. Ani mi tak nešlo o to, že příliš připomínala zápis mých pohybů uvnitř Baráku - ba dokonce i mých myšlenek. Nakonec jsem mohl být stále ještě objektem testu, přestože to Erms kategoricky zamítl, sám se však přiznal, že náš rozhovor nemá doslovný význam, ale je šifrou, tedy jakýmsi vztahem k jiným, přímo nepojmenovaným významům, které se nad ním neviditelně vznášejí. Nejhorší bylo něco jiného. V hloubi duše jsem začínal pochybovat o samotné existenci instrukce. Říkal jsem si sice, že se mýlím, že má podezřívavost nemá smysl, protože bez úmyslu vyslat mě na důležitou Misi by se mnou nikdo nezabýval a nepodroboval mě žádným testům. Nemám přece nic na svědomí a tady prakticky nic neznamenám, kromě oné nečekané kandidatury, tedy stále odkládaným, přerušovaným a znovu napůl potvrzovaným postupem.

Kdybych tak mohl v tuto chvíli položit jednu jedinou otázku: Co ode mne chtějí? Co opravdu chtějí? Každou odpověď bych přijal s úlevou, opravdu každou, kromě jediné...

Důstojník za stolem úděsně chroptěl. Otřásl jsem se. Vysmrkal se, nahlédl do kapesníku, potom ho schoval, přičemž neustále supěl pootevřenými rty.

Otevřely se dveře. Vstoupil vysoký, hubený, nahrbený důstojník. Bylo v něm něco - nedokázal bych to určit - co naznačovalo, že jde o civilistu převlečeného do uniformy. Když došel ke mně, zatočil brýlemi, které držel v ruce.

"Přišel jste za mnou?"

"Za Prandtlem ze šifrovacího odboru," odvětil jsem a mírně se zvedl.

"To jsem já. Jsem kapitán. Nemusíte vstávat. Jedná se o šifry, ne?"

Tato slabika zazněla jako výstřel namířený na mě.

"Ano, kapitáne."

"Bez titulů. Kávu?"

"Rád..."

Přistoupil ke dvířkám a z ruky, která se odtud vysunula, převzal tácek se dvěma už nalitými šálky.

Postavil je na stůl a nasadil si brýle. Jeho hubený, vyzývavý obličej se srovnal, všechno v něm se usadilo na patřičných místech a znehybňelo.

"Co je to šifra?" pronesl. "Povězte, co o tom víte."

Jako by bušil kovovým hlasem do něčeho tvrdého.

"To je soustava znaků, kterou lze pomocí klíče přeložit do běžného jazyka."

"Ano? A vůně růže, například, je šifrou, nebo ne?"

"Ne, protože není známkou něčeho, ale sama sebou, vůní. Kdyby označovala něco jiného, pak by se jako symbol mohla stát znamením šifry..."

Odpovídal jsem rád, protože jsem mohl prokázat schopnost správného uvažování. Tlustý důstojník se naklonil ke mně, až se mu uniforma na břicho tukem vzdula ve vlnách, že málem uletěly knoflíky.

Nevěnoval jsem mu pozornost a hleděl na Prandtla, který sňal brýle, aby jimi zakroužil.

"A co myslíte - voní růže jen tak, nebo s nějakým cílem?"

"Nu... snad aby přilákala včely, které ji opylí..."

Přikývl.

"Správně. Zobecněme to. Oko přetváří paprsek v nervovou šifru, kterou mozek přečte jako světlo. A samotný paprsek? Nepřišel přece odnikud. Vyslala ho lampa nebo hvězda. Informace o tom tkví v jeho struktuře. Lze ji přečíst..."

"Jaká šifra?" přerušil jsem ho. "Hvězda ani lampa se nesnaží nic ukrývat, kdežto šifra skrývá svůj obsah před nepovolanými."

"Ano?"

"To je snad zřejmé! Podstata je v záměru člověka vysílajícího zprávu."

Ustal jsem a sáhl pro kávu. Plavala v ní moucha, která tam před chvílí určitě nebyla. Že by ji tam hodil tlustý důstojník? Pohlédl jsem na něj. Dloubal se v nose. Vylovil jsem lžičkou mouchu a odložil ji na podšálek. Cvakla. Dotkl jsem se jí. Byla dutá a kovová.

"V zájmu?" řekl Prandtl. Nasadil si brýle. Tlust'och - při sledování svého mentora jsem se ho snažil mít v zorném poli - s funěním šmátral po kapsách a jeho obličej byl stále zmačkanější. Podbradek měl jako míč. Budil přímo odpor.

"Tak tedy paprsek," navázal Prandtl. "Vyslala ho nějaká hvězda. Jaká? Velká, nebo malá? Žhavá, nebo chladná? Jaká je její minulost a budoucnost? Lze se to dovědět z toho paprsku?"

"S odpovídajícími znalostmi ano."

"A čím jsou ony znalosti?"

"Čím?"

"Klíčem. Je to tak?"

"No..., " váhal jsem s odpovědí, "paprsek není šifra."

"Ne?"

"Ne, protože ty zprávy do něj nikdo neukryl, a ostatně, pokud budeme pokračovat tímto směrem, dojdeme k závěru, že šifrou je všechno."

"A správně, vážený pane. Všechno, všecičko je šifrou - nebo kamufláží. Vy také."

"Žertujete?"

"Ne. To je pravda."

"Já jsem šifrou?"

"Ano. Nebo kamufláží. Přesněji řečeno, platí takový vztah: každá šifra je maskou, kamufláží, ale ne každá maska je šifrou."

"Šifru bych mohl nakonec akceptovat...", řekl jsem a volil opatrně slova, "jistě vám jde o dědičnost, o ty nepatrné vzorce sama sebe, které nosíme v každé tělesné buňce, abychom jimi označili potomky..., ale kamufláž? Co... co mám s ní společného?"

"Vy? Promiňte," odvětil Prandtl, "ale to není moje věc. Já neřeším váš případ. Nepřísluší mi."

Přistoupil ke dvířkám. Z ruky, která se v nich objevila - muselo jít o ženskou ruku, protože jsem zahlédl červeně nalakované nehty - převzal papírovou pásku a podal mi ji.

"Ohrožení obkličovacím manévrem - stop," četl jsem, "posily směřovat do sektoru VII-19431 - stop - za ubytovatele sedmé operační skupiny dipl. pluk. Ganzmirst - stop."

Odložil jsem útržek, zvedl hlavu a nepatrně se předklonil. V kávě plavala druhá moucha. Musel ji tam vhodit tlustý důstojník během mého čtení. Pohlédl jsem na něj. Zíval. Vypadal, jako by umíral s otevřenými ústy.

"Co je to?" zeptal se Prandtl. Jeho hlas ke mně doléhal zdálky. Probral jsem se.

"Nějaká rozšifrovaná depeše."

"Ne. To je šifra, kterou je třeba teprve rozluštit."

"Jde přece o tajnou zprávu?"

"Ne," zavrtěl opět hlavou. "Kamuflování šifer do podoby nevinných informací, v podobě nějakých soukromých dopisů nebo veršů, patří minulosti, pane. Každá strana se dnes snaží vyvolat u druhé dojem, že to, co vysílá, není zašifrované. Rozumíte?"

"Do jisté míry..."

"Ukážu vám nyní tento text propuštěný DEŠem - tak říkáme našemu stroji."

Opět zašel ke dvířkám, vytrhl z bílých prstů pásku a vrátil se s ní ke stolu.

"Baremosositurie inpeklancibilistická matetosi se by kancepulírovala neodkocivracoposmajná ambrendafigianturelie," četl jsem a s údivem na něj pohlédl.

"To má být rozšifrované?"

Shovívavě se usmál.

"To je druhá etapa," vysvětlil. "Šifra byla konstruovaná tak, aby její rozluštění poskytlo nesmyslný blábol. To nás mělo definitivně přesvědčit, že původní obsah depeše nebyl šifrou, čili že zpráva byla taková, jakou jste prve četl."

"Kdežto ve skutečnosti?" nadhodil jsem. Přikývl.

"Hned uvidíte. Nyní přinesu text propuštěný znovu strojem."

Z dlaně ve čtvercových dvířkách splynula papírová páska. V hloubi dvířek se pohybovalo něco červeného. Prandtl zakryl otvor tělem. Převzal jsem proužek, který mi podal - byl teplý, buď od člověka nebo stroje.

"Abruptivně kancelerovat derviše odnášející barbimuši leklouny celerativním turmanskem prozíravost žádoucí."

To byl onen text. Zavrtěl jsem hlavou.

"Co si s tím počnete?" zeptal jsem se.

"Tady končí práce stroje a začíná lidská. Kruuhu!!" křikl.

"Nu?" zasténal tlust'och vytržený ze strnutí. Zamlženýma, jako blanou potaženýma očima se zahleděl na Prandtla, který mu vmetl do obličeje:

"Kancelerovat!"

"Nééé," zabečel tlust'och falzetem.

"Derviše!"

"Bééé! Dééé!"

"Odnášející!"

"Od... odpo..., sténal. Ze rtů mu stékaly sliny.

"Barbimuši!"

"Jak... mm... mu... umě... umělé m... m! m!!! Ha-haha! ha! ha!" tlust'och se roztřásl nezadržitelným smíchem, který přešel v chroptění, obličej zalitý tukem mu zmodral, úpěl se slzami mizejícími v záhybech tváří jako tašky a lapal po vzduchu.

"Dost, Kruuhu! Dost!!!" houkl kapitán. "Zádrhel," obrátil se ke mně. "Falešná asociace. Ostatně skoro celý text jste už slyšel."

"Text? Jaký text?"

"Odpověď nebude. To je vše. Kruuhu!!" zvýšil hlas. Tlust'och se celým tělem staženým uniformou třásl na židli, párkovité prsty zaťaté do stolu. Po Prandtlově výkřiku ztichl, chvilku sténal, nakonec se začal hladit oběma rukama po tváři, jako by se chtěl tímto způsobem uklidnit.

"Odpověď nebude?" opakoval jsem tiše. Zdálo se mi, že jsem ta slova nedávno slyšel, ale nedokázal jsem si vzpomenout od koho. "Dost skoupý obsah," zvedl jsem oči ke kapitánovi, jehož ústa, dosud nehybně sešklebená, jako by neustále ochutnával něco hořkého, se pousmála.

"Kdybych vám ukázal odstavec bohatší obsahem, oba bychom toho mohli litovat. Ostatně i tak..."

"Co i tak??!" zeptal jsem se prudce, jako by tato nadhozená slova se dotkla věci pro mě nesmírně důležité. Prandtl pokrčil rameny.

"To nic. Ukázal jsem vám úryvek moderní šifry, ostatně nepříliš složité. Byla to běžná šifra. Jako taková měla mnohavrstvou kamufláž."

Hovořil rychle, jako by chtěl odpoutat mou pozornost od nedokončené narážky. Chtěl jsem se k ní vrátit, už jsem otevíral ústa, ale řekl jsem jen:

"Řekl jste, že všechno je šifrou. To byla pouhá metafora?"

"Ne."

"Tedy každý text?"

"Ano."

"I literární?"

"Ano. Pojd'te, prosím..."

Přistoupili jsme ke dvířkám, která otevřel. Místo další místnosti, kterou jsem za nimi čekal, vyplňovala výklenek tmavá deska s malou klávesnicí; uvnitř byla vidět jakási poniklovaná štěrбина s jazýčkem hada papírové pásky.

"Povězte nějaký úryvek literárního textu," otočil se ke mně Prandtl.

"Třeba... Shakespeare?"

"Cokoli."

"Tvrdíte, že jeho dramata jsou souborem šifrovaných depeší?"

"Záleží na tom, co pokládáte za depeši. Ale neměli bychom prostě udělat zkoušku? Poslouchám."

Sklopil jsem hlavu. Dlouho mě nenapadlo nic kromě Othelova výkřiku: "Ó ty má předrahá!", ale tento citát mi připadal krátký a nepřípadný.

"Už to mám!" řekl jsem najednou a zvedl zraky. "Sto slov mé ucho ještě nevzpilo, až prones jazyk tvůj, a znám ten hlas. Nejsi Romeo, jeden z Monteků?"

"Dobrá."

Kapitán rychle mačkal tlačítka, aby vyklepal tento citát. Z otvoru vylezl papírový had a komíhal se ve vzduchu. Prandtl ho uchopil a podal mi ho - držel jsem v prstech konec a trpělivě vyčkával. Páska lezla po centimetrech ze štěrbiny, a když jsem ji mírně napjal, pocíťoval jsem vnitřní záchvěvy mechanismu, který ji posouval. Jemné mravenčení, přenášené napjatou papírovou páskou, najednou ustalo. Rozvíjela se dál, už prázdná. Zvedl jsem vytištěný text k očím.

"Ni čema Mat hews Niče má ruce nohy mu přerazím s chu tí Mat hews pra se Mat hews Math."

"Co to je?" neskryval jsem údiv. Kapitán pokýval hlavou.

"Soudím, že při psaní této scény byl Shakespeare nepříznivě naladěn proti osobě jménem Mathews - což zašifroval do dramatického textu."

"Nevím, nevím! Tomu nevěřím! Jinými slovy, záměrně vložil do tohoto nádherného lyrického dialogu nadávky na adresu nějakého Mathewse?"

"Kdo říká, že úmyslně? Šifra je šifra, bez ohledu na záměr jejího autora."

"Dovolíte?" otázal jsem se. Přistoupil jsem ke klávesnici a vytřukal na ní právě rozšifrovaný text. Páska se pohnula a svinula do spirály. Na Prandtlových rtech se objevil zvláštní úsměšek, ale nepromluvil.

"Kdy by mi dala svi ech svi kdy by mi ech svi ně da la svi bí lá da la svi ech kdy" svítla písmena spojená do slabik.

"Ale?" řekl jsem. "Co to je?"

"Další vrstva. Co jste čekal? Přehrabali jsme se ještě hlouběji k základu psychiky Angličana sedmnáctého století, nic víc."

"To není možné!" zvolal jsem. "Ten nádherný verš je tedy obal skrývajících uvnitř nějaká prasata?! A když strčíte do svého stroje vrcholy literární tvorby, plody lidského génia, nesmrtelné poémy a ságy - vyjde z toho blábol?!"

"Protože je to blábol, pane," odvětil chladně kapitán. "Diverzní blábol. Umění, literatura, nevíte, čemu slouží? K odvrácení pozornosti!"

"Od čeho?"

"Nevíte?"

"Ne..."

"Moc špatné. Měl byste to vědět. Co tady potom děláte?"

mlčel jsem. S kůží napjatou na tváři jako stan na skále pronesl tiše:

"Rozluštěná šifra zůstává dále šifrou. Pod dozorem odborníka sloupne ze sebe vrstvu po vrstvě. Je nevyčerpatelná. Nemá hranici ani dno. Lze se nořit do jejích vrstev stále obtížněji přístupných, stále hlubších, ale to je nekonečná pouť."

"Jakže? A... ,odpověď' nebude?" chytil jsem se jeho posledních slov. "Ukázal jste mi tu větu jako závěrečný výsledek."

"Ne. To je jen etapa. V rámci stanoveného postupu - důležitá, ale jen etapa. Po úvaze k tomu dojdete sám."

"Nerozumím."

"Porozumíte v pravý čas, ale i to bude jen další krok."

"Nemůžete mi při tom pomoci?"

"Ne. Musíte k tomu dojít sám. Každý musí. Je to nesnadný požadavek, ale snad víte, co se tu požaduje... Už vám nemůžu věnovat víc času. V budoucnu udělám, co budu moci, samozřejmě služebním postupem."

"Ale... jak to..., vždyť já pořád vlastně nic nevím," chrchlil jsem konsternovaně, "měl jste mě přece zasvětit do šifer, které potřebuji v souvislosti s Misi."

"S vaší Misi?"

"Ano."

"Uveďte je."

"Ne... neznám podrobnosti, ale připouštím, že jsou obsaženy v instrukci, mám ji s sebou v tašce, ale nesmím vám je ukázat, moment..., kde mám tašku?"

Vyskočil jsem ze židle, nahlédl pod stůl, ale taška nikde. Otočil jsem se k tloušťíkovi. Měl pohled leklé ryby. V jeho pootevřených ústech hvízdal vzduch.

"Kde mám tašku?!" zesílil jsem hlas.

"Jen klid," ozval se za mými zády Prandtl, "u nás se nic neztratí. Kruuhu! Kruuhu!!!" opakoval káravě.

"Dej ji sem! Slyšíš! Sem sní!"

Thlust'och se pohnul a něco kleplo o podlahu. Zvedl jsem tašku a hmatem se přesvědčil, jestli je plná, a narovnal jsem se.

Seděl na ní? A kdy ji sebral ze stolu - před mýma očima? Navzdory zdání musí být neobyčejně zručný.

Už jsem chtěl tašku otevřít, když jsem si uvědomil, že ze zašifrovaného textu nevyčtu potřebné informace, a když kapitán nebude vědět, oč jde, neposkytne mi správný klíč. Byl to bludný kruh. Řekl jsem mu to.

"Jde zřejmě o přehlédnutí majora Ermse," zakončil jsem.

"Nevím," odvětil.

"Půjdu k němu!" navrhl jsem skoro vyzývavě. To znamenalo: půjdu a povím, že si nad vším myješ ruce, překážíš Misi, kterou mi svěřil vrchní velitel. "Půjdu hned!" rozohnil jsem se.

"Udělejte, co pokládáte za správné," odpověděl a váhavě dodal: "Ale vyznáte se v platné pragmatice?"

"Ta pragmatika zavíní, že neuspěju, že?" zeptal jsem se chladně.

Prandtl si sundal brýle jako masku a jeho náhle obnažená tvář mi ukázala svou znavenou bezradnost. Cítil jsem, že mi chce něco povědět a nemůže - nebo nesmí. Nepřátelství, které mezi námi během hovoru narůstalo, se rázem rozplynulo. Ve zmatku, který se mě zmocnil, jsem našel jakousi nedodělanou, možná nesmyslnou sympatii pro toho muže.

"Plníte... rozkazy?" zeptal se tak tiše, že jsem ho stěží slyšel.

"Jestli plním? Ovšem."

"Já také..."

Otevřel mi dveře a znehybněl vedle nich. Počkal, až vyjdu. Když jsem vycházel, pootevřel rty. Slovo, které chtěl pronést, z nich nevyšlo. Jen mi zblízka foukl do obličeje, ucouvl a zabouchl za mnou dveře, dříve než jsem pochopil, co se děje. Ocítl jsem se na chodbě s taškou, kterou jsem pevně svíral v ruce. Jestliže ani návštěva v šifrovacím odboru nepřinesla to, co jsem od ní očekával, protože jsem se ani o vlasek nepřiblížil k poznání své Mise, pak jsem měl přinejmenším kam jít, a to jsem nesměl přehlédnout. 9129 - opakoval jsem v duchu. Věděl jsem, že nepůjdu k Ermsovi s výčitkami. Prostě si přijdu pro lístky na obědy, které mi slíbil. Což je dobrá záminka k hovoru.

Už jsem ušel kus cesty mezi řadami bílých dveří, když jsem si uvědomil, co je v tašce. Pokud celá šifra - v duchu jsem to nazýval šifrou, protože něčeho jsem se musel držet - zní jako nahodilosti v Ermsově pracovně, pak další odstavce mohou obsahovat popis mého dalšího pobytu v Baráku, i těch, které jsem ještě neprožil. Tento nápad jsem vůbec nepokládal za nesmyslný. Skoro všude, kam jsem přišel, mi dali v narážkách na vědomí, že vědí o mých krocích víc, než si myslím, dokonce - jak naznačoval úryvek přetčený u Ermse - občas přestávaly být tajemstvím i mé myšlenky, proč by tedy taška nemohla obsahovat další plán mé pouti i s tím, co mě čeká na jejím konci?

Rozhodl jsem se otevřít tašku a divil jsem se už jenom tomu, že mě to dosud nenapadlo. Držel jsem v ruce vlastní osud a mohl jsem do něj nahlédnout.

V

Řada dveří po pravé straně skončila. Za zdí byl určitě nějaký velký sál. O kousek dál jsem narazil na odbočku chodby, která mě zavedla na zdejší toaletu. Dveře předsínky byly pootevřené. Nahlédl jsem do koupelny, a protože byla prázdná, zavřel jsem se v ní. Když jsem usedl na okraj vany, zahlédl jsem na

poliče pod stropem nevelký tmavý předmět. Byla to pootevřená, na bílém ubrousku vyzývavě položená břitva. Nevím, proč to ve mně vyvolalo nedůvěru. Uchopil jsem ji do ruky, vypadala jako nová. Ještě jednou jsem se rozhlédl po místnosti, připomínající nablýskanou čistotou operační sál. Vrátil jsem břitvu na původní místo. Nějak jsem se nemohl odhodlat otevřít tašku před ní. Opustil jsem lázeň, abych sjel do nižšího patra, do oné koupelny, kde jsem našel úkryt minulou noc.

Byla také prázdná, ve stejném stavu, v jakém jsem ji opustil, jen ručníky vyměnili za čisté. Na okraji vany jsem rozvázal tkanice a z kartónových desek vyňal silný svazek bílých papírů.

Ruce se mi roztřáslly, protože jsem si pamatoval, že první byl potišťen. Rozevřel jsem papíry - všechny byly prázdné. Listoval jsem stále rychleji. Vodovodní trubka vydala jeden z oněch nesmyslných, podivných zvuků, které někdy provázejí otevření kohoutku v jiném patře. Vyjekla skoro lidským hlasem, který přešel v bublání, stále slabší, jak se rozbíhalo kovovými střevy Baráku. Stále jsem překládal bílé listy a mechanicky je počítal, nevím proč, a současně jsem se v duchu vrátil k Prandtlovi, vrhal se na tlust'ocha, bil ho, kopal do ohavně opuchlého těla - jen kdybych ho měl před sebou.

Vztek zmizel stejně rychle, jako přišel. Seděl jsem na okraji vany, skládal papíry a nově, jinýma očima jsem uviděl, co znamenalo jeho fouknutí. Vše bylo dohodnuto předem, aby mi ukradli instrukci. Ale proč, když mi ji Erms mohl rovnou nedat?

Ruce překládající papíry znehybněly. Hromádka prázdných papírů ukrývala dva odlišné. Na jednom byl rukou narysován plán Baráku i s mapkou Vrchu svatého Juana, v jejímž nitru byl, na druhém, přišitým k prvnímu bílou nití, byl ve dvanácti bodech vytištěn plán diverzní operace "Hrot". Hleděl jsem na ně a plánoval další postup. Předám je úřadům. Uvedu, jak se dostaly do mého vlastnictví. Třeba mi uvěří. Ale jak dokážu, že jsem se s těmito tajnými akty neseznámil? Že jsem si nezapamatoval polohu Baráku - sto osmnáct mil na jih od Harvurdovy hory - ani jeho plán, rozmístění místností, štábů, že jsem si nepřčetl popis diverzní operace? Bylo to beznadějné. Viděl jsem, jak se má dosavadní činnost skládá do stále úplnějšího celku, jak se zdánlivě nesmyslné náhody mění v past, do které padám stále hlouběji, až po současnou chvíli, tak výmluvnou.

Pohnul jsem prsty, abych roztřel kompromitující papíry a spláchl je - ale ihned jsem si připomenul Ermsovo varování. Opravdu bylo všechno připravené? Každé pronesené slovo, pohyb hlavy, nepozornost, úsměv - všechno bylo vypočteno a celý ten obrovský stroj pracoval s touto matematickou přesností výhradně pro mou zkázu? Cítil jsem se vinen uvnitř hory prošpikované pozornýma očima a málem jsem se zhroutil na dlaždicovou podlahu. Kdybych se tak mohl před nimi někam schovat, zašít, zalézt do díry, přestat existovat... Břitva! Proč tam ležela? Věděli, že zůstanu sám a nastražili ji?

Ruce se mi rytmicky pohybovaly. Skládal jsem papíry. Jak se taška plnila, roj nápadů, z nichž každý měl posloužit mé záchraně, řídil, takže při hledání nějakého východiska, odvážné finty, kterou bych jako prohnáný hráč náhle změnil svůj úděl, jsem viděl stále výrazněji vlastní, pokorně zpocenou tvář odsouzence. Čekalo mě ještě několik formalit. Musím je zařadit rychle a přímo - teď kdy jsem ztracen, mi nehrozí už nic. Ta myšlenka musela být potenciálně připravená, protože vyklouzla z davu nereálných výmluv jako vysvobození.

V okamžiku, kdy jsem chtěl převzít majestát odsouzence, vypadla z papírů neveliká tuhá kartička s nevýrazným nápisem 3883 a padla mi k nohám. Zvolna jsem ji zvedl. Snad k odstranění nedorozumění jiná ruka dopsala před číslo maličkými, pečlivými písmenky zkratku "Míst." - místnost.

Přikazují mi tam jít? Dobře. Zavázal jsem tkanice a vstal. Ode dveří jsem ještě přešel pohledem porcelánové nitro a ze zrcadla, jako z tmavého okna, na mě pohlédla vlastní tvář, deformovaná zvlněným sklem, ale mně připadalo, že ji vidím ve ztuhlých plamenech strachu. Tak jsme na sebe pohlíželi - já a já - a jako jsem se předtím zevnitř navlékal do těsné kůže zrádce, nyní jsem pozoroval vnější změny. Myšlenka, že ta strachem znetvořená, lesklá, jako vodou politá tvář zmizí, nebyla nepříjemná. Vlastně jsem měl odedávna podezření, že to tak skončí.

Vychutnával jsem rozsah porážky s falešným uspokojením, vyplývajícím ze správnosti mých předtuch. Co kdybych ty papíry někam podstrčil? Pak bych však zůstal beze všeho; nebyl bych určený, dokonce ani oklamáný a zrazený - nebyl bych vůbec nic. Co když jsem se dostal mezi kladivo a kovádku, spadl nevědomky do nějaké velké kombinace a pokouší se mě zničit soukolí rozporných zájmů? V tom případě by odvolání k vyšší instanci mohlo přinést spásu...

Místnost číslo 3883 jsem se rozhodl ponechat jako poslední možnost, a nyní jít za Prandtlem. Buď jak buď - foukl. To muselo něco znamenat. Foukl - je mi tedy nakloněn. Byl potenciálním spojencem. Sice odvrátil mou pozornost, aby tlust'och mohl snáze sebrat aktovku, ale zřejmě musel. Vždyť se ptal, jestli plním rozkazy, a řekl, že sám to dělá.

Vyrazil jsem. Chodba byla prázdná. K výtahu jsem málem běžel, abych si to nerozmyslel. Čekal jsem na něj dost dlouho. Na chodbě vládl živý ruch. Když jsem vystoupil z výtahu, zabralo jej hned několik důstojníků. Směřoval jsem do šifrovacího odboru stále pomaleji. Bláhovost tohoto kroku přímo křičela. Přesto jsem vstoupil. Na stole, u kterého prve seděl tlust'och, stály šálky od kávy. Poznal jsem svůj podle umělých much rozložených na talířku jako pecky. Chvilí jsem vyčkával, ale nikdo nepřicházel. Stůl u stěny byl plný spisů; začal jsem v nich listovat s nepatrnou nadějí, že narazím na nějakou stopu své instrukce. Mezi jinými tam sice ležela žlutá taška, ale obsahovala jen seznam odměn, který jsem si prohlédl. Za jiných okolností bych mu jistě věnoval větší pozornost, obsahovala totiž výčet takových odborností jako tajný inférnátor, demaskovač I. stupně, umrtvovač, fekálista, špeh, cedič, pokoutní dementátor, kremátor, osteofág - ale nyní jsem ji lhostejně odložil. Polekalo mě zazvonění telefonu. Pohlédl jsem na něj. Dotěrně vyzváněl. Zvedl jsem sluchátko.

"Haló?" ozval se mužský hlas. "Haló?"

Neodpověděl jsem. V tom okamžiku se stalo to, co se občas stává - někdo další se napojil na hovor, takže jsem slyšel hlasy obou volajících.

"To jsem já," pronesl hlas, který předtím volal "haló", "nevíme, co máme dělat, pane kapitáne!"

"Copak? Je to s ním tak zlé?"

"Pořád horší. Bojíme se, aby si něco neudělal."

"Nehodí se? Hned jsem si to myslel. Nehodí se, co?"

"To neříkám. Byl dobrý, ale víte, jak to bývá. S tou záležitostí je třeba se přímo mazlit."

"To je pro šestku, ne pro mě. Co chcete?"

"Nemůžete nic udělat?"

"Pro něj? Nevím, co bych mohl. Vůbec nic..."

Naslouchal jsem bez dechu. Narůstající dojem, že mluví o mně, se měnil v jistotu. Chvilí panovalo ve sluchátku ticho.

"Opravdu nemůžete?"

"Ne. To je případ pro šestku."

"Ale to by znamenalo odvolání z funkce."

"Ano."

"Máme se ho tedy vzdát?"

"Vidím, že nechcete."

"Nejde o to, co chci, ale - víte - on se už trochu přizpůsobil..."

"Tak co tedy? Máte vlastní odborníky. Co říká Prandtl?"

"Prandtl? Od chvíle, co foukl - nic. Je na konferenci."

"Nechte ho vyvolat. A vůbec, nehodlám se tou věcí zabývat. Nepatří mi."

"Pošlu na něj konfidenty z lékařského."

"Jak je libo. Promiňte, ale nemám čas. Sbohem."

"Sbohem."

Obě odložená sluchátka cvakla. Moje šumělo u ucha jako mušle. Zaváhal jsem. Už jsem si nebyl naprosto jist, že mluvili o mně.

Přinejmenším jsem se dověděl, že Prandtl je pryč. Odložil jsem sluchátko a při zvuku kroků - někdo přicházel ze sousední místnosti - jsem vyběhl na chodbu. Hned jsem toho zalitoval, ale už jsem se neodhodlal vrátit. Měl jsem teď na výběr Ermse nebo místnost 3883. Šel jsem přímo dopředu. 3883 musí být někde ve čtvrtém patře. Vyšetřovací odbor? Určitě. Odtud už nevyjdu. Chodit po chodbách není nakonec tak špatné. Můžu odpočívat ve výtahu, zastavit se, zajít do koupelny.

Vzpomněl jsem si na břitvu. Divné, že jsem na ni dosud nepomyslel. Byla nachystaná pro mě? Možná. To nevyřeším. Jsem příliš rozrušený. Sestupoval jsem po schodech. Trošku se mi točila hlava. Páté patro. Čtvrté. Chodba, bílá, neobyčejně čistá, stejně jako všechny, vedla rovně. 3887, 3886, 3884,

3883.

Srdce mi prudce bušilo. V tomto stavu těžko dokážu mluvit. Zastavil jsem se, abych nabral dech. Nahlédnu dovnitř, řekl jsem si. Kdyby se mě vyptávali, povím, že hledám majora Ermse a že jsem se spletl. Tašku mi snad nikdo z ruky rvát nebude. Ostatně je to má instrukce a v případě nutnosti požádám, aby zavolali Ermsovi do odboru instrukcí. Což je ovšem nesmysl, protože to stejně vědí. Pokud vědí, nebudu bojovat s výmysly. Pokusil jsem se rekapitulovat všechny dosavadní události, které budu muset uvést do protokolu. Jestli mě přistihnou při podvádění, bude důkazem proti mně. Jenže události se mi začaly plést, nebyl jsem si jist, jestli dříve proběhlo setkání se staříkem nebo zatčení mého prvního instruktora? Samozřejmě napřed zatčení. Zavřel jsem oči a stiskl kliku.

Dobře že v té velké tmavé místnosti, plné kartoték a pořadačů, nikdo nebyl, protože chvíli jsem nebyl schopen vydechnout. Ohromné knihy, stohy papírů převázaných tkanicemi, razítkovací polštářky a psací náčiní zavalovaly velké stoly podél stěn. Někdo přicházel. Slyšel jsem šoupání nohou. V otevřených postranních dveřích, vedoucích do neproniknutelné tmy, se objevil nemytý staroch ve špinavé uniformě. "Jdete k nám?!" zaskřehotal. "K nám? Vzácný, vzácný host! Čím posloužíme? Jistě kvůli nahlédnutí?" "Já... é...", začal jsem, ale nesympatické individuum popotáhlo nosem, u kterého visela lesklá kapička, a pokračovalo:

"Vašnosta je v civilu - tedy něco z katalogu... tudy prosím..."

Dokulhal se k nábytku, který jsem pokládal za velikou skříň, a obratnými pohyby vytahoval jeden dlouhý, úzký knihovní registr za druhým. Rozhlédl jsem se znovu po místnosti: ohromné hromady starých spisů ležely i na podlaze, v koutech, pod židlemi, vzduch byl plný dusného pachu, prachu a zatuchlých papírů. Staroch zachytil můj pohled a zasípal:

"Archivář Glouble tu není. Konference, co se dá dělat! Hlavní archivář-subpendentent tu také bohužel není - odešel. Zůstal jsem tu docela sám, Kappril Anteus jméno mé, janitor deváté služební třídy, ve výslužbě po osmačtyřiceti letech. Páni důstojníci chtějí, abych šel do důchodu, třebaže - jak sám vidíte - jsem těžko nahraditelný. Ale já tady žvaním a vy jistě pospícháte? Prosím objednávečku do této škatulčičky a pořádně zazvonit - přijdu, bleskově vyhledám, staré oči, haha, nejsou o nic horší než mladé, pokud je tedy, a jestli ne, tak na lístku v rubrice "římská čtyři lomeno B" uveďte své číslo - a všechno bude, prosím.

Tento chraptivý projev ukončil dlouhým sklouznutím - nevím, jestli šlo o úklonu, nebo měl paralyzované i nohy - a ukázal na řadu vábivě vysunutých zásuvek velkého katalogu.

Současně si zručně posunul kovové brýle z nosu na čelo a s neodlučným úsměvem začal ustupovat ke dveřím, kterými přišel.

"Pane Kapprile," pronesl jsem znenadání, "prokuratura je v tomto patře?"

"Prosím?" přiložil k uchu dlaň. "Pro... Neslyšel jsem o ní. Ne, nikdy jsem o ní neslyšel."

"A vyšetřovací odbor?" plácl jsem bez ohledu na možné následky.

"Odbor..." Jeho úsměv mizel a měnil se v údiv. "Žádný odbor tu není, ani nemůže, prosím, protože tady jsme my, jenom my a nikdo jiný.

"Archiv?"

"Správně, archiv, hlavní katalog, knihovna, to je vše, pokud vím. Můžu ještě něčím posloužit?"

"Ne... zatím vám děkuji."

"Není zač, to víte, služba. Připravím vám zvoneček tady na poličku, bude po ruce."

Odtápal. Hned za dveřmi se stařecky rozkašlal, a tento pronikavý zvuk, připomínající záduchu, se vzdaloval, až jsem zůstal sám v dusném tichu, před řadou zásuvek s mosaznými tabulkami.

"Co to znamená?" uvažoval jsem vsedě na židli, kterou mi nabídl. Chtějí zjistit mé zájmy? Ale proč? Co z toho budou mít? Bezděčně jsem bloudil zrakem po vyrytých heslech. Katalog byl věcný, nikoli abecední, s nápisy: SERVILISTIKA, ESCHATOSKOPIE, TEOLOGIE, MYSTIFIKATORISTIKA, APLIKOVANÁ KADAVERISTIKA. Nahlédl jsem do přihrádky teologie. Někdo přeházel tuhé kartičky, takže ležely bez ladu a skladu.

ANDELE - viz Vzdušná komunik. Tamtéž: Denní rozkazy.

LÁSKA - viz Diverze.

ZMRTVÝCHVSTÁNÍ - viz Kadaveristika.

SVATÝCH OBCOVÁNÍ - viz Spojení.

Nakonec je to jedno, usoudil jsem a vepsal do formuláře číslo jednoho z denních rozkazů, týkajícího se andělů. Hodně hesel bylo nesrozumitelných, například: INFERNALISTIKA, DŽBERONAUTIKA, INCELEBRACE, LEIBGARDISTIKA, DEKARNACE, ale nechtěl jsem se v těchto rubrikách hrabat - katalog byl příliš velký, podepřen dřevěnými sloupky sahal až ke stropu, šuměl jako moře, i jeho pouhé zběžné prostudování by zabralo týdny, zelené, růžové i bílé kartičky vyjímané ze zásuvek mě pomalu zasypávaly, padaly na podlahu, probíral jsem je po dvou, po třech, nakonec jsem se ohlédl, a když jsem viděl, že jsem stále sám, nacpal jsem je bez třídění zpátky do zásuvek.

Nepochází chaos v katalogu z toho, že i jiní lidé se tu chovají stejně jako já? V duchu mi vyvstalo nejasné podezření. Narovnal jsem se. Na stole vedle katalogových skříní ležely pohozené ohromné svazky encyklopedie. Zvedl jsem nejbližší. Jak to bylo? DŽBERONAUTIKA? Hledal jsem pod D. "DŽEM - druh zastíracích operací." To není ono... "DŽBERONAUTIKA - zástupná věda o plavání ve džberu. Viz Pseudognóze, též: Fiktivní a kamuflážní techniky."

Chtěl jsem svazek zavřít, ale otevřel se u písmena A, hned na začátku. Padla mi do očí řada tučně vytištěných hesel začínajících na Ag - AGENT... AGENTOVY... AGENTURNÍ... a dole byl větší odstavec s názvem AGENTI A AGENTURY V DĚJINÁCH.

Vedle ležel další svazek, otevřený, s červeně zatrženým heslem PRVOTNÍ HRÍCH - rozdělení světa na informaci a dezinformaci. Co je to za encyklopedii, uvažoval jsem a přehazoval šelestící stránky, klouzal po nich očima a stále nacházel nové definice: DEKARNACE - odtělesnění, zbeztělesnění, též vytělení (viz vyobcování), viz INVESTIGATIVNÍ APARÁTY. Hledal jsem ty aparáty a našel jich celý seznam, začínající výčtem jakýchsi podivných strojů, jako čtvrtič, lomihnát, kožodrh, vmozkovač čili INCELEBRÁTOR DEFINITIVNÍ PRAVDY, nakonec jsem odstoupil od stolku se zaprášenými rukama, už jsem se tu nechtěl přehrabovat a číst, zbytek zvědavosti zmizel - pryč, co nejrychleji pryč odtud k Ermsovi, Erms mi pomůže, povím mu všechno! Hledal jsem svou tašku-složku, když se ozvalo šoupání. Staroch se vrátil. Pohlédl na mě ode dveří, s brýlemi až na pleši, s pozorností, která se ihned změnila v úslušný úsměv. Divné, teprve teď jsem postřehl, že šilhá. Když na mě upřel jedno oko, druhé zamířilo nahoru, a tato část tváře jako by nabyla bohabožného výrazu.

"Našel jste?"

Přimhouřil oči, tichounce hvízdal, buď úctou, nebo údivem, a když uviděl lístek, který jsem odložil do krabice bez čtení, uklonil se mi.

"Á... tohle také?" řekl a delikátně zamlaskal. Připadal mi s těmato rukama, obličejem, odstávajícíma ušima ještě špinavější, zaprášenější, jen pleš se mu kovově leskla jako namaštěná.

"Když tohle, pa... můžete jít se mnou? To jsou většinou... To víte, už mám léta na zvedání takových fasciklů. Všechno ne, ale... pokud jste znalec... vaším šéfem je jistě brigádýr Mlassgrack? Ne, ne, neptám se. Služební tajemství, předpisy, haha! Pojd'te se mnou, ale opatrně, abyste se neušpinil, je tu spousta prachu..."

S tímto bručením mě vedl úzkým točitým průchodem mezi poličkami dalších místností. Bezděčně jsem se otíral o rozedrané hřbety atlasů a knih, nořil se stále hlouběji do šerého labyrintu.

"Tady!" vyrazil můj průvodce nakonec. Silná, ničím nestíněná žárovka osvětlovala rozsáhlé zákoutí knihovny. Mezi žebříky, připevněnými ke kovové kolejnici u stropu, se tyčily na prohýbajících se poličkách řady svazků, vázaných do zšedlé kůže.

"Mučení!" vyjekl v extázi a zamával mi před očima nešťastnou kartičkou katalogu. Opravdu, toto slovo se na ní černalo kaligraficky vyvedené tuší.

"Mučení!" opakoval a kapička u nosu se mu rozhoupala vzrušením, ve svitu žárovky zářila jako briliant.

"Mučení, mučeníčko, pěkně prosím, haha, tady, odshora, extrakce přiznání, tady splachnologie, jinak vnitrování či vyvnitřování, haha, tady oddělení viscerátorů a deviscerátorů, máme tu velice originální položku - De crucificatione módo primario divino, druhé století, poslední, dokonale zachovalý exemplář s rytinami, věnujte pozornost sponám, ano, tu je stahování, natahování, výzkum osobní odolnosti, ne, ne, pane, tam už ne, fyzické týrání sahá sem! Ta dvě křídla, odshora dolů - nalevo vytahovadla, napravo přimídla..."

"Cože?" ujelo mi.

"Ovšem, přimidlo, to je například kůl, tyto dvě poličky. Kůlistika - tady tupé, vedle ostré - mahagon, bříza, dub, jasan, ano! A vytahovaďla, to... takové různé - ale co vám budu povídat, haha, sám víte nejlíp... sem už léta nikdo nepřišel. Opravdu jste mě potěšil, přiznávám, opravdu! Kolegové tvrdí, že je zastaralé, anachronické."

"Zastaralé?" otázal jsem se hluše. Přikývl. Nedokázal jsem odtrhnout pohled od rozhoupané kapičky u jeho nosu, která se ho však úporně držela.

"Ano. To tvrdí. Nechme to řezníkům, říkají. Vyšetrovací kejty... držky... to pan poručík Pirpitschek, ten rád vtipkuje. Ted' jsou v módě tyto, v této části, začínají právě tam, jak stojíte - podskupiny jsou očíslované, tak se v tom dá líp vyznat, jenom ten prach, ten zatrolený prach!"

Rychle ho setřel rukávem a četl nahlas:

"Muč. narážky... muč. předurčení... muč. naděje... pořádný kus, co? Jen naděje devadesát devět kousků, jako když vyšije, haha, to mám paměť..., to uznává i náš brigádýr, velice lidský, velice uznalý člověk, velice, a přece je to šéf velkého odboru, když přijde, já mu hned - janitor Kappril k službám - a on ne, že by hned, suše, není žádný byrokrat, to ne! Ale jen zavrká "ťuťuňu" a já hned vím, o co jde, víte... O tuto část se stará doktor Mrajznorl. Cože? De strangulatione systematica occulta - to sem musel někdo podstrčit, tady jsou přece fyzická, promiňte, ojoj, taky mumifikace, kde se tady vzala? To ne. Tudy, prosím! Tam, kam jste zašel, je kryptologie, ale jestli si ji chcete prohlédnout, prosím, jsou tam také zajímavé položky. To, co chcete vzít do ruky, dovolte, oťru to, všude je prach, ne moc nemocí, jak říká náš archivář-generál, homonymika je jeho koníček, haha, tedy to, co držíte, je Vesmír jako bedna, od Chovanna, chovanniana, trošku zastaralé zpracování, ale ujde, pan archivář-podpraktikant se vyjádřil pozitivně, a to je specialista, jakých je málo, prosím... To? Lázeňské životy? To nic není, nezajímavé, nepůvodní..."

Odložil jsem knihu a uchopil druhou: O úkrytech v kultovních předmětech. Trošku mi hučelo v hlavě, navíc mě pronásledoval stěží postižitelný zápach, vycházející z hromad okolních knih - nebyl výrazný, jako od plísně nebo zaprášených papírů, ale těžký, mdlý opar staletého puchření, který se neviditelně lepil ke všemu. Vlastně bych se měl rozhodnout, popadnout první zachovalejší svazek a odejít, ale pořád jsem přebíral knihy, jako bych opravdu něco hledal. Odložil jsem Deontologii zrady i malé, tlusté Následování nicoty s oslíma ušima, černě vázanou příručku Jak zdočasnit transcendenci, která byla bůhvíproč v odboru špionáže; za ním stály řady tlustých svazků s vazbami ztvrdlými stářím, zvlněný zažloutlý papír ukazoval na prvních stranách dřevorytovou technikou vytištěné tituly: Špionovo štěstí čili Příručka znamenité špionáže, ve třech svazcích s dodatky a paralipomeny nugátora Jonabera O. Paupeho. Mezi tyto svazky někdo vložil starý tisk, bez obálky, se stěží čitelnými majuskulemi: Jak hmatatelně podezírat. Byly toho spousty, stěží jsem stačil číst názvy: O dálkovém bordelu, Podplácení, špionova příručka, Teorie slídění, stručný náčrt se seznamem skoptologické a skoptognostické literatury, skoptofilie a skoptománie ve službách rozvědky, Machina speculatrix čili Taktika špionáže, černý atlas s nápisem O výzvědné vilnosti, příručka špionova chování, také Umění udávání čili Dokonalý udavač, i Náčrt denuncování, i Dopadení a prozrazení, rozkládací album s kresbami, Pasti a nástrahy, dokonce i něco z umění, salátový svazček not s ručně napsaným fialovým titulem Malé provokatorium pro čtyři ruce spolu se sbírkou sonetů Jehličky.

Za přepážkou někdo příšerně ječel, stále hlasitěji. Chvilí jsem naslouchal se sevřeným srdcem, ale pak jsem odložil knihy a uchopil staříka za rukáv:

"Co je to?!"

Bylo totiž slyšet ještě jednou od začátku chroptění agónie. Už jsem měl všeho dost, desetkrát, stokrát dost, ale prokletý staroch, který nezavřel ústa, vpadl do jakéhosi chorobného transu; běhal k poličkám, stoupal na špičky, s pekelným skřipáním zrezivělých koleček přitahoval žebříčky, šplhal po nich nahoru, bouchal vazbami, zasypával okolí oblaky jemného prachu, a to vše jen proto, aby mě obšťastnil další ztvrdlou raritou, rozpadající se bílou vránou. Nepřestával přenášet, překřikoval dokola se opakující ječení za stěnou, občas po mně střílel pod bláznivě se houpající brilantovou kapičkou šikmým, jako nůž ostrým pohledem, toto zašilhání bylo stále výmluvnější, ovládalo celý jeho obličej, jakoby slepený z prachu, tyto hloubkové pohledy mě přišpendlily k poličkám, ztěžovaly i tak omezený a nucený pohyb, obával jsem se, že něčím prozradím fiktivnost této situace, že ve mně odhalí ignoranta a vetřelce. On

však ve stařeckém zápalu funěl, kmital, oprašoval a zvedal folianty, strkal mi je pod nos a vrhal se na další. Černý svazek Kryptologie, který mi vtiskl do ruky, se rozevřel u kapitoly začínající slovy: "Lidské tělo obsahuje následující úkryty..."

"To... to je Homo sapiens jako corpus delicti - výborná věčička... kompendium... toto Oheň dříve a dnes, a tady jsou spisy teoretiků předmětu, prosím: Meern, Birdhoove, Fishmi, Cantovo, Karck i také našinci, a jací: profesor Barbeliese, Klauderlaut, Grumpf - kompletní bibliografie! Vzácnost, pane! To? To je Glaublův Morbitron. Málokdo ví, že je také autorem, haha, této brožurky..."

Vytáhl svazeček stěží pohromadě držících papírů s rozedranými okraji.

"Umbilico... Stavitelství... ano, ano... pěstování nutrií... co tu nemáme... při holém pupku, vyšlé z módy, jak říkají páni důstojníci... haha! Ale to, co jste vytáhl, je móda. Obyčejná móda. Nu, střih parádních neprůstřelných vest a takové věci... Zajímá vás Vesmír jako bedna? Určitě! Tam v komodě je dodatek Návod pro sběratele důkazů vlastní viny - všiml jste si? Haha! "Lynč pro samouky" - to je tenhle svazek."

Obrácen k němu zády, abych se alespoň takto vyhnul jeho plácání, které - hrozný pocit - mě nějak smíchané s prachem špinilo nánosem nečistoty - listoval jsem naslepo, zuřivě, oním tlustým svazkem malého formátu a stále narážel na podivné termíny, jakési doublezápadky, šifroklady, vrtidla a závorové apertury, polysuperuzávěry, zámkové průniky, tělesné nádivky - autorem Kryptologie byl soukromý docent Pinntsher.

Využil jsem krátké přestávky, kterou udělal Kappril, když se mu do náruče sesunul štos neopatrně pohnutých spisů a hrozil ho zasypat, a řekl jsem, že už bohužel musím jít. Podíval se na hodinky. Zeptal jsem se ho, jestli si můžu seřadit své, protože mi stojí. Měl velké, stříbrné cibule, z nichž jsem nedokázal nic vyčíst.

"Cože... tajné hodinky?" ujelo mi.

"A co má být?" odvětil. "Jistě. Tajné. Tajné hodinky. No a?"

Schoval je, přičemž pečlivě zacvakl víčko zašifrovaného ciferníku. Předal jsem mu knížku, kterou jsem držel v ruce a blábolil, že přijdu jindy, až budu mít víc času a až si rozmyslím výběr potřebné četby. Skoro mě neposlouchal, tak ho to vzalo - ukazoval mi cestu do jiných odborů, holé žárovky jako nízko zavěšené hvězdy osvětlovaly zaprášená, papíry přecpaná nitra těžce se prohýbajících, otevřených poliček a skříní; dohonil mě až u východu s příručkou Umění demobilizace, obracel přede mnou tuhé listy a vychvaloval toto dílo, jako bych byl potenciálním kupcem a on napůl šíleným sběratelem a současně knižním antikvářem.

"Ale vy jste si nic nevzal, nic jste si nevzal!" přilepil se na mě v místnosti s katalogy, abych se ho tedy zbavil, vzal jsem si onu věc o andělech a bůhvíproč i astronomickou příručku. Nečitelně jsem se podepsal a s balíkem papírů pod paží (tak totiž vypadalo ono angelologické dílo - rukopis, ne tisk, což Kappril nadšeně zdůraznil) jsem odešel, abych s nepopsatelnou úlevou vdechl do plic čistý vzduch chodby. Ještě dlouho mé šaty vydávaly stále slabší, ale zřetelný zápach, směsici pachů zpuchřelé teletiny, tiskařského klišu a plesnivého plátna. Nedokázal jsem se ubránit pocitu, že cítím jatka.

VI

Vzdálil jsem se pár desítek kroků od archivu, když jsem se vlivem nečekaného impulzu vrátil, abych porovnal číslo dveří s tím na mém lístku a zjistil jsem, že asi došlo k omylu. Jak jsem se už zmínil, bylo mé číslo naškrábáno - druhá osmička se dala pokládat za trojku; v tom případě jsem měl jít do místnosti 3383. V mé mysli nastala dost zajímavá proměna - to, že jsem přečetl chybné číslo, mi přineslo nečekanou úlevu. Napřed jsem nevěděl proč, ale potom jsem si všechno patřičně poskládal. Všechno, co jsem dosud dělal, bylo náhodné jen zdánlivě - když jsem jednal jakoby z vlastní vůle, postupoval jsem ve skutečnosti tak, jak bylo očekáváno. Návštěvu v archivu však tento všeobjímající plán nezahrnoval, a přestože jsem se zmýlil já, obvinil jsem z tohoto omylu Barák. Nezřetelným zápisem čísla místnosti jsem se dopustil přehlédnutí, velice lidského, a to mě ujistilo, že přese všechno funguje činitel omylu, který připouští existenci tajemství a svobody.

Bylo tedy třeba se hlásit v místnosti 3383; když já, pokusný králík, jsem se mýlil, mohl se mýlit i vyšetřovatel; přesvědčen, že se oba tomuto nedorozumění zasmějeme, přidal jsem do kroku a zamířil do

další chodby.

Místnost 3383 byla podle počtu telefonů na stolech sekretariátem vysoce postavené osobnosti. Šel jsem přímo ke koženým dveřím, ty však neměly kliku. Zaskočeně jsem se před nimi zastavil a sekretářka se zeptala, co si přeji. Mé chaotické vysvětlení, protože jsem nechtěl povědět pravdu, neposlouchala.

"Nejste ohlášen," odpovídala úporně. Po marném úsilí jsem požádal, aby mě zapsala do seznamu a určila termín návštěvy, ale i to mi odmítla s poukazem na nějaký předpis. Měl jsem předložit záležitost písemně, služebním postupem, tedy přes vedoucího svého odboru. Zvýšil jsem hlas, odvolával se na důležitost své Mise, na nezbytnost rozhovoru mezi čtyřma očima, ale vůbec neodpovídala, jen neustále přijímala telefonní hovory. Pronesla do mikrofonu tři čtyři lakonická slova, mačkala tlačítka, přepojovala a pouze mezi jedním a druhým zvednutím sluchátka po mně loupala téměř nevidicím pohledem, pod kterým jsem postupně přestával existovat a stával se součástí vybavení místnosti.

Po čtvrt hodině tohoto přezírání jsem začal prosit a žebrat, avšak bez sebemenšího úspěchu, ukázal jsem tedy obsah své tašky, rozložil před ní tajný plán Baráku a schéma diverzní operace - se stejným výsledkem jsem jí mohl ukazovat staré noviny. Byla to absolutní sekretářka: nevnímala nic, co překračovalo její kompetenci. Roztřesený a napůl šílený jsem chrлил stále hroznější věci - pověděl jsem o bledém špehovi a trezoru, o mém usurpátorství, které vedlo k sebevraždě staříka a kapitána, a když na ni nepůsobily ani nejděsnější činy, začal jsem lhát a obvinil se z velezrady, jen aby mě vpustila; připraven na skandální zatčení, na nesmírnou hanbu, provokoval jsem ji křikem, ale ona s lhostejností kamene stále přepojovala telefony a jen občas loktem ruky třímající sluchátko nebo pramínkem vlasů sklopené hlavy odháněla má slova jako obtížný hmyz. Nedosáhl jsem ničeho - a zalit potem, naprosto vyčerpán, padl jsem na prázdnou židli v koutě. Ani nevím, jestli si toho všimla. Buď jak buď, rozhodl jsem se, že se odtud nehnu - vyšetřovatel, žalobce či kdokoli jiný, skrývající se za koženými dveřmi, musí dříve či později vyjít. Hodlal jsem ho tehdy dosáhnout a do té doby jsem si krátil čekání listováním v přinesené knize a papírech. Opravdu nevím, co obsahovaly - tak jsem byl zmaten a neschopen uvažovat. Rukopis obsahoval řadu denních rozkazů týkajících se zjevení andělů, kdežto astronomická příručka se dělila na četné, obtížně pochopitelné paragrafy - bylo tam snad i něco o kamufláži galaxií a jejich skrývání uvnitř temných mlhovin, o odlákání hvězd ze souhvězdí, o poškozování a dráždění hvězd, o vesmírné diverzi - ale z obsahu těchto kapitol si nepamatuji ani slovo, třebaže jsem je náruživě listoval a pročítal, nic jsem však nechápal a desetkrát se vracel na začátek. To, že jsem se tu přestal ovládat, mi připadalo postupně stále děsnější, horší než trest, který si předtím malovala má fantazie. S vyschlým hrdlem, shrben, vyčerpán, mnohokrát jsem vstával a slabým, chraplavým a trochu koktavým hlasem jsem prosil sekretářku o informaci - jestli mi může sdělit úřední hodiny svého šéfa nebo dobu, kdy chodí na oběd, a nakonec - což už byl naprostý ústup - kde úřaduje jiný vyšetřovací či prokurátorský orgán nebo jiní představitelé zákona, avšak ona, zaměstnaná telefony, přepínáním kontaktů, zaznamenáváním čísel a fajfkováním velkých potišťovaných archů mi neustále opakovala totéž - abych se obrátil na Informace. Posléze jsem se zeptal na sídlo oné Informace - sdělila mi číslo místnosti, 1593, přičemž na okamžik zakryla mikrofon, do kterého právě hovořila. Posbíral jsem všechny své papíry, tašku, knížku a odešel jsem jako poražený, přičemž jsem se cestou snažil nabýt alespoň částečně rovnováhy a jistoty, které jsem měl ráno, ale na to se nedalo ani pomyslet.

Pohled na hodinky (ukazovaly relativní čas, dosud jsem je totiž neseřídil podle jiného, a také, mimochodem řečeno, jsem v Baráku ještě nezahlédl žádný kalendář a úplně jsem ztratil představu plynutí dnů) mi ukázal, že jsem v sekretariátu strávil skoro čtyři hodiny. Poslední místnost na chodbě druhého patra měla číslo 1591. Hledal jsem sekretářkou sdělené číslo o patro výš, ale tam číslování začínalo dvojkou. Vstupoval jsem do různých místností s tabulkami "Tajné", "Supertajné" a "Přísně tajné - Velitelství", potom jsem se pokoušel najít dveře, které mě na samotném počátku zavedly k vrchnímu veliteli, ale zřejmě se změnilly tabulky nebo čísla, protože po nich nebylo ani stopy. Papíry mi ve zpocených dlaních odporně změkly, zesláblý hladem - od včerejška jsem nic nejedl - jsem se potácel chodbami a cítil píchání neoholených vousů, nakonec jsem se na osudnou místnost začal vyptávat i liftbojů. Ten, který měl odposlouchávací přístroj v protěže, mi řekl, že tato místnost "není v seznamu" a je třeba se tam objednat nejprve telefonicky. Po dalších čtyřech hodinách (dvakrát se mi za tuto dobu podařilo využít telefonu v dočasně prázdných místnostech, ale čísla informací byla obsazená) ruch na

chodbách silně vzrostl. Úředníci hromadně sjížděli do jídelny. Vydal jsem se tam s nimi, ani ne tak hnán hladem, jako vtlačen do jednoho z výtahů. Jídlo - škusbány s mákem, horké a polité máslem, což nesnáším - jsem spěšně snědl, přičemž jsem ani nevěděl, jestli se jedná o oběd či večeři. I když byly škusbány odporné, v každém případě znamenaly odložení potulky, která mě čekala. Už dlouho mě to táhlo, abych šel k Ermsovi, ale stále jsem to odkládal, protože kdyby selhal, nezbývalo by mi už nic. Při odchodu z jídelny, s mastnými rty a čelem hojně zkropeným studeným potem po náhlém naplnění žaludku, jsem myslel na to, že nechtějí přijímat má vysvětlení, dokonce sebeobvinění; vůbec mě to neudivovalo. Už mě neudivovalo nic. Začal jsem být ospalý a bylo mi všechno fuk. Vyjel jsem nahoru, přímo do své koupelny, zjistil, zeje prázdná, a uložil jsem se vedle vany, pod hlavu si složil čistý ručník a pokoušel se usnout. Rázem přišel strach. Nebál jsem se něčeho konkrétního, bál jsem se prostě jen tak, ale tolik, že jsem se opět zpotil. Kamenná podlaha studila, převracel jsem se z boku na bok, posléze jsem vstal, usedl na okraj vany a pokoušel se promýšlet všechno, co se stalo a co mě ještě čeká. Taška, knížka a rozedraný rukopis týkající se andělů mi ležely u nohou. Mohl jsem do nich kopnout. Neudělal jsem to. Jen jsem uvažoval - a čím intenzivněji jsem to činil, tím výraznější byla prázdnota v mé mysli. Vstával jsem, přecházel po koupelně, pouštěl vodu z kohoutků, zavíral je a zkoumal, jaké otevření způsobí hluk v potrubí, šklebil se do zrcadel, a dokonce trochu plakal. Potom jsem znovu usedl na vanu, uchopil hlavu do rukou a chvíli tak seděl. Ospalost zmizela. Možná mě ještě pořád podrobují testu. Omyl v přečtení čísla mohl být záměrný. Špinavý janitor mě skoro přímo zavedl do oddělení mučení. Jeho unesení, nadšení, poskakování s kapičkou u nosu mi samozřejmě připadaly stále umělejší, nucené, hrané. Proč zdůrazňoval anachroničnost fyzického mučení? Jen tak? Kdepak! Muka očekávání - nezmínil se o nich? Třeba šlo o to, abych patřičně zpokorněl, změkl, měla tak být prověřena má odolnost, potřebná v Misi, obtížné, neobvykle obtížné, jak postupně zdůraznili všichni - nejlepší taktikou byla služební lhostejnost, jistý přiměřený stupeň pasivity. Sekretářka mě odbyla úmyslně, stejně úmyslně byla obsazena čísla informací. Moje provinění byla ve skutečnosti zkouškami - zkrátka všechno je v pořádku. Když jsem se tak v duchu povzbudil, omyl jsem si obličej a vyšel, abych se konečně vydal k Ermsovi. Několik desítek kroků před instruktážním odborem jsem narazil na uklízeče. Myli podlahu. Bylo jich nějak moc. Všichni na čtyřech, s právě nafasovanými kabáty, nadměrně nacpanými kapsami. Příliš nemyli, spíš po mně zdola loupali očima, úkosem, protože na čtyřech to moc nejde. Někdo zakašlal - vstali, podobní jako bratři, podsadití, statní, s čepicemi vtisknutými do čela. Udiveně jsem stanul; šťouchali do sebe a cedili na půl úst: "Kolego Vrt'asi, hele... hele, kolego Branzoli, kolego Šlipsi, hele. Objevilo se několik důstojníků v gala, se šavlemi. Legitimovali civilisty, ti zase důstojníky, mě v tom zmatku jaksi opomenuli. "Aha," řekl jsem si, "ochranka..." Trčel jsem u výtahu, ani ne tak ze zvědavosti jako proto, že jsem k Ermsovi moc nespěchal. Najednou se ozval signál, do patra přijel výtah, nastala mačkanice, pobíhání, ale všechno na povel, šavle zvonily, ochranka strčila ruce hluboko do kapes, nastupovali, všechny čepice šly dolů, hlavy nahoru, osvětlená kabina se otevřela, dva pobočníci uchopili kliku. Od úst k ústům letěla zpráva: "Admiralissimus! Admiralissimus - už jde!" Důstojníci utvořili špalír, napadlo mě, že přijel nějaký hodnostář, a srdce se mi vzrušeně rozbušilo. Z nějakého zvláštního salonního výtahu, vyloženého rudým damaškem, ověšeném mapami a erby, vystoupil malý stařeček v uniformě hýřící zlatem, mírně kulhající na levou nohu. Bystrým pohledem přelétl napřímené důstojníky a zkušene, suše, bez námahy, jen dlouholetým cvikem, jakoby mimochodem práskl: "Nazdar, chlapi!" "Zdar-Ra-sime!" zahřměla celá uniformovaná chodba. Stařík se ušklíbl, jako by zaznamenal falešnou notu, ale neřekl nic, jen zazvonil dukátovou plochou řádů, která mu pokrývala hrud', a vydal se podél řady. Ani nevím, jak k tomu došlo, dost na tom, že jsem v ní stál, jediný civilista mezi šaržemi. Najednou stanul, možná zaražen šedí mého obleku. "Teď!" blesklo mi. "Padni mu k nohám a přiznej se, popros!" Stál jsem však odevzdaně jako dosud nikdy. Zamračil se, zamyslel a najednou řekl: "Civil?" "Ano, civil, pa..." "Sloužíš?"

"Ano..."

"Žena, děti?"

"Hlá..."

"Nu!" pronesl dobrácky. Uvažoval zkušeně, ježatě pohyboval při tom bradavicí na tváři. Byl stříknutý, zblízka jsem to poznal.

"Tajñas..., " zachraptěl tiše. "Evidentně tajñas. Na první pohled. Zkušený... otřískaný tajñas... Ke mně!"

Přivola mě prstem ve sněžně bílé rukavičce, položené na zlatém třepení uniformy. Se srdcem v krku jsem vystoupil z řady. Ochranka vzadu zaškemrala, ale nejurostlejší z uklízečů varovně zakašlal. Vykročil jsem za starcem v elektrizujícím šepotu svity a čekal na okamžik, abych zmizel. Kráčeli jsme chodbou. U bílých dveří se při našem přiblížení napřimovali důstojníci, vztyčovali hlavy a salutovali. Před odborem udílení a odnímání vyznamenání nás očekával jeho náčelník, letitý plukovník s kordem. Postupně jsme minuli sály diplomacie, exhumace, tolerance a rehabilitace, až u dvojice posledních dveří, vedoucích do sálů degradování a dekorování admiralissimus zařinčel a stanul. Náčelník odboru přiskočil jako fretka.

"Nu?" snížil se admiralissimus k důvěrnému šepotu. "Jaká slavnost?"

"Antislavnost, ad..."

Začal našeptávat do voskového ucha hodnostáře scénář ceremonie; doléhalo ke mně jakési "pět... rvát... mač... čkovat."

"Nu!" vyrazil hodnostář. Zvolna se přiblížil ke dveřím sálu degradací a znehybněl na prahu.

"Tajñasi! Ke mně!"

Přiskočil jsem. Nepohnul se. Majestátně se zachmuřil, bílým prstem si upravil řád, vtiskl si brigádýrku do čela a ostře, bezohledně vstoupil dovnitř. Já za ním.

Byl to sál vskutku trůnní, ale současně smuteční - stěny pokrývalo umně zřasené tmavé sukno, na černých šňůrách visely lustry nejtěžšího kalibru - mohutné kusy benátského skla, napůl slepá, pochmurná zrcadla z amalgámu olova, vypíjející všechno světlo z okolí; v koutech rozestavené, zrcadlovým katafalkům podobné, do hedvábí vsazené tabule chladné skloviny, a mezi nimi - jako vyděšené oči - stříbřitě bronzové disky. V prohlubních se všechno nadýmalo až k prasknutí, ve vypuklinách se celý sál zmenšoval, stažen švy perspektivy. Mezi těmito mrtvými svědky budoucí antislavnosti stálo na nádherném hadím koberci v pozoru pět důstojníků se šavlemi, ve slavnostních uniformách s nárameníky, prýmky a epoletami. Smrtelně bledí, ztuhli při pohledu admiralissima, jen řádové hvězdy jim zářily na prsou a z ramen se jim houpaly šňůry a třapce.

Skvělost jejich postav zdánlivě odporovala tomu, co jsem slyšel před chvílí, ale ihned jsem pochopil svůj omyl. Admiralissimus prošel před řadou na druhou stranu a na jejím konci sekl:

"Hanba?!"

Nespokojeně zmlkl a dal pokyn ke zhasnutí horních světel. Střed sálu se ponořil do šera, ze kterého se přízračně vynořovala ke středu nakloněná zrcadla. Ustoupil mimo okraj světla, ale to nebylo dobré. Vrátil se, a když mu zastříbřily šediny, hltavě se nadechl.

"Hanba!!!" vmetl jim do tváře a ještě jednou: "Hanba!!!" načež se znovu zastavil, nejistý, jestli má brát v úvahu první, v jistém smyslu pokusný výkřik, takže ho pronesl třikrát, a když se mu v šedinách zaleskla stříbrná aureola, řady přispěly zařinčením. "Skvrna!!!" zahřměl. "Uniformy!! Lumpové!! Bahno!! Zbabělci!! Zrádci!!!"

Rozpaloval se a současně ještě brzdil hněv. "Dost!!" zajíkl se stařeckou ctihodností. "Hůř! Jménem! Prohlašuji!!" a "Degraduji!!!"

Když vypálil toto poslední hrozné slovo, myslel jsem, že je už konec, ale teprve začal. Přistoupil mlčky k prvnímu, vystoupil na špičky a popadl brilianty lemovanou hvězdu na jeho prsou. Zpočátku táhl slabě, jako by chtěl utrhnout zralou hrušku, a možná mu bylo líto zneuctění tak vysokého vyznamenání, ale to už lupla a zůstala mu v ruce, ošklivě lupla, nebylo už návratu, tedy bez rozvahy začal rvát, jako na bojišti, jako z mrtvoly, epolety, šňůry, třapce, co jen šlo, pak přiskočil ke druhému strhávat, a švy, zřejmě už povolené křečím, kteří se ve svém řemesle vyznali, povolovaly neobyčejně snadno a hlučně; házel symboly zrušených zásluh démantovými blesky na koberec, dupal po zlatu, a oni, rozechvělí přízračným řádobráním, smrtelně bledí, nastavovali hrudi, v duhových zrcadlech se odráželo mnohonásobné opakování ušlechtilého, spravedlivým hněvem rozhořčeného starce, občas ze skelného šera vyklouzlo

oko sršící pohrdáním, velké jako u hlubinné ryby, zrcadla si předávala a množila kusy epolet a nášivek utržených i s kusy sukna, a v největších, krajních, ubíhala do nekonečna alej hanby - utahaný stařec chvíli funěl, nakonec se opřel o mě a začal fackovat. Potom jsem musel šavle, postupně vytahované z pochev, lámat přes koleno, a že jsem to činil v civilu, jen prohloubilo jejich pád. Byly velice tvrdé a zpotil jsem se jako myš. Po skončení jsme opustili sál degradací a sálem vyznamenání, také plným zrcadel, jsme došli ke dveřím potaženým jelení kůží, které pobočník rozevřel před námi dokořán.

Vstoupil jsem za admirálissimem a zůstali jsme sami v rozlehlé pracovně.

Uprostřed stál bytelný stůl se sloupky a za ním pohodlně odsunutě hluboké křeslo, ze zlatých rámu na stěnách panovačně i moudře hleděly oči admirálissima ve slavnostní uniformě a v koutě stála jeho mramorová socha na koni. Admirálissimus si sundal brigádyrku, odepnul šavli, bez ohlednutí mi podal jedno i druhé, a když jsem se rozhlížel, kam mám položit zlatem vyložené předměty, rozeplnul si háčky límce, povolil opasek, rozeplnul knoflík u krku, přičemž pokaždé vydal povzdech úlevy, a nakonec se s nejistým úsměvem rozhlédl a rozeplnul si knoflík kalhot. Připuštěn k takové důvěrnosti jsem zaváhal, jestli mám odpovědět úsměvem, ale asi by to byla drzost. Stařec neobyčejně opatrně vklouzl do křesla a chvíli unaveně funěl. Napadlo mě, že by si měl sundat lán zlatých řádů, blýskající plameny, protože hodně vážily, ale to bylo pochopitelně nemožné. Velice zestárly od chvíle, kdy se zbavil zbraně a čepice, zašeptal:

"Tajñas... haha... tajñas..." A jakoby rozveselen myšlenkou na mou údajnou profesi, nebo snad už přes veškerou svou moc trochu dětinštěl? Raději jsem však předpokládal, že odkázán na život v uniformě mezi jinými uniformami, pečlivě skrývá své sympatie pro civil, který má pro něj chuť zakázaného ovoce. Byl jsem připraven vrhnout se mu k nohám a vypovědět vše, co mě potkalo, když se ozval znovu:

"Tajñas... eh eh... tajñas?"

Zaznělo mi to odlišně - jako kdyby se pokoušel zmírnit to slovo: "hm, tajñas" - pokašlával, pomlaskával, tiše vypouštěl slova, jen tak mimochodem, ale skrýval se v nich vnitřní třas. Uklidňoval se odkašláváním, ale oči mu stále uhýbaly, že by mi nedůvěřoval? Zjistil jsem, že mi hledí s podezřením i na nohy.

Proč na nohy? Má to něco společného se zamýšleným padnutím na kolena?

"Tajñas!" zachroptěl. Přiskočil jsem. Zvedl ruce: "Ne! Ne! Zblízka ne, zblízka je to zlé, není třeba..."

Zpívej, tajñasi! Zpívej! Zpívej, nač myslíš!..." vykřikl najednou. Pochopil jsem: znalý všeobecné zrady, zkušený stařec mi přikazoval přemýšlet nahlas, aby se před ním nedalo nic skrýt.

"Jak neobvyklá metoda!" začal jsem, protože toto mi jako první přišlo na jazyk, a už to šlo dál. Ukázal očima na postranní zásuvku stolu, vytáhl jsem ji se zpěvem na rtech, byla plná kelímků a lahviček, z nítra vyrazil omamný pach starobylé apatyky. Stařec dýchal trochu tišeji a já jsem energicky prozpěvoval, kmital, jeho oči opatrně, dokonce bázlivě sledovaly jednu po druhé lahvičky, které jsem stavěl před něj podle své úvahy. Přikázal mi, abych je srovnal do řady, pak povstal z křesla - slyšel jsem praskání jeho vyschlých kostí - ohnul si rukáv uniformy a sundal rukavičku. Když se pod semišem objevil suchý, skvrnitý hřbet ruky, se žilami, hrášky a jakýmsi sluničkem, odvolal najednou zpěv a zašeptal, abych mu podal pilulku ze zlatého kelímku. Se zřejmým úsilím ji polkl, přičemž ji předtím dlouho obracel nemotorným jazykem, potom si nechal přinést sklenici vody a odměřit do ní jiný lék.

"Je silný, agente...", zašeptal spiklenecky. "Dej pozor! Nepřelej! Nepřeješ, vid'?"

"Určitě ne, admirálissime!!!" vyrazil jsem, vzrušen takovou důvěrou. Skvrnitá, bradavčitá stařecká dlaň se mu roztřásla ještě víc, když jsem z fialové lahvičky začal po kapkách odměřovat aromatický lék.

"Jedna... dvě... tři... čtyři...", počítal společně se mnou; při Šestnácté - při zvuku tohoto čísla se mi roztřásl prsty, přesto jsem však neuronil další kapku chvějící se na skleněném zobáčku - zaskřehotal: "Dost!"

Proč při šestnácté? Polekal jsem se. On také.

"Haha... poctivej... poctivej tajñas...", cedil nervózně, "ty, ty... haha... ho, to, to... zkus... nejdřív zkus..."

Upil jsem lék; s hodinkami v roztřesené ruce vyčkal deset minut a pak si jej teprve vzal. Moc mu to nešlo - zuby zvonily o sklo, přinesl jsem druhou sklenici, do které je vložil, jako bílý, na dvě části rozlomený náramek, načež s námahou a pozorně vlil spásnou kapalinu. Přidržel jsem mu ruku - klouby se pohybovaly volně jako v pytlíku z kůže. Třásl jsem se, aby mi tu neomdlel.

"Admirálissime...", šeptl jsem, "dovolíte, abych vám přednesl svůj případ?"

Skryl zamlžené zřítelnice za víčka a nehybný za velkým stolem, neobyčejně pomalu se zmenšoval, jaksi sesouval sám do sebe. Mlčky poslouchal má horečná slova - a jeho ruka, jako by se na tom nepodílela, mezitím zamířila ke krku, s námahou odepnula límec, potom ji nastavil. Domyslel jsem si, že mám z ní sundat rukavici. Obnaženou ji položil na druhou, tu s beruškou, tiše zakašlal, neobyčejně jemně, s nepokojem v očích zaznamenával to, co ho řezalo v prsou, a já jsem nepřestával mluvit, rozvíjel před ním spleť průvod své trýzně; jeho slabost, způsobená pokročilým věkem, byla nepochybně nakloněna každé jiné slabosti, nebo ji alespoň hluboce chápal; starostlivě pečoval o svůj dech, který ho stále jaksi zrazoval... Jeho obličej, pokrytý jaterními skvrnami, zmenšovaly voskové odstávající uši, neodolatelně navozující dojem nějakého ohavného letu, právě svým vyčerpáním, trpitelským marasmem vzbuzoval můj respekt, dokonce útrpnost, příbuznou synovské, protože měl i bulky - zejména jedna na lysině, řídce porostlá šedivými chloupky, byla velká jako vejce. Ale byly to jizvy a šrámy nabyté v boji s neúprosným časem, který mu současně přinesl nejvyšší z možných postavení.

Aby se má zpověď nedala vykládat jako poníženost, usedl jsem z boku ke stolu a vyprávěl historii svých omylů, nerozvázností a porážek tak upřímně jako ještě nikomu. Přitakával mi svým dýcháním, jeho pravidelností, souhlasil chápavým sklopením víček, nepatrným úsměvem, který občas přelétl jeho zaposloucháním nedověřených rtů. Už jsem končil, nakloněn dopředu, opřen o stůl, ale ani toto porušení předpisů mi zřejmě neměl za zlé - naplněn nadějí a současně dojat vlastními slovy jsem na závěr dlouhého projevu pronesl hlasem, rozechvělým vášnivou prosbou:

"Pomůžete mi? Co mám dělat, admiralissime?"

Po delší chvíli, kterou jsem mu dopřál, aby se mohl patřičně ponořit do mých slov, jsem opakoval tiše a zřetelně:

"Co mám dělat?"

Zmlkl jsem a on dál přikyvoval, jako by mě stále víc povzbuzoval. Do tváře odvrácené stranou (že by se vyrovnával s odpovědností za nestoudnosti Baráku, které musel krýt svým jménem?) jsem neviděl, jen pravidelné pohyby maličkých brýlí, zhotovených ze zlatého drátu, velice tenkého, aby nezatěžoval jeho tolik unavené, a přece potřebné stáří.

Se zatajeným dechem jsem se přiblížil ještě víc - a oněměl jsem. Spal. Celou dobu spal, zdírmil si, zřejmě mu prospěl lék, který jsem mu odměřil, a funěl, jako by měl v krku nějakou klapku. Zmlknutím jsem jeho spánek prohloubil, protože tiše pískl, polekaně ustal, ale hned se vrátil k ještě silnějšímu pískání, a jak opatrně, avšak rozhodně funěl, stále řízněji nastupoval spánek, počínal si stále směleji, mezi tlumenými ohlasy mysliveckých trubek se ozývaly echa dávných lovů, prastarých rohů, chroptění, mečení, občas padl daleký výstřel, odnášený větrem, tlumený, vzdálený, po kterém všechno na chvíli zanikalo - až přerušil ticho, aby odtroubil lov - a já mezitím jsem napůl vstal, naklonil se přes stůl a chtěl mu sundat toho broučka, tu sedící berušku na dlani, která mě předtím rozptýlila - ale nebyla to beruška...

Při této příležitosti jsem si ho prohlédl zblízka - tmavé modřinky, bambulovité nádorky, spousty kyprých a suchých bradavic, plochých, několik jich mělo dokonce na špičkách nějaké hřebínky - chlupy v uších, další tvrdší v nose, bujný porost, tak v rozporu se stařeckou jemností, tak protivný...

Už předtím jsem zaznamenal, jakou je mu uniforma oporou a jak jejím neopatrným rozepnutím poškodil sám sebe. Zblízka bylo ještě hůř... Nikoli náhodou vyžadoval odstup, distanc! Tam - nevinné popiskování, sípání, cvakání, a tady - periferní porost bez omezení, bez hranic, který mlčky, tiše, skrytě látá své dílo. Že by šlo o omyl kůže, její představu pozdní renesance? Vlastní tvořivost nad tvrdnoucimi žilami? Kdepak! Byla to spíše vzpoura, odboj, panika na periférii organismu, pokus uniknout, úprk, obratně tajený útěk na všechny strany - avšak bradavice skrytě bujely, narůstaly nádory i nehty usilující vzdálit se co nejvíc od vyčerpané matky! Proč? Aby se samy rozprchly, a tak unikly nevyhnutelnému? Moc pěkné! Admiralissimus - a nežádoucí excesy, směřující k tajnému pokračování, k množení v plochých, ordinérních bradavicích?

Uvažoval jsem. Bylo jasné, že mi stařec nepomůže. Sám potřebuje pomoc. Když mi však nemůže ukázat východisko, znamení - bylo tomu možná jinak? Možná byl posláním? Možná právě jím jsem dostal znamení?

Velice jsem se podívil a ještě jednou, tentokrát už definitivně jsem vstal ze židle a důkladně si ho prohlédl.

Určitě - nádorky, bulkami, novotvary se dostával mimo přípustné meze, potají narůstal, bradavičnatěl, množoval se, zbarvoval originálními skvrnkami, hmyzovatěl - masité znamení pod okem mátlou svou růžovostí, předstíráním, že jím probleskují nové síly... Skandál! Ostuda!

Dobrodružné a samozvané bujení, celé to hochštaplenské hledání nového výrazu, nových, dosud neznámých forem, končilo kvůli nedostatku invence hanebným hlízováním, květákovitostí, tu napodobil rostlinnou formu, onde převzal něco z houby, tam si vypůjčil od drůbeže - což by se mělo oprávněně označit jako krádež.

Nejen to! Bylo to opuštění pozic, dezerce - zrada! Dech tajilo toto nerozumné naléhání, maniakální úpornost, trpasličí žeň, zúrodněná starcovým smrtelným potem! Měl jsem před sebou - jaká ostuda! - nestoudný výsměch ctihodnosti budoucí mrtvoly, tolik zasloužilé!

Měl jsem ještě pochybovat? To nebyla poznámka ani narážka, ale obsažná, zamítavá odpověď na můj výklad, na pokus ze všeho se vyhat - vyjádřená výsměšným doprovodem pískání a cvakání...

Zkrušeně jsem usedl. Nemělo smysl uvažovat, kdo mluvil: jestli on sám se sebou, nebo oni - s ním, protože to bylo jedno a totéž. Náčelníka představoval Barák, Barák - náčelníka. Jaké to mistrovství, preciznost, která i na prahu smrti činí její zvěstovatele písmenem úřadování, slabikou zákona!

Nemohl jsem si však dovolit obdiv, tím spíš, že jsem navzdory prvnímu pocitu po vzpomínání pochopil, jak daleko jsem ještě od konečného řešení. Jistě, dostal jsem na srozuměnou, že znají mé hříšky, uskoky, svévolné uzurpování, dokonce i myšlenky na zradu, avšak admirabilissimus to při usínání vyjádřil přimhouřením očí a v nich zašifrovaná zpráva byla víc odkladem než definitivním odmítnutím - sdělovala, že můj čas ještě nenastal.

Hloupě jsem si myslel, že buď rozseknu tento gordický uzel, nebo se jím zalknu, očištěn do sněžné běloby nebo odsouzen, jako kdyby mým údělem měl být pouze pomník, postavený před tím či oním Barákem... Kdyby měly každou chvíli vpadnout do pracovny stráže, aby mě chytily, zatkly, zavřely, označily - až příliš dobře jsem věděl, že neprijdou; zakování do klády je anachronismus... A oni opět věděli, že nezůstanu vedle spícího starce, ale po zjištění toho, co ohlašoval, se jako pes s přeraženou packou vydám na další pouť...

Narůstal ve mně vztek. Vstal jsem. Nejprve pomalu, potom stále rychleji jsem přecházel po nádherném koberci. Admirabilissimus, schoulený, tak nepodobný svým urostlým portrétům, které zíraly ze všech stěn, mi nevalil. Rozhlížel jsem se kolem, přeskakoval očima z nádherného nábytku na brokáty, závěsy, krajinky - až skončily na stole. Stále jsem byl lhostejný. Zasluby žádné, i provinění nepatrná, zanedbatelný stín, ach, upozornit na sebe, vzlétnout vysoko nebo děsivě spadnout, zvítězit porážkou, hrozným, neuvěřitelným zločinem...

Zvolna jsem přistoupil ke stolu. Byl neobyčejně důkladně zamčen. Ebenové hlubiny jistě skrývají nejdůvěrnější spisy, nejvyšší tajemství... Poklekl jsem před zásuvkami, uchopil měděné držadlo a tiše zatáhl. Spousta krabiček, lepenkových i kartónových, stažených gumičkami... svazky kartiček... "tříkrát denně lžičku"... zvedl jsem kovovou krabičku - zachřestily v ní pilulky. Druhá zásuvka - totéž. Na této straně měl stařec léky. Nepoložil prve na stůl něco, co kovově cinklo? Ovšem! Svazek klíčů. Zkoušel jsem je k zámčům, vkleče jsem ponořil hlavu do šera - to asi nepředvídali! Nemohli mě pokládat za tak podlého, schopného úskočně prohledávat úkryty hned vedle spícího velitele! "Tonu," blesklo mi, "tonu, hluboko, neodvolatelně, hrdelně, už se tomu nevyhnu, nevykroutím" - třesoucíma se rukama jsem vytahoval ze tmy jednu krabičku za druhou, převázané balíčky, strhával jsem obaly, papír zrádně šelestil. Jaké rozčarování! Opět lahvičky, skleničky, kelímky s mastičkami, uklidňující kapky, obvazy, pásy, vložky do bot, na kýlu, svazky oplatek, prášky mě svědily v nose, podušky, špendlíky, vata, kovové pouzdro bylo plné kapátek, záhadný lesk v nejtemnějším koutě byl stetoskop... Jakže - nic?! Nic víc?! To není možné! Kamufláž! Kamufláž!!! Vrhla jsem se na další zásuvky jako tygr na kořist, oklepával lišty - a! zrada! jedna povolila!!! Cvaknutí zamaskované pružiny jsem přijal se zatajeným dechem. Uvnitř - v tajné zásuvce - hlavička žaludu, špejle, kropenatý kamínek, suchý list a - konečně něco! - zapečetěný balíček! Zneklidnilo mě, že jen balíček, a ne balík, ale roztrhl jsem obal. Vysypaly se barevné obrázky jako obaly tabulkových čokolád. Co ještě? Co víc? Nic...

V podřepu jsem si je prohlédl, mezi jedním a druhým zasípáním starce. Zvířátka: osel, zebra, buvol, pavián, hyena a nějaké vajíčko. Cože - osel? Že by... oslovský? Nemožné... A slon? Neobratný

tlustokožec. Hyena. Hyena žere mršiny, mrtvola, nedobitá mrtvola, poušť, pozůstatky starců - je to možné? A pavián? Pavián je opice, opice předstírá, bláznivě se opičí, přirozeně! Tedy i toto... i toto očekávali? A protože věděli, že sem proniknu - podstrčili. Ale vajíčko? Co znamená vajíčko? Otočil jsem lístek. Ach! Kukačka! Kukaččí vajíčko - úskok, zrada, faleš! Co tedy? Co tedy? Vrhout se na něj? Vražda? Ale proč, u všech lahviček a špejlíček, uškrtit bezmocného starce? A co s bradavicemi? A vůbec...

"Pí pí...", zapískal nosem, zafuněl, vyjekl a opravil se téměř slavičím trylkem, jako by měl v sobě ptáčka, stařeckého, maličkého...

To byl konec. Tiše jsem naházel všechny krabičky a papírky do zásuvek, oprášil si kolena, překročil louži rozlitých lektvarů a usedl na židli, ne proto, abych uvažoval o dalších krocích, ale prostě ze zoufalství, v náhlé ztrátě sil.

VII

Nevím, jak dlouho jsem tak seděl - stařec v rozepnuté uniformě se ve spaní občas pohnul, ale z mého strnutí mě to nevytrhlo. Mnohokrát jsem vstával a šel k Ermsovi, ale jen v duchu - ve skutečnosti jsem se nepohnul z místa. Dokonce mě napadlo, že kdybych tady tak seděl, pouze seděl, jinak nic - museli by nakonec se mnou něco podniknout - ale vzpomněl jsem si na dlouhé, přízračné hodiny vysedávání v sekretariátu a pochopil jsem, že mě nechají být.

Spěšně, jako by hořelo, jsem posbíral papíry a šel k Ermsovi. Seděl za stolem a dělal poznámky do spisů. Levou rukou si neobratně míchal kávu. Pozvedl ke mně modré oči - bylo v nich něco nezničitelného, vesele blýskly, ač jeho rty ještě dočítaly spis - zdálo se, že má ze všeho radost, úplně jako štěně... pejsek... pes - že by tím? - ale přerušil mé úvahy voláním:

"Vy?! Teprve teď?!" Už jsem si myslel, že jste se ztratili! Takové zmizení! Kam jste se poděli?!"

"Byl jsem u admiralissima," broukl jsem a usedl naproti němu. Nechtěl jsem tím nic naznačit, ale zřejmě mě nepochopil, protože sklonil hlavu s náznakem žertovné úcty.

"No prosím," řekl. "Nemámil jste tedy čas. To se dalo čekat."

"Ne, ne, majore!" skoro jsem vykřikl a vyskočil ze židle. "Nechte toho!"

"Čeho?" podivil se, ale nenechal jsem ho mluvit. Mé zábrany povolily, mluvil jsem rychle, trochu nezřetelně, bez přestávek, o svých prvních krocích v Baráku, o vrchním veliteli a jeho šňůrce, o podezřenech, která ve mně už tehdy procítala, třebaže jsem to netušil, a jako bacily otravovala mé další počínání, jak jsem je v sobě vypěstoval, učinil svým údělem a jak jsem už byl připraven přijmout přízračnou podobu, nafouklou strachem i okolnostmi, nevinně obviněného, odsouzence bez poskvrny, ale i to mi znemožnili a ponechali mě jen sobě - stále a stále sobě! - samozřejmě jen zdánlivě - a jak jsem ode dveří ke dveřím putoval celou touto nikomu nepotřebnou absurditou... Mluvil jsem dlouho a tolik, že z toho mělo něco být, ale nedělo se nic... "Já," opakoval jsem, "sám, sobě, mně, jsem rotoval, vycít'oval plochost důrazů, něco tomu chybělo, už se to všechno nepojilo do celku, až jsem v osvětlení, za které vděčím víc jazyku než rozumu, který se výrazně opožďoval, jsem se pustil do obecné analýzy případu: jestli mám být k něčemu použit, k čemukoli, opakuji, bez nejmenších nadějí a nároků, neměli by mě tak ničít; co bude mít Barák z toho, že se rozpadnu, rozplynu jako louže, jaký bude z toho užitek? - žádný! - nač tedy to všechno, nenastal opravdu čas, aby mi dali, tedy vrátili instrukci, sdělili celkovou představu Mise, ať už je jakákoli, já ze své strany ujišť'uji, že se budu loajálně snažit, usilovat ze všech sil, ručím za to..."

Bohužel tento proslov, na začátku chaotický, se na konci nezlepšil a nečekaně jsem udýchán a roztřesen umlkl uprostřed věty pod Ermsovým zahanbeným modrým očima, které pomalu sklopil, zamíchal kávu, hrál si - příliš dlouho - se lžičkou, jako by nevěděl, co si s ní počít - ale to se styděl, prostě se za mě styděl!

"Opravdu nevím," začal měkce, srdečně, třebaže v dalších slovech bylo možné vycítit známky potlačované přísnosti, "nevím, co s vámi. Tak se... tak se obviňovat... takové výstřelky... prohlášení lékařů... připadá mi to hloupé..., ale to je nesmysl! Pitomost!!! Vymyslel jste si bůhvíco!" vzplanul a touto vznětlivostí probleskovala jeho neodmyslitelně mírná povaha.

Já jsem se však pevně rozhodl, že se víckrát nedám omámit, a rychle jsem vyrazil:

"A instrukce? Proč jste mi ji nevysvětlil?! Prandtl o ní se mnou nechtěl vůbec mluvit! Ostatně... ostatně mi ji ukradl a..."

"Co to říkáte?!"

"Netvrdím, že osobně - jeden jeho otylý důstojník - jsem přesvědčen, že o tom věděl!"

"Přesvědčen? Bože! A důkaz?! Máte důkazy?!"

"Nemám," doznal jsem, ale hned jsem pokračoval v útoku: "Pokud jste mi tedy nakloněn a jste upřímný, okamžitě mi povězte, co v ní bylo, já z ní neznám ani slovo, nevím, co v ní bylo... ani jediné slovo!!"

Hleděl jsem mu zblízka do očí, aby je nemohl zavřít ani jimi uhnout, a on hleděl na mě, hleděl, ohrnul nebezpečně rty, až propukl hlasitým smíchem.

"Tak o tohle jde?!" zvolal. "Holoubku! Instrukce... Ale já ji neznám! Nechci vám lhát... Já si ji prostě nepamatuji - mám jich tolik, jen se podívejte!" - A jako by si hrál, začal zvedat ze stolu svazky spisů, třepal s nimi ve vzduchu, hnětl je v dlaních a nepřestával při tom hovořit:

"Vy byste si to zapamatoval? Všechno? Povězte sám... no prosím..."

"Ne!" řekl jsem tiše, ale důrazně. "Nevěřím vám! Tvrdíte, že si nic nepamatuujete? Ani rámcovou představu? Nic? Ale... já... vám... nevěřím!"

Vmetl jsem mu to do očí a zmlkl, poděšen, bez dechu, protože toto byl poslední člověk, na kterého jsem ještě, ani sám nevím proč, spoléhal. Kdyby se mi pod nátlakem přiznal, že jedná na vyšší rozkaz, že není sám sebou, Ermsem, blondýnem s hodnými očima, ale částí Baráku - pak by mi zbývala už jen horní koupelna...

Erms hodnou chvíli nepromluvil. Otřel si rukou čelo, poškrábal se za uchem a vzdychl.

"Přišel jste o instrukci," pronesl posléze, "nu ovšem. To je něco. Z toho bude disciplinárka. I kdybych nechtěl, musím zahájit řízení. Ale to nic neznamená, pokud," bystře na mě pohlédl, "jste neopustil Barák. Neopustil, že?"

"Ne."

"Zaplat'bůh!" oddechl si. "V tom případě půjde o formalitu. Zařídíme to později. A pokud jde o vaše poslední slova, neslyšel jsem je. Bylo by moc špatné, kdyby se mě každá neuróza cenného pracovníka... měla dotknout. To by znamenalo, že - prostě, že se nehodím na toto místo," udeřil pěstí do stolu.

"Nevěříte v mou upřímnost. A proč bych vás měl milovat? Za co? Skoro se neznáme a vůbec," rozhodil rukama, "není tomu tak. Jen přihlédněte k mým slovům: jsem nejen úředníkem, odporným byrokratem, který listuje v těchto zatracených papírech," uhodil do nich pěstí, až nadskočily, "ale, a to především, jsem konečnou stanicí, přístavem, odkud vyřazejí naši nejlepší lidé - tam. A vám, vyznamenanému zvláštní Misí, nebudu vysvětlovat, co tam čeká... Tedy, i když vás přirozeně neznám, protože jsme se soukromě nestýkali, přesto vím a věřím, opřen o toto vyznamenaní (Mise není jen tak pro leckoho), že si zasluhujete úctu, důvěru, upřímnost, tím spíš, že ze zvláštních důvodů budete toho všeho na neurčitou dobu zbaven, vystaven nebezpečí tam... Byl bych tedy pořádný lotr, kdybych se v této situaci vám nesnažil ze všech sil pomáhat, nejen z úřední, služební povinnosti, ale v každém ohledu a v každé záležitosti! Že si nepamatuji obsah oné instrukce? Zlobíte se kvůli tomu. Možná oprávněně. Já opravdu (nezávisle na spoustě věcí, které nosím v hlavě) mám špatnou paměť. Nadřazení mi to však nemají za zlé - v našem povolání není dobré pamatovat si příliš mnoho. Dejme tomu, že odjedete s Misí, a já, naprosto nerad, vykecnu nějakou podrobnost, zdánlivě nepatrnou, která může vést po předání tam k vaší zkáze. Zkáze, rozumíte?! Není tedy lépe, abych místo neustálého dozoru (což beztoho dělám, opravdu) hned a důkladně všechno zapomínal?! Vždyť - snad prominete - nakonec ne každý ztratí tak důležitou věc jako je instrukce, a těžko lze vyžadovat, abych byl na to zvlášť připraven... Tedy mě nelitujte. Vyšetřování zahájíme, půjde svou cestou, a vy se musíte především zbavit bezdůvodných podezření..."

"Dobrá," řekl jsem, "rozumím vám. Přinejmenším se o to pokouším. Ale co s instrukcí? Někde přece musí být originály?"

"Přirozeně!" odvětil a charakteristickým pohybem odhodil z čela pramen světlých vlasů. "Přirozeně existují, v trezoru u vrchního velitele. Ale pro přístup k nim je nezbytné zvláštní povolení, to snad chápete. To není jen tak, ale netrvá to dlouho," dodal rychle, aby rozptýlil mé zneklidnění.

"Mohu to ponechat u vás?" zeptal jsem se a položil na stůl složku, kterou jsem vybral ze svých papírů.

"Co je to?",

"Neřekl jsem vám to? Složka, kterou mi podstrčili."

"Zase začínáte?"

Zavrtěl hlavou.

"Kdoví," broukl napůl k sobě, "jestli bych vás neměl poslat do lékařského odboru."

S těmito slovy rozvázal tkanice a pohlédl na horní dva archy, sešité bílou nití. Chvilí si je prohlížel s podivným výrazem v obličeji.

"Pí... Pí...", broukl.

Pozvedl ke mně světlé oči.

"Dovolíte, abych se vzdálil? Jen na pár vteřin, opravdu..."

Neprotestoval jsem, tím spíš, že si odnesl kompromitující dokument. Odešel do sousední místnosti, ani nezavřel dveře; slyšel jsem, jak posouvá židli, načež nastalo ticho, přerušované jen tichým skřípotem.

Vstal jsem a pomalu přistoupil k otevřeným dveřím.

Erms seděl zády ke mně u malého stolku s lampou a velice pozorně vedl tužku po listu čistého papíru - obkresloval z mého archu plán Baráku. Nevěřil jsem vlastním očím a přestoupil práh. Podlaha zapraskala. Erms se otočil a spatřil mě ve dveřích - a záchvěv, který přelétl jeho tváří, se změnil v upřímný úsměv.

"Nechtěl jsem být nezdvořilý a dělat to ve vaší přítomnosti, takže..."

Vstal, překreslený plán odhodil s ostentativní nedbalostí na stůl tak, že sklouzl po jeho desce až k okraji stolu, a šel ke mně s originálem v ruce.

"Ale to jste si mohl nechat," vykoktal jsem, když mi ho podával. Stále jsem ještě nevěděl, co si mám o této scéně myslet.

"Co bych s tím dělal? Odevzdejte to v podatelně - stejně tam musíte jít, aby zaprotokolovali ztrátu instrukce. Nebýt toho, že se takové věci musí vyřizovat osobně, udělal bych to za vás..."

Vrátili jsme se do pracovny a usedli každý na svou stranu stolu.

"Co tedy bude s originálem instrukce? Musím čekat na závěry disciplinárního řízení?" ozval jsem se první, nečekal jsem však na jeho odpověď a stejným tónem, nečekaně i sám pro sebe, jsem dodal:

"Proč jste si obkreslil ten plán?"

"Obkreslil?" Erms s úsměvem zavrtěl hlavou. "Něco se vám zdálo. Jen jsem chtěl srovnáním se skutečným ověřit jeho autentičnost. Obíhá spousta falzifikátů, víte..."

Lžete! Viděl jsem dobře! Obkreslil! chtěl jsem vykřiknout, ale jen jsem poznamenal:

"Ach tak! A co - byl dobrý?"

"Vlastně vám to nesmím prozradit, ale budiž...", naklonil se se šelmovským úsměvem přes stůl. "Má správné části, ale druhé a třetí křídlo neodpovídá... Jen si to nechte pro sebe, ano?"

"Přirozeně!" odvětil jsem a chystal se k odchodu, když si vzpomněl, že má pro mě lístky na oběd. Začal je hledat po kapsách a cedil uštěpačná slova na svou adresu.

"Kde jsem je, k čertu... ta má hlava, ta má hlava!" opakoval tiše a urputně, přičemž vyhazoval z kapes osobní drobnosti: všiml jsem si, že má také maličký kropenatý kamínek, nepochybně z pláže...

Hleděl jsem na něho s dlaněmi na opěradle židle, za kterou jsem stál. Mluvil před chvílí pravdu? Vždyť jsem viděl na vlastní oči, že nesrovnával plán s jiným, ale kopíroval ho! Můžu to odpřisáhnout! Co jsem si měl o něm myslet? Proč si obkresloval tajný plán?

Náčelník odboru instrukcí, který pracuje současně pro... idiotský nesmysl! I tak jsem překročil meze zdravé podezřívavosti: nerozrušila mě komedie, kterou jsem sehrál u admirabilissima, když jsem obyčejný spánek unaveného starce, stářím způsobené vady, a konečně obaly z čokolád - pokládal za spáry vševědoucí mafie natahující se ke mně. Přesto si opravdu obkreslil onen plán, který - jak sám řekl - neměl s jeho odborem nic společného, který z mých rukou ani nesměl převzít... Ale proč v tom případě nezavřel dveře? Ze by si byl tak jistý, že se neorientuji, že mu z mé strany nehrozí žádné nebezpečí, protože jsem naivním hlupákem? To by bylo riskantní, ledaže...

Ledaže mě pokládá za komplice, proneslo něco cizím hlasem v mé hlavě, až jsem se zachvěl, že to uslyšel - ale s radostným výkřikem právě našel ve své náprsní tašce přeložené lístky na oběd.

"Tady jsou!" podal mi je přes stůl. "Teď půjdete do tisícstošestnáctky - to je podatelna - odevzdáte papíry a současně vypovíte do protokolu - já tam zavolám, upozorním je, jen jděte rovnou, neztraťte se

cestou," hovořil s úsměvem, když mě doprovázel ke dveřím, pasivního, tak omámeného myšlenkami, až mi třeštila hlava, že jsem nedokázal vykročit ani slůvko rozloučení. Už jsem byl na chodbě, když vystrčil hlavu ze dveří a křikl za mnou:

"Potom přijďte!"

Šel jsem dál. Kdyby mě pokládal za společníka... nebál by se, že ho vydám. Nevyznal jsem se v mechanismu rozvědky, věděl jsem však, že agenti působící na sousedním teritoriu se zpravidla vzájemně neznají, čímž se zmenší na minimum možnost hromadného odhalení, demaskování celé organizace. Tím, že Erms viděl do mé záležitosti, mohl - na základě obviňujícího materiálu proti mně - pokládat právě mě za takového agenta, třebaže z výše uvedených důvodů nespěchal sám se stržením masky. Jedno mi v této úvaze nehrálo: kdyby byl opravdu vyslán nepřitelem, špicloval ve vysokém postavení prvního instrukčního důstojníka, varoval by mě, kdyby mě pokládal za spojence, za nezávisle jednajícího protagonistu téže věci, a nemátl, nemýlil...

"Ach!" zastavil jsem se najednou, tak pohroužen v myšlenkách, že jsem stěží viděl v perspektivě ubíhající dvě řady bílých dveří - je to tak samozřejmé? Existuje vůbec nějaká solidarita agentů, platící u kreatur, a neobětoval by mě Erms bez váhání, i kdyby mě pokládal za bojovníka za tutéž věc, pokud by mu to slibovalo osobní prospěch nebo alespoň krok kupředu v úkolu, kterému se sám obětoval?

To bylo možné. Co jsem měl dělat? Za kým jít? Kam se odvolat? Naráz jsem měl prázdné ruce: zapomněl jsem u Ermsa knihu a papíry. To nebyla špatná záminka. Spěšně jsem se vrátil. Poslední kroky před jeho odborem jsem věnoval úsilí, abych se tvářil pokud možno roztržitě a lehce; prošel jsem sekretariátem a bez klepání otevřel dveře.

Kdybych sto let napínal fantazii, neuhodl bych, při čem ho přistihnu!

Seděl pohodlně na židli nakloněné dozadu, takže měla dvě nohy ve vzduchu, zvonil lžičkou o šálek a - zpíval! Musel být nesmírně spokojen! Zřejmě se mu ten plán báječně hodí, prolétlo mi bleskově hlavou. Erms ustal v půli slabiky a nijak rozpačitý se smíchem řekl:

"Přistihl jste mě! Co nadělám?! Lelkoval jsem - fakticky! Člověk dělá, co může, aby nepodlehł papírům! Přišel jste si pro knížku, že? Prosím, tam leží... Zasloužíte si obdiv - dokonce i při čekání... se vzděláváte... a tady jsou ještě papíry," vstal a podal mi jedno i druhé. Poděkoval jsem přikývnutím a už jsem chtěl odejít, když tu jsem se pootočil, takže jsem ho viděl přes rameno, a prohodil jsem:

"Pane..."

Poprvé jsem k němu takto promluvil - dosud jsem ho vždycky nazýval majorem. Přestal se usmívat.

"Poslouchám."

"Ten náš rozhovor byla šifra, že?"

"Ale..."

"Byla to šifra...", opakoval jsem zarputile a asi se mi podařilo dokonce usmát. "Vidíte? Všechno, všechno jen šifra!!"

Stál za stolem s pootevřenými ústy, a tak jsem ho tam zanechal a zavřel jsem dveře.

VIII

Skoro jsem odtud utíkal, snad v obavě, že mě bude honit. K čemu mi to bylo? Chtěl jsem mu nahnat strach? Mohl jsem si ušetřit námahu - určitě se nebál mě, bezmocně zapleteného do sítě, jejíž konce on a jemu podobní drželi volně v rukou. V každém případě jsem opět vzpružený - ale proč? Když jsem se nad tím zamyslel, dospěl jsem k názoru, že to způsobil Erms - přirozeně ne svými upřímnými slovy ani předstíráním upřímnosti a pozornosti, kterým jsem na chvíli uvěřil jen proto, že jsem si to moc přál, ale scénou spatřenou ode dveří. Jestliže - tak nějak zněla má úvaha - je muž v takovém postavení agentem oněch, znamená to, že lze splést, oklamat a obelstít Barák v jeho centrech, v jeho nejcitlivějších uzlech, má tedy daleko k neomylnosti, a jeho vševědoucnost existuje jen v mé představě. Tento sám o sobě spíše chmurný objev mi tedy otevírá naprosto nečekaně zadní vrátka.

V půli cesty do podatelny jsem si vše rozmyslel. Poslal mě tam Erms. Přál si, abych tam šel, musím tedy jednat jinak, uniknout ze zakletého kruhu činnosti pro mě připravené předem. Kam však můžu jít? Nikam - a on to věděl. Zbývá jenom koupelna. Koneckonců není tak zlá - můžu tam v klidu a samotě rozmyšlet, strávit početné události, pokusit se je spojit, prozkoumat pod jiným úhlem, a konečně se prostě oholit.

Štětinami na tváři jsem se příliš odlišoval od pracovníků Baráku, a kdoví jestli jen na zvláštní rozkaz nepředstírají, že to nepozorují.

Odjel jsem výtahem nahoru do koupelny, ve které jsem nedávno našel břitvu, vzal jsem ji a vrátil se dolů - k sobě, jak jsem v duchu to místo nazýval. Před dveřmi své koupelny jsem si vzpomněl, že Erms, když jsem ho poprvé zamyšlen opouštěl, zmínil se o oholení. Že by předvídal i tuto alternativu? Asi minutu jsem stál na chodbě a tupě zíral na bílé dveře. Tedy nevstupovat? Ale vždyť na tom opravdu nezáleží! Po oholení můžu zůstat sám, jak dlouho budu chtít - to mi určitě nemůže přikázat!

Opatrně jsem tedy vstoupil, třebaže jsem si zvykl na prázdno, které tu vždycky bylo. Předstíňku s postranním vchodem na toalety osvětlovala jiná, silnější žárovka, ale snad se mi to jen zdálo. Otevřel jsem dveře koupelny a téměř okamžitě je zavřel: někdo v ní byl. Na stejném místě jako já předtím, vedle vany, ležel s ručníkem pod hlavou nějaký muž. První myšlenka byla ústup, ale zavrhl jsem ji. "Očekávají, že uteču," napadlo mě, "což by bylo nejpřirozenější, a právě proto vstoupím a zůstanu."

Udělal jsem to. Přistoupil jsem ke spáčovi po špičkách, ale přestože jsem na prahu hlučně zakopl, ani se nehnul. Spal jako zabitý. Pohlížel jsem na něj směrem od jeho hlavy, ležící asi metr od mých nohou, takže bych ho nejspíš nepoznal, i kdybych ho už někdy viděl. Ostatně vypadal cize. Byl v civilu, bez kabátu, kterým se přikryl - zuté boty stály pod vanou. Na košili se špinavými manžetami měl tenký svetr; ruku ovinutou ručníkem si vložil pod hlavu, kolena přikrčil k bradě. Pravidelně oddechoval.

"Co je mi do něj?" řekl jsem si. "Existují i jiné koupelny. Můžu jít, kam chci." To jsem si říkal, abych se uklidnil, nápad přesídlit byl vlastně směšný, co jsem totiž mohl přenést kromě sebe?

Rozhodl jsem se využít jeho spánku a oholit se. V tom nebylo nic podezřelého ani nedovoleného. Položil jsem přinesenou břitvu na policičku. Ještě jsem musel sáhnout přes spícího pro mýdlo v síťce nad vanou, a když jsem z kohoutku pouštěl pramínek teplé vody, pohlédl jsem na něj, jestli ho tento zvuk nevzbudil. Když jsem viděl, že se ani nehnul, obrátil jsem se k zrcadlu. Má tvář vypadala opravdu nepěkně, jako u galejníka. Porost ji zatemnil a současně jaksi vyhubla, takže by stačily snad už jen tři čtyři dny a zmizela by pod vousy. Poněkud pracně jsem se namydlič, protože jsem neměl štetku, zato břitva byla neobyčejně ostrá. Muž na podlaze mě opravdu nerušil v úvahách - při holení se mi vždycky dobře uvažovalo - o svém nezáviděníhodném osudu.

Co se mi vlastně přihodilo? Návštěva u komandanta Kashenblada skončila pověřením Misi, po návštěvě sbírek zatkl prvního instrukčního důstojníka, potom zmizel druhý, který mě zanechal o samotě s otevřeným trezorem, objevil se špión, utekl jsem a potkal staříka se zlatými brejličkami, po jeho smrti došlo k sebevraždě dalšího, už třetího důstojníka, následovala návštěva v kapli s mrtvým, vymámil jsem z kněze Orfmiho číslo Ermsovy místnosti, následoval Prandtl, mouchy v kávě, zmizení instrukce, zoufalství, omylem (ne - vmísil jsem se do vlastních myšlenek - nebudu si nic namlouvat), ne omylem, ale prostě: pobyt v archivu, potom sekretariát nějakého vyšetřovatele, k němuž mě nepustili, scéna u admirálissima, které předcházela degradace s fackováním, a nakonec druhý rozhovor s Ermsem. To je snad všechno. Od výčtu událostí jsem přešel k jejich účastníkům - pokud se má analýza nemá hned utopit v interpretační bažině, musím vyjít z nějaké naprosté jistoty, z něčeho jistého, nepochybného. Vybral jsem si jako oporu smrt - a začal jsem staříkem se zlatými brejličkami.

Řekli mi - totiž kapitán-sebevrah - že se otrávil, protože mě pokládal za někoho jiného. Představil jsem se mu jako pracovník Baráku, kdežto on se domníval, že jsem vyslancem oněch a na šifrovaná hesla neodpovídám smluveným heslem, protože jsem ho přišel potrestat za zradu. Ovšem on ve skutečnosti nebyl starý. Až příliš dobře jsem si vzpomínal na černé vlasy, které mu v agónii vyklouzly zpod paruky. Přesto ho kapitán při našem hovoru stále nazýval "starý" - ale moc mu to z úst nešlo. Ze by lhal? Bylo to pravděpodobné, tím spíš, že se hned potom zastřelil. Nezpochybňuje nečekaná sebevražda věrohodnost jeho slov? Možná - napadlo mě - se udalo něco podobného jako mezi mnou a Ermsem. Kapitán se zabil, protože se mě bál. Samotné odhalení poměrně banálního přestupku ho nemohlo donutit k tak zoufalému kroku - tedy i on byl agentem oněch. Stařík (nazýval jsem ho tak dál, tím spíš, že s tou lživou starobou putoval do rakve) také musel být jejich agentem. Kdyby jím nebyl, kdyby předpokládal, že jím jsem já, jako loajální zaměstnanec by mě udal. Ale on se otrávil. Smrti, které jsem byl v obou případech svědkem, je asi třeba věřit. Rozhodl jsem se, že ano. Tedy stařík i důstojník byli agenti oněch, ten první však nepochybně jen drobnou rybičkou, kdežto druhý - už jen tím, že zastával místo šéfa nebo zástupce

šéfa odboru - velice důležitým agentem. Pokládal mě za suprarevizora Štábu a bez váhání tedy obětoval čest staříka, který během našeho rozhovoru už stejně nežil, a odhalil mi ho, a zatajení své znalosti dvojí role zemřelého se pokusil vysvětlit svou nadměrnou ambiciózností a služební horlivostí. Když zjistil, že toto vysvětlení neakceptuji (ve skutečnosti jsem mu prostě nerozuměl, protože je pronášel šifrou) - zastřelil se.

Tato část událostí, zahrnující dvě smrti, byla tedy pochopitelná, ale jakou úlohu jsem v nich měl já - tu určenou, nebo tu uzurpovanou jako východisko z tísnivé situace? To zůstávalo nejasné.

Pojďme dál, řekl jsem si, třeba něco vyjasní analýza dalších událostí.

Mezitím jsem dokončil holení. Osvěžení studenou vodou při smývání zaschlé pěny z tváře bylo příjemné. Nijak jsem nevěnoval pozornost šplouchání vody. Závěr, k němuž jsem došel, možná nepatrný, mě však naplnil důvěrou. Ne všechno v Baráku je nepochopitelné - říkal jsem si - podařilo se mi složit alespoň část rozsypané mozaiky. Při otírání tváře drsným ručníkem jsem pohlédl na ležícího muže - v zamyšlení jsem na něj málem zapomněl. Spal. Naprosto jsem nehodlal jít do podatelny ani chodit po chodbách. Usedl jsem na druhý konec vany, opřel se o vykachličkovanou stěnu, přitáhl si kolena k bradě a pokračoval v úvahách.

Erms, upřímný Erms. Tady to bylo horší. I kdybych ho nepodezíral z dvojí hry vůči Baráku, stejně bych mu nevěřil. Při veškeré své upovídanosti, kterou mi předváděl, ani nežbleptnul o mé Misi - všechno, co říkal, leželo mezi poklonami, které jsem si nezasloužil, a obecnostmi, které nic neznamenaly. Po uprošení mi nakonec vydal instrukci, kterou mi u Prandtla ukradli. Nyní nejde o instruktora - řekl jsem si - daleko závažnější je záležitost samotné instrukce. Jestli mi ji Erms dal s vědomím, že ji bude záhy mít zase zpátky, pak tedy zřejmě proto, abych do ní mohl nahlédnout...

Moment. Byla to vůbec instrukce? Měla přece znít na mě, obsahovat plán mých údajně tak důležitých a odpovědných činností, rozsah, podstatu celé Mise, což opět znamenalo, že měla znít jako můj deník - jako popis osudů člověka ztraceného v Baráku? Vypadá tak (jak mě přesvědčovali) šifra?

Ovšem, může tak vypadat, pokud vyjdeme ze slov Prandtla, který mi předvedl, jak lze rozšifrovat i Shakespearovo drama. Ale opravdu lze? Na to mám jenom jeho slovo. Stroj - dešifrátor... žádný tam nebyl, jen ženská ruka, která z otvoru podávala příslušně upravené pásy.

Zabředl jsem příliš daleko: žiravina skepse požírala všechno; musím z tak radikálního stanoviska vycouvat. Zůstala ještě jedna věc - Prandtlovo fouknutí ve dveřích, jako by mi chtěl něco říct, přiznat, a to slovo spolknul, než mu definitivně vyšlo z úst - fouknutí a výraz jeho očí v té chvíli.

Tento reflex nesmím zlehčovat - nejen pro jeho lidskou výmluvnost, ale proto, že skrýval víc než pouhou lítost: znalost mého osudu, toho, co mě v Baráku čeká. Prandtl byl jediný, kdo téměř překročil okruh anonymního rozkazu, přičemž se navíc předem odvolal na jeho závažnost.

Co dál? Je to, že Prandtl znal úlohu, kterou mi určili, opravdu tak důležité? I bez jeho reflexu jsem věděl, že mě pozvali do Baráku a vyznamenali Misi - za nějakým konkrétním účelem. "To je ale objev!" pomyslel jsem si ne bez zneklidnění, dokonce jsem se trochu zastyděl za takový pseudosenzační výsledek mých úvah.

Přetrhl je pohyb spáče, který zasténal, obrátil se na druhý bok, přikryl si skoro celý obličej okrajem kabátu a zase znehybněl.

Hleděl jsem na jeho čelo svažující se spánkem, kus kůže mezi tmavými, prostříbřenými vlasy na skráních, a zvolna jsem ho přestal vnímat při návratu ke koncepci, která mě napadla již dávno. Jak dávno, to jsem už neuměl posoudit. Nebyl to všechno - a pořád ještě je - jenom test?

V tomto světle se stávaly vysvětlitelnými, dokonce nutnými činy jinak záhadné - tedy neustálé oddalování předání instrukce do mých rukou a seznámení s Misí. S tím se nespěchalo, protože napřed chtěli zjistit, jak se budu chovat v překvapivých, rozporných situacích. Bylo to současně zkoumání osobní odolnosti (tento termín jako bych odněkud znal) a forma jakési přípravy, utvrzování či tréninku před skutečnou Misí. Přirozeně museli udělat vše, aby přede mnou skryli, že jde o test - to byla základní podmínka, jinak bych jednal v umělých, bezpečných situacích, čímž by se ztratila veškerá jejich cena.

A přece jsem fikci odhalil! Že bych byl nadprůměrně prozíravý? Zachvěl jsem se, schoulen na okraji vany, a přitáhl si kolena, protože mi připadalo, že jsem odhalil v událostech jejich společnou, velice důležitou vlastnost.

Během několika málo hodin, téměř na samém začátku svého pobytu v Baráku, jsem narazil na nepřátelské agenty v něm působící. Tedy poručík zatčený na chodbě, který mě odvedl z odboru sbírek, můj první instruktor, dále bledý špion s fotoaparátem, rovněž stařík se zlatými brejličkami a kapitán-sebevrah, když už neuvedu podezření si zasluhujícího Ermse - dohromady pět agentů, odhalených nebo napůl odhalených za tak krátkou dobu - to je víc než nepravděpodobné - to je přímo nemožné! Barák přece nemůže být v takovém rozkladu, tak masově infiltrován! Už jedno odhalení by stálo za zamyšlení, a čtyři nebo pět přesahovalo veškerou pravděpodobnost. Tady se musí skrývat klíč. Tedy test. Předstírání. Tato představa mě na dlouho neuspokojila. Toto hejno nepřátelských agentů, otevřené trezory, plné tajných spisů, špioni, na které jsem narážel na každém kroku - ano, to mohlo být divadlo, ale ty smrti? Že by byly také na rozkaz? Moc dobře jsem si vzpomínal na jejich poslední pohyby, křeče, třes, než abych o nich pochyboval. To nemohlo být přikázáno ani narežirováno pro mé oklamání, nikoli proto, že motivem Baráku bylo milosrdenství - nic takového! - takový definitivní krok nepřipouštěl právě chladný propočet, což by totiž přineslo zabítí vysoce postavených, cenných pracovníků před očima třetího, teprve potenciálního - přece se nemohlo vyplatit verbování nováčka, zaplacené dvojí ztrátou!

Hypotéza připravených dekorací musí tedy tvář v tvář těmto smrtím odpadnout. Musí? Kolikrát jsem při nevědomém kličkování, jako prach v prúvanu, stéblo v proudu, v neznalosti svého postupu v nejbližší chvíli jednou podléhal událostem a jindy jim vzdoroval, a přesto se přesvědčil, že se vždycky dostanu na místa mě určená jako kulečnicková koule, jako koncový bod součtu vektorů - každý můj pohyb byl předvídan předem i s myšlenkami příslušné chvíle, s její náhlou mamostí, závratí, všude byly ke mně obrácené obrovské neviditelné oči, všechny dveře na mě čekaly, nebo se přede mnou zavíraly, telefony přestávaly fungovat, neodpovídalo se mi na otázky, celý Barák ve zlomku vteřiny pronikala dohoda namířená proti mně, a když jsem se chystal vybuchnout, zešílet, tak mě uklidňovali, obklopovali přízní, aby mi znenadání nějakou scénou, nějakou narážkou dali na srozuměnou, že znají i mé myšlenky. Cožpak Erms, když mě posílal do podatelny, nevěděl, že neuposlechnu, že půjdu do koupelny - a právě proto jsem v ní našel tohoto muže, a teď si prostě krátím čas čekáním na jeho probuzení?

Tak tomu bylo - a současně vševědoucnost Baráku připouštěla, aby byl naskrz prolezlý, proniknutý oněmi, a tato pro něj vražedná infiltrace se nezastavovala před ničím prahem. Je tato rakovina zrady jen mou představou? Přeludem?

Zahájil jsem nový test - sledování sama sebe. Na počátku - třebaže nikdy docela - jsem soudil, že mě vybrali. Překážky, s nimiž jsem se setkal, jsem bral jako organizační nedostatky, víc udiveně a netrpělivě než zneklidněně, pokládal jsem je za vadu neodlučitelnou od jakékoli byrokracie. Když mi instrukce stále unikala, přecházel jsem k činům stále odvážnějším a špinavějším, které mi procházely beztréstně, přesvědčen, že poctivost sem nepatří; představoval jsem se jako pověřenec nejvyššího rozkazu, k získání potřebných informací jsem používal jako ukradených zbraní od kapitána-sebevraha zaslechnutá a čímsi hrůzným znějící čísla; tyto lži, narůstající tou měrou, jak se můj pohyb měnil v honičku, v kličkování a konečně v útěk - mi připadaly stále snadnější a samozřejmější.

Všechno selhávalo, rozptylovalo se, měnilo význam, a já jsem předstíral, že to nepozoruji, a dál jsem se pokoušel zmocnit zřetelného znamení, důkazu své Mise, přestože mi už svítalo, že ono údajné povýšení je ponížením, že jsem se zapletl do pletich, schovávání pod stolem, k účasti při náhlých a hrozných smrtích, aby se potom vlekly se mnou, lapaly mě do svých tenat, zaplétaly do nutnosti vymýšlet nepravděpodobně znějící vysvětlení!

Oklamáný, okradený o instrukci, v naději na její existenci, jsem se snažil omlouvat, ospravedlňovat - a protože mě nikdo nechtěl vyslechnout, třeba jen proto, aby mě oklamal, břímě mých nespáchaných vin se pořád rozrůstalo, až se mě zmocnila šílená touha přijmout tento osud odsouzení bez poskvrny, učinit ho úplným a důkladným, urychlit vlastní zkázu - a hledal jsem dál soudce, už ne kvůli rehabilitaci, ale abych přiznal, co budou chtít. A opět fiasko: začal jsem u admirabilissima dělat ze sebe zrádce podle vlastních představ, vymýšlet zatěžující okolnosti, prohledávat zásuvky - a opět jsem plácl do prázdna!

Chtěl jsem asi, ať už tak či onak - pronikáním do hloubi zrádných očekávání, v úděsném vědomí vlastní záhuby, přeměněné v dočasnou důvěru, momentální víru ve Zvláštní Misi, instrukci - najít, třeba falešný, smysl své zdejší existence. Ale nevyslechli mě, ne proto, aby mě ponížili; laskavosti nesloužily ničemu,

stejně jako příznaky zrady: stále znovu se ukazovalo, že ode mě nejspíš nečekají nic. S tím jediným jsem se nechtěl smířit.

Začal jsem tedy ještě jednou, znovu: co když není to, co jsem předtím nazval předstíráním, divadlem a testem, ale skutečnou, mně uloženou Misi?

Tato myšlenka mi chvilku připadala jako východisko - a protože jsem ji nechtěl zatím narušit jejím zkoumáním, seděl jsem chvíli se zavřenýma očima a divoce bušícím srdcem.

Mise? Ale proč by ji přede mnou skrývali? Proč místo sdělení, že se ode mne požaduje práce přímo v Baráku, jistá kontrola, mě místo vyzbrojení nezbytnými vědomostmi vyslali neznámým směrem, naslepo, a mlčky požadovali, abych udělal to, o čem nevím, a pokud jsem vůbec něco udělal - pak jen nechtěně, dokonce bezděky?

"Na první pohled to tak vypadá," řekl jsem si, "nicméně Barák mě zahrnul do svých postupů, temných, výrazně charakterizovaných, jsou tu tedy odbory, sekce, archivy, štáby, s předpisy, hodnotami, telefony, železnou poslušností sestavenou do jednoduté hierarchické konstrukce. Je tuhá, uspořádaná, trvale bdělá, jako bílé chodby s pravidelnými řadami dveří, jako sekretariáty plné pečlivě vedených kartoték, spolu s nitrem svých komunikačních rozvodů, pancéřovými srdci trezorů, potrubím pneumatické pošty, která udržuje neustávající oběh tajných spisů, tady se neopomenulo nic, dokonce i kanalizace podléhá trvalému dozoru - avšak ten hodinářsky perfektní povrch je při pohledu zblízka rejdištěm intrik, krádeží, uskoků, klamu. Čím je ten chaos? Zdáním? Maskou znemožňující nezasvěcenci zahlédnout pravdu nějakého jiného, vyššího plánu?

Že by se ode mě čekalo právě takové popletené - při povrchním pohledu - jednání? Že by právě ono bylo zbrání namířenou Barákem proti jeho nepřátelům? Vskutku, i když jsem nevěděl jak, i když to pokaždé byla čirá náhoda, přinesl jsem značné zisky! Znemožnil jsem podvratnou činnost staříka a kapitána, a v jiných případech jsem posloužil jako katalyzátor, urychlující kulminaci nebo vyvážení mě neznámých napětí - tady mé myšlenky opět odbočily, svedené všeobecnou licoměrností lidí, které jsem potkával. Dalo by se usoudit, že dvojí hra tu tvoří nejvyšší, závazný kánon - pouze dvou lidí se má podezíravost dosud nedotkla: špiona od trezoru a Prandtla.

Nejvíce jsem si byl jistý špionem. Když mě zklamala i smrt - copak se chování mrtvolky pod vlajkou nevyznačovalo zjevnou dvouznačností? - zůstal mi pouze on, on jediný. Nestaral se o zradu, nepředstíral, neklamal, ale svědomitě se přikradl k trezoru a tam vyděšeně fotografoval plány. Co jiného se dá očekávat od řádného špiona?

Trošku horší to bylo s Prandtlem. V podstatě se má víra v něj opírala o fouknutí. Erms upozornil, že u něj projdu školením spojeným s Misí. Rozhovor s Prandtlem byl ovšem něčím docela jiným - i když teď jsem si tím nebyl tak docela jist. Sdělil mi spoustu nejasných věcí a naznačil, že je pochopím později. Že by teď?

Třeba Prandtl vůbec nevěděl, co se mnou bude, a ani se o to nezajímal, a soucit, který mi prokazoval, nezpůsobila znalost budoucích událostí, ale to, co se stalo, a to se stalo, protože - poté co mi předvedl nekonečno skryté v šifrách - ukázal mi na kousku papíru definitivní smysl jedné. Byla to dvě slova.

Objevila se spolu s otázkou, kterou jsem si položil v duchu, když mým jediným společníkem byl onen oplzlý tlust'och, jehož úkolem bylo mě okrást.

Pokud všechno, co se dělo v Baráku, mělo kromě povrchního a zdánlivého i hlubší, závažnější smysl, pak Prandtl tak určitě nepostupoval.

Zeptal jsem se: "Co ode mě chtějí? Co mi určili?"

A Prandtl mi dal papír s jednou větou: "Odpověď nebude."

Chybějící odpověď na tento dotaz, vztahující se ve skutečnosti k Baráku - měnil přísliby vrchního velitele, událost u trezoru, podraz na kněze Orfiniho, boj na chodbě, náhlá úmrtí, mise, instrukce, dokonce samotné šifry - v guláš náhodných blbostí a ohavností, všechno se rozpadalo, netvořilo žádný celek a samotný Barák ve světle této věty směřoval do prázdna zabydleného izolovanými bláznů, a jeho všemohoucnost a vševědoucnost byla jen mou halucinací.

Pokud však události šly samospádem, převráceně, ledabyle, pokud netvořily celek ani neměly vztah k jiným, pak neznamenal nic, a v takovém případě neměla význam ani má návštěva u Prandtla, jeho výklad a spolu s ním - i ona dvě strašná slova...

Tato slova tedy ztrácela zobecňující sílu a vztahovala se opět pouze na šifru demonstrovanou jako příklad. Když tedy neznamenal nic kromě sebe, když - při neexistenci vševědoucnosti - nebyla odpovědí na můj myšlený dotaz, pak neprozrazovala tajemství Baráku. A ona zachráněná mnohovýznamnost událostí se vracela, aby zapojila mé myšlenky do onoho pečlivě uzavřeného bludného kruhu, požírajícího logiku.

Pohlédl jsem na spáče. Rovnoměrně oddechoval, tak tiše, že nebýt nepatrných pohybů jeho ramen, mohl bych si myslet, že nežije. Nejspíš usínám i já, řekl jsem si, abych omluvil další duševní porážku, byl jsem však naprosto bdělý.

Zkusme, rozhodl jsem se, jako pokus, jen dočasně, pokládat slova šifry za dobrou minci, navzdory onomu logickému rozporu, který jsem odhalil. Uvidíme, co z toho bude, ničím mi to přece nehrozí, a nakonec musím nějak strávit čas. Prozkoumejme tedy užitečnost chaosu, který uvádějí ona slova na scénu, řekněme - chaosu držného důvtipnými zásahy na uzdě, jaksi ochočeného. Může se hodit? Tedy já, když mi slíbili Zvláštní Misi, jsem se cítil vyznamenan; potom jsem se stejně horlivě začal připravovat, abych se stal primusem mučení, středem obžaloby, v celém bohatství tohoto osudu, s doznáními, vzlyky, prosbami o milost; navlékl jsem kůži nevinného mučedníka, zmítal jsem se při hledání vyšetřovatele, prokurátora, jednou jsem se pokládal za rehabilitovaného, jindy zase za ztraceného, tu jsem se hrabal v zásuvkách, abych získal důkazy, které by mi přitížily, tu jsem zase s maniakální umíněností sudiče, dovolávajícího se spravedlnosti, vysedával v sekretariátech - to vše jsem činil se zápalem, důkladně, výrazně, protože mi připadalo, že to ode mne očekávají. Avšak Barák, určený k odhalování a pronikání k podstatě věcí jejich louskáním ze zdání, postupných masek, slupek, musel pochopitelně fungovat právě dizonancemi. Vylučoval mě tedy z harmonie záhuby nebo hrdinství, ohlupoval, zaskakoval, abych nedokázal nic vyčíst ze spousty udílených milostí a úderů; teprve když mě tak vecpal do ohromného, vše požírajícího chaosu, klidně čekal, co se vynoří z jeho očišťujícího kotle. Právě tím, že mi nedal instrukci ani obžalobu, odmítal ocenění i záhubu, celým majestátem své velikosti, křížovými cestami chodeb a armádami stolů nepředávajících mi nic - chtěl Barák dosáhnout svého... I chaos může být užitečný, dokonce velice...

A stařík se zlatými brejličkami - nepovídal mi něco o neobyčejném, přímo nekonečném počtu tajných plánů, strategických řešení?

Odtud je už jen jeden myšlenkový krok k tezi, že neuspořádanost událostí v Baráku není něčím nepatřičným, ale jeho obvyklým stavem, ba co víc: produktem pečlivé a vytrvalé činnosti - syntetický chaos společně s příbuznou nesmírností chrání Tajemství jako pancíř.

To je možné, řekl jsem si s jistou únavou a poposedl na vaně, neobyčejně tvrdé - ale i mé předchozí hypotézy odpovídaly mnoha faktům. Opravdu je něco zvláštního na tom, že Baráku lze vnutit každou dost složitou ideu a pokládat ji za jeho princip - to je opravdu jaksi znepokojující...

Spáček se obrátil naznak a odkryl obličej. Viděl jsem jeho chvějící se víčka. Ve snu po něčem pátral, možná tam četl, protože oční bulvy se mu pohybovaly tu nalevo, tu napravo. Potil se, tváře měl zarostlé - poněvadž ležel hlavou ke mně, jeho obličej mi neřikal nic kromě toho, že je chorobně bledý. Snad se křečovitě usmíval, ale to, co v obličejí pozorovaném vzhůru nohama pokládáme za úsměv, bývá výrazem utrpení.

Počkám, až se probudí a promluví, řekl jsem si, v některé místnosti unuděná sekretářka právě spařila kávu a nyní odkládá na poličku spis s instrukcí, ve které je napsáno, co mi poví, až otevře oči, co mu odpovím - a tak dále.

Začala mi být zima - nevím, jestli v souvislosti s touto nepříjemnou myšlenkou nebo proto, že z vany táhlo - skrčil jsem nohy ještě víc a zapnul si poslední knoflík blůzy.

Proč se toho vlastně mám bát, uvažoval jsem planě, beztoho mi to určitě neukážou, i kdyby jen proto, že bych potom mohl jednat proti instrukci, kdežto když ji neznám, nevím, co mě čeká, a budoucnost je neznámá - jako kdyby ve spisech vůbec neexistovala...

IX

Spáček začal chrápat, nikoli však se zvukomalebnou virtuositou admirabilissima, ale monotónně. Po chvíli už chroptěl s úporností hodně lepší věci, jako kdyby si umínil, že napodobí agónii. Tyto předsmrtné zvuky

mě vyváděly z rovnováhy, už jsem se nedokázal soustředit - chce snad takto na sebe upozornit? Byl jsem unaven. Bolely mě všechny kosti. Rozhodl jsem se, bůhví pokolikáté, že tentokrát opravdu půjdu, třeba k poustevníkovi; odrazovalo mě jediné pomyšlení na nával v poustevně. Protáhl jsem se, spustil nohy na dlaždičky a šel do umývárny. Břitvu jsem strčil do kapsy. V zrcadle jsem uviděl část onoho muže, od prsou nahoru, a připadalo mi, že vidím najednou sám sebe, omámeného spánkem po únavném putování. Není to domluvené? Nemám v něm společníka, ztraceného v Baráku, honícího se za přeludem, který mu ukázali?

Začal se probouzet. Poznal jsem to podle toho, že ztichl. Se zavřenýma očima se hýbal, úporně a s námahou, jako by někam pracně schovával onu předstíranou agónii, kterou předváděl před chvílí. Najednou otevřel oči, přešel po mně, kterého viděl vzhůru nohama, jediným pohledem, přivřel víčka a chvíli se soustřeďoval, načež se pomalu pozvedl na loktech.

Ještě než promluvil, jeho probuzená tvář mi někoho připomněla. Už jsem ho někde viděl. Se zavřenýma očima broukl:

"Pión..."

"Cože?" zareagoval jsem bezděčně. Při zvuku mého hlasu usedl. Byl hrozně zarostlý. Hleděl na mě a mrkal. Výraz jeho očí se zvolna měnil - sklouzly na podlahu, odkášlal si, zamnul rukama a řekl:

"Ty kedlubny... pořádně je neuvaří, hajzlové, a pak má člověk těžké sny..."

Pohlédl k umyvadlu, které jsem zakrýval. Naklonil se stranou a oči se mu na chvíli rozšířily.

"Kde je břitva?" zeptal se.

"Tady," ukázal jsem na kapsu.

"Naval."

"Proč?" odporoval jsem. Vzrůstala ve mně antipatie. Drze mi tykal, navíc jsem ho odněkud znal - a nebyla to hezká vzpomínka.

"Přinesl jsem ji shora," poznamenal jsem, abych zdůraznil svá práva. Vyzývavě jsem čekal na odpověď, ale vstal zády ke mně, narovnal se, protáhl se a s rafinovanou pomalostí se začal škrábat na zádech. Potom vzal kartáč ležící nad vanou a pustil se do čištění kalhot.

"Tak šup!" broukl s pohledem stranou.

"Cože?" zeptal jsem se.

"Neobtěžuj a povídej - nebo vypadni."

"Co mám povídat?"

Tón mého hlasu ho zřejmě zaujal, protože přestal dobývat smetí z kalhotových manžet a pohlédl na mě.

"Naval," řekl a přistoupil ke mně s nataženou dlaní. "Co koukáš? Sem s ní, neboj se."

"Vůbec se vás nebojím," odvětil jsem a podal mu břitvu. Nadhodil ji a zamyšleně na mě pohlédl.

"Mě?" řekl. "Myslím..."

Pověsil kabát na kliku, opásal se ručníkem a začal si mydlit tváře. Chvíli jsem stál za ním, pak jsem odstoupil a nakonec usedl na okraj vany. Nepromluvil, docela jako by byl sám. Jeho záda jsem znal ještě lip než obličej, možná proto, že jej změnily vousy. Předklonil jsem se a tu jsem zahlédl pod vanou tenký řemínek. Nu ovšem, nadskočil jsem, to je špion s fotoaparátem! S námahou jsem uvolnil svaly, usedl a chvíli počkal, než jsem promluvil. Poštvanec, řekl jsem si. Poštvali ho, aby... aby co? Uvidíme: hned se do mě pustí. Mlčení se protahovalo. Trýznilo. Chtěl jsem napustit vodu do vany, potřeboval jsem ten zvuk, ale to mohlo prozradit mou slabost. Dotýkal jsem se podlahy jen špičkami prstů, a jako často v tak nevhodné pozici se mi levá noha roztřásla, stále rychleji, až přešla do vlastního rytmu.

"Jste tu... dlouho?" zeptal jsem se jen tak jeho zad.

Ze zrcadla hleděly namydlené tváře. Oči jsem neviděl. Odpoví, až dojde k uchu, odhadl jsem. Od ucha však přešel k bradě, jako by neslyšel.

"Jste tu dlouho?" zeptal jsem se ještě jednou.

"Dál?" řekl a nepřestal si holit krk.

"Co dál?" odvětil jsem zmateně. Ale on neráčil ani odpovědět. Nakloněn nad umyvadlem si oplachoval obličej. Cákal až ke mně.

"Opatrně, cákáte," řekl jsem.

"Nelíbí se ti to? Tak můžeš jít."

"Byl jsem tady dřív."

Vykoukl na mě jedním okem z ručníku.

"Ale?" řekl. "Opravdu?"

"Jistě."

Hodil ručník na podlahu, sáhl po kabátě a nadhodil:

"Oběd byl?"

"Nevím."

"Dnes je bezmasý den," broukl jakoby k sobě a upravoval si oděv. Mezi otřepáním rukávu a popotažením kalhot dodal:

"Prý nějaké brambory. Určitě kaše. Věčně ta kaše. Chtělo by to něco smaženého, k čertu..."

Pohlédl ke mně.

"Začneš, nebo co? Já už jdu."

"Co mám začít?"

"Nehraj. Staré."

"Nehraju. To vy hrajete."

"Já?" podivil se. "Co například?"

"Však víte."

"Takhle můžem furt," ušklíbl se a pohlédl na mě. Neměl jsem pochyb. Naposledy jsem ho viděl, když fotil tajné spisy z trezoru.

"Civák?" pronesl pomalu. "Pročpak? Je čas na uniformu, ne?"

"Jaký civák?"

Přistoupil ke mně a pohlédl na mou nohu, která ho zaujala.

"Bonzák," usoudil posléze.

"Cože? Kdo?"

"Ty."

"Já? Nechcete konečně mluvit srozumitelně? Nejsem žádný civák ani bonzák."

"Ne? Tak odkad? Z cezení?"

"Ze žádného cezení!"

"Takže odnikud? Co vlastně chceš?"

"Nic. To vy chcete."

"Cože?"

Přešel dvakrát koupelnou, ode zdi ke zdi, s rukama v kapsách, ode dveří na mě úkosem pohlédl, konečně se zastavil a řekl:

"Tak dost. Dejme tomu, že jsem se spletl... Šifrák taky nejsi?"

"Ne."

"Čtyrák?"

"Nevím, o čem mluvíte."

Táhle hvízdal.

"Dobrá. Nevěřím, ale budiž. Co je mi po tom. Di do hajzlu. Říkáš, že jsi misák?"

Váhal jsem, co odpovédět.

"Moc vám nerozumím," začal jsem, "ale pokud jde o mou Misi, pak..."

"Táák," protáhl. "Instrukci jsi dostal?"

"Dostal, ale..."

"Zmizela?"

"Ano. Nevíte, co..."

"Počkej."

Naklonil se podél mě, sáhl pod vanu pro fotoaparát v pouzdru, opatrně usedl na bidet a vytáhl z obalu balíček piškotů.

"Oběd je v háji," vysvětlil s plnými ústy. Na prsa mu padaly drobečky.

"Jak vidíš, jsem zasvěcenec. A ty chceš asi vědět, co se děje."

"Chci."

"Kněz byl?"

"Byl."

"Liliově bílá?"

"Prosím?"

"Ještě ne? Dobře. Jako u osmdesátky."

Má roztrěsená noha mu něco připomínala, pozorně ji sledoval, ale nepřestával žvýkat. Špičkou jazyka bránil největším kouskům, aby mu vypadly z úst.

"Furt stejně," uzavřel konečně. "Otylého tlust'ocha ti nastrčili? Nemusíš odpovídat, vidím, že jo. Ten neřád bývá furt."

Poklepal prstem na pouzdro foťáku.

"Máš hlad? Chceš?"

"Děkuji."

Ani neposlouchal. Poposedával a drobnými pohyby se vyhýbal zády kohoutkům s takovou rutinou, jako kdyby strávil na bidetech půl života.

"Bída," řekl zasmušile. "Zíralš, vid'? Tvrdnoucí kůže, bradavice s hřebínky, lupénka v rozkvětu, trága, humus, a ty čumíš jako augur nad játry! Porost v uších, sakra, hovoří, a ty rozebíráš, skládáš a nic nechápeš... Jsi ještě u testu, nebo už u chaosu?"

"Promiňte," řekl jsem, "ale..."

"U testu," usoudil. "Kombinuješ, bráško, a z toho žiješ! Z čajičku žiješ! Nedožiješ! Noha to občas dělá, a nechce, hajzlík, přestat... Píchali tě ve spaní špendlíčky?"

"Ne. Proč..."

"Nepřerušuj. Mouchy v kávě byly?"

"Byly!"

Nechápal jsem, kam míří - a přesto jsem v tom shledával nějaký smysl, úzce související se mnou.

"Ten porost...", vyhrkl jsem, "mluvíte... o admiralissimovi?"

"Kdeže... Starej nás přechká oba, vsad' se! Vzpomínám si, že to bylo stejný, po ručnicích ani stopy, a co se člověk tehdy nalítal za britvou... Kávový lógr... Tenkrát ůřadovali bez hygieny, věštili z lógru, skrčenci, všechno potají, hezky do Sklepního odboru, šup, výslech, botou přes hubu, ožrat a ahoj... Ted' nanejvýš střílejí... Stříleli?"

"Na chodbě? Ano! Co to znamená?"

"Triplet. Prolátnutí třetáka. Piónky přestavěli a jeden to přepísl. Přehnal. Tak."

"Rutinovaný špion!" uvažoval jsem rychle. "Pozná se to už podle žargonu... Ale co chce ode mne?"

Oběda se kvůli mně zřekl, jak milé... Oho! Musím se mít pořádně na pozoru..."

"Musíš se mít na pozoru, že?" prohodil a vyprskl při pohledu na můj výraz. "Co se divíš? Zažil jsem to, rutina, vyznám se... instrukce funguje... myslel sis, že je tvoje? Jasně! Rutina, holoubku... Mouchy v kávě a to ostatní... Ze všeho jen kafe zůstalo stejné jako dřív."

Zamračil se a obličej mu zestaral, znuděně a znaveně se zahleděl do neposkvrněné běloby dveří.

"Pane," ozval jsem se, "mohl byste mluvit normálně, aspoň trochu lidsky?"

"A jak mluvím?" podivil se.

"Co to všechno znamená? A co vy..., proč mi tady..."

"No no, jen klid. Zbytečně kombinuješ: že bych byl flek, co musí pryč? Nebo bonzák? Fracek? Klacek? Držka? Mřská?... To nemá cenu. Stejně je konec."

"Čeho konec?"

"Všeho. Cpaní a tak. Jako postaru: čicháš k růži a srdce ti buší: ruplo to, nebo ne? A už máš veš v kožichu, jestli hupsne nebo kecne, jestli práskne - tak v tom lítáš a čumíš... Ze zvyku, pochopitelně, co totiž zbylo? Statisti."

"Co tím chcete říct? Jací statisti? Veš? Že se mi třese noha? Mluvíte o tom? A co má být? A... co tady vlastně děláte?"

"Chceš vědět, co dělám... Tak koukej...", naklonil se ke mně a ukázal na svůj obličej. "Prima ruina, ne? Vyjebali se mnou, a kdybych aspoň věděl, kdo - takoví drbáni, opičáci - piónci, sebranka, balamucení, atak..."

"Nač máte foťák?" zeptal jsem se najednou. Už mi bylo všechno jedno.

"Foťák? To nevíš?"

"Fotil jste."

"Se ví."

"U trezoru...", ztišil jsem hlas v naději, že se nepřizná, ale flegmicky přikývl.

"Jasan. Detail. Abych nezdědkovatěl docela - mozek měkne, vercajk falíruje, tak si občas někde něco cvaknu..."

"Co mi to namlouváte?!" rozkohoutil jsem se. "Fotil jste tajné spisy! Sám jsem to viděl! Nebojte se - nehodlám toho využít. Nezajímá mě to, jenom nechápu, proč tady trčíte?"

"Nemám tady trčet? Pročpak?"

"Vždyť vás můžou odhalit! Proč neutíkáte?"

"Kam?" zeptal se s tak bezmeznou lhostejností, až jsem zavibroval.

"No... tam..."

Má mě v hrsti. Nejspíš jo. Srdce mi bušilo jako kladivo v naději, že mu nuda spadne z tváře jako maska. Přemlouvám ho k útěku - zřejmě jsem se zbláznil, vždyť je to provokatér...

"Tam?" broukl. "Proč zrovna tam? Stojí to za hovno tady jako tam. Cvaknul jsem jen tak, abych nevyšel ze cviku, ale to je nanic..."

"Proč nanic?! Vyjadřujte se jasně!!!"

"Jasně nebo nejasně - vyjde to nastejno. Ještě nejsi tak daleko, tedy v té etapě, abys chápal, ale i kdybys cosi pochopil, stejně neuvěříš. Myslíš si: hele, provokatér, štváč, ras mé duše, mazanej drbán, schválně dělá znuděného, lamentuje, fňuká, odhaluje se, předstírá bídu, opovržení špionáží, ale to všechno se musí číst jinak, míří jinam - je to tak? Nemám pravdu? Tak vidíš... A uvažuješ dál: tvrdí, že je provokatér, abych si myslel, že je upřímný, abych to přiznání pokládal za upřímnost, přímo od srdce. Od srdce samozřejmě taky znamená něco jiného, a když konečně slyšíš, že říkám provokatér, aby sis myslel, že jsem upřímný, tak jsme doma: je to d'ábel, a ne host, že?! A už mi nevěříš vůbec nic. Nu?"

mlčel jsem.

"Jen počkej, sám uvidíš. O nic nepřijdeš. Chceš vědět, kdo s kým a jak?"

Udělal pauzu.

"Chci!" řekl jsem, třebaže jsem mu nevěřil ani slovo.

Hořce se usmál, jen úšklebkem rtů.

"Nevěříš, ale nešť! Sám zakusíš... Poslouchej. Podepsali pro obživu, nejdřív jednou. Do poslední židle i prkýnka na hajzlu. A potom - měli snad přestat, když je platí dál? Spíš by chcipli, než přestali. Urvat nebo padnout, hyjé dál, špehové! Agenti! Tak vznikl dublet - a nic, triplet - nic, kvadruplet - no nazdar, teď už se tu pletou kvintupleti. Na jak dlouho? Čert ví! Epidemie! Mor! To ti říkám já, starý poctivý špion, veterán!"

Zuřivě a zoufale se bušil do prsou, až to dunělo.

"Moment," ozval jsem se, "nerozumím. Chcete tím říct, že..."

"Nechci tím říct nic a ty mi dej svatý pokoj! Proč se mám dít? Stejně jsi gramofonová jehla na odřené desce, teď na to kašleš, je ti to proti srsti, každé slovo přetřásáš, prošmatáváš, k tomu přidáš moje chrápání, mýdlo, břitvu, hledáš všude narážky, náznaky, nevímco. Dělej, jak myslíš, jen od břitvy pryč! Máš čas. To by bylo jednoduché, takhle břitvou. Když jsem tě uviděl, myslel jsem, že tě poslali, abys mi ji vzal."

"Přinesl jsem ji shora... To je vaše břitva?"

"Povídám, že máš čas. Především je potřebná síla. Pravidelné jídlo, bufet, piškoty, občas bývá i kompot, rynglový kompot. Co čumíš? Myslíš si, že říkám 'kompot' a míním jednání štábu o instrukci? Ne, kompot je kompot a bašta, přinejmenším u mě. Nepošťovali mě na tebe. Prospal jsem se, oholil, oběd jsem nechal kvůli tobě propadnout a teď půjdu. Sám uvaž: řekl jsem ti všechno, co jsi chtěl, a ty mi stejně nevěříš. Ani za mák mi nevěříš. Nemám pravdu? Proč se mám dít jak kůň a vysvětlovat ti kvadrupletování, aby sis z toho poskládal další rébus? Končím, škoda slov."

Vstal.

"Vy nejste špion?"

"Kdo tvrdí, že ne? Kdo tvrdí, že jo? Dej mi něco k vyšpehování, uvidíš! Omrzelo mě pořád to či ono - a proč? K čemu? Pro koho? Vyřízený chlap, prost'áček, individualista, zapadlý hit. Jsem snad cibule? Prej se už vyskytují šestáci. Až tě trochu přejde ta podezíravost, můžeš sem zajít. Budu tady zítra po obědě. Nu?"

"Přijdu," slíbil jsem.

"Já taky. Měj se. Jdu do bufetu."

Ode dveří ještě přes rameno prohodil:

"Teď přijde doktor, servis a bílá lilie. Po servisu dostaneš duchovní útěchu. Potom další hovadiny.

Kdybych tady nebyl, počkej. Přijdu, beton. A ty?"

"Taky."

Zavřel za sebou dveře. Slyšel jsem jeho kroky, stále vzdálenější, cvakl další zámek a nastalo ticho, ve kterém jsem tu zůstal trčet, abych dozrál.

X

Tedy takhle... Pokládal jsem se za bolavý pupek světa, za terč ran, centrum soustřed'ující na sebe veškerou pozornost Baráku - a zatím jsem byl nickou, zanedbatelnou stereotypní verzí, jedním z mnoha opakování, chvil jsem se na stejných místech jako mí předchůdci, jako gramofonová jehla přeměňující opotřebované drážky desky v pocity a hlas. Mé dramatické reakce, odbočení, nenadálé obraty a zvraty, úhyby, to, co pro mě bylo překvapením, vnitřní inspirací, postupným objevováním pravdy - to všechno, včetně této chvíle, tvořilo jen paragrafy instrukce, nikoli mé, nezhotovené pro mě, ale prostě důkladně vyzkoušené instrukce... Pokud nejde o test, Misi ani chaos, co mi zbývá? Koupelna? Chodby? Courání ode dveří ke dveřím, ode dveří ke dveřím...

Ale proč toho tolik prozradil? Přirozeně byl rovněž součástí instrukce, a když nastal jeho čas, objevil se jako nota v partituru. Zazněl dobře, poctivě zahrál starého lišáka! Ale proč? Proč to všechno?

Už dávno jsem sklouzl z vany na podlahu. Ležel jsem zkroucený na boku a opíral se o porcelánové sedátko. "Příšerné!" opakoval jsem si. "Příšerné! Kvadrupleti... tripleti... co tím myslel? Třeba to ani nic neznamená. Jde o manévr odvracející pozornost. Ale od čeho? Podstrčit... špehové... tajné spisy...

porost v uších..." Hlava mi třestila, navíc do toho vlezly ty kedlubny, na které si stěžoval po probuzení.

Přemlouval mě k pravidelnému způsobu života! Piškoty - v bufetu mívají dokonce i kompot, Bože!

Třeba jsou všechno blázni, i s ním, a jde jen o to, abych se přidal - a pak bude zřejmě všechno v pořádku. Když jsou blázni všichni, není jím nikdo... Ale proč... proč?!

Pohlédl jsem na hodinky. Stály. I ony mě zradily. Strhl jsem je ze zápěstí a hodil do mušle. Už je nebudu potřebovat. Hoši z odboru je vyloví, prozkoumají... Rozhlédl jsem se po koupelně. Břitva chyběla.

Odnesl ji. Ten provokatér mě okradl. Co chtěl vyprovokovat? Náhle jsem to věděl! Výborně! Do toho!

Vyšel jsem ven a pískal si. Pískal jsem si pořád hlasitěji. Míjel jsem nuceně se usmívající důstojníky.

Nastoupil jsem do výtahu. Chodba v horním patře byla prázdná. Tím líp. Tím hůř. Vstoupil jsem do kanceláře.

Byla prázdná, po Ermsovi ani stopy - došel jsem k psacímu stolu, vytahal zásuvky a začal jejich obsah vysypávat na podlahu a křeslo, papíry létaly kolem mě jako šelestící mrak. Zaskřípaly dveře a hleděl jsem Ermsovi do obličeje, do jeho rozevřených modrých očí.

"Vy? Ale co to..."

"Ty bestie!" zařval jsem a vrhl se na něj. Upadli jsme do hromady starých spisů; škrtil jsem ho, on škrtil mě, kopal jsem, kousal, ale netrvalo to dlouho. Ozvaly se kroky, někdo mě uchopil za límec, jiný mě polil studeným čajem ze sklenice, bledý a rozechvělý Erms v potrhané uniformě sbíral papíry z podlahy, další lidé mu pomáhali, a já jsem ze židle, na které mě přidržovaly ruce za mnou stojících lidí, vyplivoval nitě uhryznuté z jeho epolet a chraptivě křičel:

"Konec! Konec! Skončete to, lumpové, zločinci! Ano, sváděl jsem! Sváděl jsem špiona! Sváděl!

Pobuřoval! Zrazovali Přiznávám se! Zastřelte mě! Popravte! Zabijte!!!"

V otevřených dveřích se objevovaly siluety přicházejících lidí - nikdo nevěnoval pozornost mému křiku, zbytečně jsem jej zesiloval, až jsem nakonec ochraptěl, zeslábl, zhroutil se na židli a lapal po dechu jako ryba na suchu. Kdosi ke mně přistoupil ze strany, zaskřípala tam bílá pláště, někdo mi vyhrnul rukáv, pohlédl

jsem do kulaté tváře s brýlemi, pocítil jsem píchnutí v předloktí a do mých žil vnikl teplý proud...

"Hyjé!" zvolal jsem vadnoucím hlasem, "Děkuji, vrahové, děkuji!"

Probíral jsem se pomalu, po etapách. Byl jsem obrovský. Ne v tom smyslu, že bych se stal obrem - mé tělo se nezvětšilo, ale já sám, mluvící a myslící bytost, jsem se stal prostorem srovnatelným s tím, který mě obklopoval, možná jej dokonce převyšoval. Nehnul jsem ani prstem, a přece prostor mého nitra ovládal myriády pater bílého labyrintu, a já, schoulen v teplém koutku svého jáství, mezi jeho mohutnými stěnami, jsem s nekonečnou shovívavostí přehlížel nedávné starosti...

Zvolna jsem se zmenšoval, utěšnil se a jaksi vrátil. Cítil jsem, že ležím na tvrdém a nepříliš pohodlném loži; pohnul jsem prsty - lepily se k sobě, připomněl jsem si čaj, kterým mě polili - musel být oslazený. Zvedl jsem hlavu. Byla podivně lehká a ke krku jakoby připevněná dost nedbale. Dotkl jsem se čela, tváří, a když jsem konečně pocítil, že mi krev nebezpečně odtéká z mozku, usedl jsem a opřel se o chladnou kachlíčkovou stěnu.

Nebyl jsem v koupelně. Poloseděl jsem na kanapi pokrytém voskovaným plátnem, dost vysokém, v dlouhé a úzké místnosti, s bílými židlemi a paravánem v koutě; vyčníval z něho okraj malého stolku. V záhlaví kanapátka stál skleněný kelímek s léky a injekční stříkačkou, na věšáku visely bílé plátěné pláště a zástěry, vedle nich se v malé skříňce leskly chirurgické nástroje. Ordinace, napadlo mě, a rázem se mi před očima zjevila scéna u Ermse. Aha, tedy mě nezavřeli, ale léčí? Co z toho bude?

Uvažoval jsem pomalu, jaksi omámeně, například mě zaujalo, proč je na stolku jenom deset lahvíček, když jich má být devatenáct - a současně jsem věděl, že je to nesmysl.

Přes paraván na mě někdo pohlédl, mihlo se temeno hlavy a záblesk světla odraženého v brýlích - poznal jsem doktora, který mi dal injekci.

"Jak se cítíte?" zeptal se. Stále mezi stěnou a stolkem.

"Dobře."

Měl bílý plášť, byl nevysoký, čilý, ohleduplný, ruměný. Černé, inteligencí sršící oči, silné rohovinové brýle, důlek na bradě a nos jako kulatý knoflík. Ve výstřihu bílého pláště jsem zahlédl hezkou, hráškově zelenou kravatu, a když jsem se po jeho přiblížení zahleděl pozorněji, postřehl jsem lem uniformy. Zamrazilo mě, ale nezpozoroval to. Přisunul si taburet, usedl, chvíli mi počítal puls a potom mi pohlédl do očí.

"Jsem zdrav," řekl jsem, když uchopil růžovou hadičku stetoskopu, vyčnívajícího z horní kapsy pláště.

"Teď už ano," odpověděl. Měl příjemný, uhlazený hlas. "Určitě si na všechno vzpomínáte."

"Ano."

"Výborně! To je slibné. Prožíváte nyní složité a nepochybně obtížné období - adaptace, nové prostředí, specifické pracovní podmínky, je tomu tak? Mnoho věcí vás šokuje, navíc přistupuje pečť tajemství, naše psychika vzdoruje, jakmile se dotkne něčeho zakázaného, hned to chce odhalit, vykřičet, dokonce zničit - naprosto přirozená reakce, třebaže podle předpisů, hm, nevhodná... nu což... Pomůžeme vám."

"Jak?" zeptal jsem se. Měl jsem na sobě kalhoty a košili, boty mi někdo sundal, kabát visel na stěně, trochu trapné byly nohy jen v ponožkách, přechuhující okraj kanape.

"Jste přece inteligentní, rozumný člověk...", usmál se. Na levé tváři měl dolíček. "A co s sebou vleče rozum? Skepsi - což je přirozený reflex. Nu... nejsme všemocní, prostě - když dovolíte - promluvíme si, soukromě, svobodně... Nechcete se ale nejdřív umýt nebo vykoupat?"

"Rád," řekl jsem, "jsem celý od toho čaje..."

"O tom teď nebudeme mluvit, jenom povím, žádal mě o to major, že vás naprosto chápe - pochopitelně nebudou vyvozeny žádné služební důsledky..."

"Cože?" zeptal jsem se zamračeně. Zamrkal.

"Nu, jaksi, ta scéna... Rozčílil jste se - kvůli jistým neúspěchům - přirozeně nevím, oč se jednalo, ani se na nic neptám - major mě pouze žádal, abych vás povzbudil. Opravdu si vás váží, i soukromě..."

"Zmínil jste se o koupeli...", přerušil jsem ho. Začal jsem se chovat trochu jako provokatér z koupelny. Slezl jsem z kanape, abych zjistil, že se cítím naprosto dobře. Narkotikum nebo co mi to dali - zmizelo beze stopy.

Lékař mě odvedl postranními dveřmi do koupelny. Pověsil jsem šaty a prádlo do vysoké a úzké půlkulaté skříňky, která se automaticky uzavřela, celý jsem se umyl, osprchoval horkou vodou a potom

svěží a rozehřátý, ve velkém županu, který jsem našel na židli, jsem otevřel skříňku se šatstvem. Byla prázdná. Než jsem se stačil polekat, uslyšel jsem tiché zaklepání.

"To jsem já," ozval se za dveřmi lékařův hlas. "Můžete mi otevřít?"

Vpustil jsem ho.

"Sebrali mi šaty," řekl jsem mu.

"Ach tak... zapomněl jsem vás upozornit... ošetřovatelka se o ně postarala... asi bylo potřeba přišít nějaký knoflík, vyžehlit..."

"Filcunk?" prohodil jsem flegmatically. Otřásl se.

"Proboha! To budou ještě pozůstatky šoku," dokončil tišeji, jakoby k sobě. "Nu, nic. Předepíšu vám prášky na uklidnění a něco na povzbuzení. A teď bych vás rád, s dovolením, vyšetřil."

Proklepal mě a vyposlechl. Potřásl hlavou jako napasené hříbě.

"Skvělé, výborné," opakoval, "máte dokonalý organismus. Oblečte si zatím ten župan a pojd'te do mé pracovny. Ošetřovatelka vám za chvíli přinese vaše věci. Tudy, prosím..."

Chodbičkou, zastavěnou pyramidami kovových židlí, jsme prošli do dost tmavé místnosti, přestože v ní svítila velká stropní lampa; další, se zeleným stínítkem, stála na stolku. Černé skříně, plné tlustých knih se zlatými nápisy, vázané v kůži, také černé, obklopovaly ze tří stran stěny. Opodál stál nízký kulatý stůl s položenou lebkou a dvě židle.

Usedl jsem. Z knih za sklem sálalo temno. Lékař si svlékl plášť, pod kterým neměl uniformu, ale světlešedý střízlivý civilní oblek. Zaujal místo na druhé straně stolu a chvíli na mě pohlížel s výrazem klidného soustředění.

"A teď," pronesl konečně, jakoby uspokojen prohlídkou mého obličej, "mi snad povíte, co vyvolalo vaše vzrušení? Tady, mezi těmito stěnami," ukázal očima na černé řady knih, "můžete povědět všechno." Chvilí vyčkával, a protože jsem mlčel, ozval se znovu:

"Nemáte ke mně důvěru. To je pochopitelné. Na vašem místě bych určitě reagoval stejně. Avšak, věřte mi, pro vlastní dobro byste měl překonat svou mlčenlivost. Zkuste to. Nejhorší je začátek."

"O to nejde," odpověděl jsem, "jenom nevím, jestli to má cenu... Ostatně jste mě zaskočil, protože na ošetřovně jste mluvil jinak: že nechcete nic vědět o tom, co se stalo."

"Promiňte," řekl tiše, "ale jsem především lékař. Nebyl jsem si docela jist, jestli jste se už vzpamatoval a nechtěl jsem vás rozrušovat neopatrným vyvoláním nežádoucích vzpomínek. Teď je tomu docela jinak. Víím, že nejen můžu, ale musím to udělat. Pochopitelně nenaléhám, je to záležitost vaší dobré vůle. Jste ochoten..."

Nedokončil.

"Dobrá," řekl jsem netrpělivě. "Budiž. Ale bude to dlouhé."

"Určitě," přikývl. "Rád vás vyslechnu."

Co se mi mohlo stát? Začal jsem vyprávět od okamžiku, kdy jsem dostal pozvánku, zmínil se o vrchním veliteli, historii Mise, instrukci a pozdějších zápletkách, hovořil jsem o staříkovi, důstojnících i knězi, nevyhýbal jsem se ani svým podezřením. Vynechal jsem pouze Ermse. O tom, co se stalo později - o nalezení spáče v koupelně a zvláštním rozhovoru s ním - jsem povídal roztržitě, protože jsem si uvědomil, že opomenutí podstatného článku, kterým bylo zhlédnutí Ermse obkreslujícího tajné plány, dávalo mému výbuchu, vlastně útoku na něj, znamení chorobnosti, pokoušel jsem se tedy najít v hovoru s bledým špiónem nějaké detaily, které by zvětšené, ba nafouklé, mohly alespoň částečně zdůvodnit skandál, který jsem způsobil, ale ani pro mě samotného to neznělo příliš přesvědčivě, cítil jsem, že se zaplétám tím víc, čím jsem rozvěklejší, že má vysvětlení nic nevysvětlují, a závěrečná slova jsem pronášel v pochmurném, rezignaci podobném přesvědčení, že ke všemu, co mě zatěžovalo, jsem přidal, jako by toho nebylo dost, další příznaky prokazující mou nenormálnost.

Lékař na mě během hovoru nehleděl. Párkrát pozvedl lebku, spočívající jako těžítka na papírech položených na stole, a posunul ji, takže nejdřív hleděla stranou a potom očními důlky na mě - a tak zůstala, dokud jsem neskončil. Potom se vmáčkl hlouběji do svého křesla a pronesl tichým, příjemným hlasem:

"Pokud dobře chápu, je krystalizačním jádrem vašich pochyb o závažnosti a skutečnosti Mise onen neobvyklý počet zrádců, se kterými jste se údajně náhodou setkal... během velice krátké doby. Je tomu

tak?"

"Dá se to tak brát," odvětil jsem. Už jsem se částečně zbavil dojmu, že jsem se mu vydal do rukou - a chvíli jsem pohlížel do očních důlků lebky, která stála přede mnou vypulírovaná, s lesklou kostěnou hladkostí.

"Řekl jste, že ten stařík byl zrádce. Přišel jste na to sám?"

"Ne. Sdělil mi to onen důstojník, který se zastřelil."

"Sdělil... a zastřelil se. Viděl jste to?"

"Nu, ano, tedy - slyšel jsem výstřel ve vedlejší místnosti, rámus, jak padal, a škvírou jsem viděl jeho nohu... botu."

"Aha. A předtím byl zatčen instrukční důstojník, který vás doprovázel. Smím se zeptat, jak vypadalo to zatčení?"

"Přišli k nám dva důstojníci, odvolali ho a hovořili s ním, ale nevím co. Neposlouchal jsem. Potom s ním jeden odešel a druhý šel se mnou."

"Někdo vám řekl, že šlo o zatčení?"

"Ne..."

"Tedy na to nemůžete přísahat?"

"Vlastně ne, ale okolnosti... zvláště po tom, co se stalo později, jsem došel k závěru, že..."

"Pomalu. O staříkovi vám pověděl důstojník. O tom, že i on byl zrádce, vás přesvědčil výstřel a jeho bota, kterou jste zahlédl škvírou. O předchozím instruktorovi víte jen to, že byl odvolán. Jsou to události přinejmenším nejasné, abych neřekl víc. Kdo nám ještě zůstal? Pravda, onen bledý špion..., ale toho jste našel spícího v koupelně?"

"Ano."

"Co by dělal v koupelně po vyfotografování tak důležitých spisů? Přece by si nešel odpočinout do vany. Vy jste tam ostatně vstoupil - dveře nebyly zamčené?"

"Skutečně. Ne, nebyly."

"Jste pořád ještě přesvědčen, že všichni ti lidé byli zrádci?"

Mlčel jsem.

"Tak vidíte. To jsou důsledky zbrklosti, vedoucí k chybným úvahám."

"Promiňte," přerušil jsem ho, "dejme tomu, že to nebyli zrádci, ale jak tedy ty události vysvětlit? Čím byly? Divadlem? Představením sehraným pro mě? Proč? S jakým cílem?"

"Nu!" usmál se svými dolíčky. "To tedy nevím. Možná vás chtěli učinit odolným vůči zradě a očkovali vám ji v mikroskopických dávkách. Koneckonců i Erms mohl udělat něco, co by vám připadalo podezřelé, nesrozumitelné, ale jeho byste asi za zrádce neuznal? Cože? Nebo snad ano?"

Bystře mě pozoroval. V kulaté, dobromyslné tváři měl oči jako led.

Nečekal na odpověď.

"Zbývá nám k rozlousknutí ještě jeden oříšek, nejspíš nejtvrdší, míním instrukci. Byla samozřejmě šifrovaná. Prohlédl jste si ji natolik podrobně, abyste mohl s jistotou tvrdit, že popisuje váš osud od prvního okamžiku? Vaše veškeré další pohyby a myšlenky?"

"Vlastně ne," zaváhal jsem. "Nebylo to možné. Jen jsem mrkl na prvních pár vět. Bylo tam cosi o bílých stěnách a řadách chodeb a dveří, o pocitu ztracení, osamění, které mě moc tížilo. Ty věty - nepamatuji si je přesně - jako by mi někdo vzal z úst..."

"To bylo všechno, co jste stačil přečíst?"

"Ano. Tedy - občas lidé, s nimiž jsem se stýkal, dělali určité narážky na mé zážitky, dokonce i myšlenky, například náčelník šifrovacího odboru Prandtl. Už jsem o tom mluvil."

"Ale on vám poskytl jen ukázkou šifry, jako... jako nějaký exponát, jako určitý příklad?"

"Vypadalo to tak, ale obsahoval odpověď na mou myšlenou otázku."

"Víte, že rozumní lidé v kritických životních situacích se pokoušejí najít směrovku pro formování svého osudu, tedy jakousi předpověď, náhodným otevřením bible?"

"Slyšel jsem o tom."

"Ale nevěříte, že to může pomoci?"

"Ne. Zasahuje slepá náhoda."

"A tohle nemohla být slepá náhoda?"

"Bylo těch náhod nějak moc...", broukl jsem neochotně.

Nevěřil mi. Nedokázal jsem mu předat mimo uboze zhuštěná fakta onu démonickou auru, která je obklopovala: současný pocit nesmyslnosti i dokonalosti. Lékař se shovívavě usmíval.

"To, co jste mi vyprávěl," řekl, "určitě nebyly vidiny, přeludy a halucinace. Pouze zbrkllost, netrpělivost, přílišná touha pochopit všechno naráz, uhodnout svůj úděl, co od vás chtějí. Přiznávám, že teď chci ve vás vzbudit bystrost, všestrannou pozornost, bdělost, paměť na detaily, kritičnost, ono intelektuální síto oddělující zrn od plev, i spoustu jiných vlastností nutných k tomu, co vás ještě čeká. Nebyl to tedy test, jak jste jej nazval, ale spíše trénink, a trénink, zejména náročný, se může přehnat, což se přihodilo zrovna vám."

mlčel jsem, zahleděn do očí lebky. Byl jsem prázdný a bylo mi všechno jedno. Kromě toho se usmíval příliš mile.

"Omlouvám se za ten incident se šaty, na který jsem předem neupozornil," zářil sympatiemi,

"ošetřovatelka je vlastně už měla dávno přinést, čekám ji každou chvíli."

Nepřestával mluvit a ve mně se stále dotěrněji rodila nevyjádřitelná myšlenka, kterou bych asi nikdy nedokázal vyslovit přímo.

"Máte... ehm... oddělení pro duševně choré?" otázal jsem se znenadání. Zamrkal za brýlemi.

"Ale ovšem," řekl blahosklonně, "máme pro ně i maličkou nemocnici, ale jenom pár lůžek... Zajímá vás to? Říká se sice, že šilenstvím promlouvá duch doby, že je to koncentrované extractum millenii, ale to je přehnané..., i když, pokud byste měl zájem o nějaké pozorování, studie, nebudu proti, vždyť nás nemusíte tak rychle opustit..."

"Mám tu zůstat?"

"Na jistou dobu to mohu přirozeně jen doporučit. Samozřejmě vás tu nijak nedržím."

"Podezíráte mě?" začal jsem klidně. Nadskočil. Dolíčky zmizely beze stopy.

"Ale kdepak! Vůbec ne! Jde o přepracování, přetížení!! Jako důkaz jsem připraven vás zavést ad altarem mente captorum. Dnes je tam sice jen hrstka pacientů, spíše banální záležitosti, tedy Catatonia Provocativa, a pak nějaké reziduální dotěrnosti, tiky, nucené těkání, rozštěpení osobnosti, polyagenturní třesavka, pouhé školní případy, tedy spíše nudné," šveholil, "ale odnedávna máme jistý zajímavý tříosobový syndrom, vzácný případ, takzvaná folia en trois - trojitá vazba, tedy Dreieiniger Wahnsinn čili The Compound Madness zahraničních autorů - dvojici, která se neustále navzájem odhaluje a třetí se zuby nehty brání, aby nemusel zaujmout stanovisko. Tedy u něj jde o reservatio mentalis, jenže zamotanou... Ano. Možná by vás zaujala i mania autopersecutoria, tedy sebevýsledchová mánie - nemocný podrobuje sám sebe křížovým výslechům, mnohdy až čtyřicet hodin bez přerušení, až do hluboké mdloby... Nu a konečně by tu byla jako zajímavost autokryptika..."

"Ano?" pronesl jsem lhostejně.

"Nemocný se skryl do vlastního těla," vysvětlil doktor a vzrušením zrudl, "a redukoval své pocity do té míry, že se pokládá za kladívko - tu kostičku v uchu, víte - a všechno ostatní, zbývající části těla pokládá za podstrčené... Bohužel vás právě teď nemohu doprovodit... Mám případ v jiném odboru..., ale stejně počkejte, dokud sestra nedonese šaty. Nechcete si mezitím prohlédnout mou knihovnu? Prosím o trpělivost.

Stál jsem vzpřímeně vedle křesla, celý nesvůj v příliš širokém županu, jehož šprýmovné barvy mě trochu dráždily. Lékař došel ke mně, podal mi teplou, silnou, kyprou dlaň a řekl:

"Bude to dobré. Míň předsudků, víc prostoty a odvahy, pak bude dobře, uvidíte."

Znovu se usmál, ode dveří mi ještě poslal gesto naděje a odešel. Chvilí jsem stál a čekal, ošetřovatelka se šaty však nějak nešla, tedy jsem se vrátil ke stolu a prohlížel si lebku obrácenou ke mně. Výrazně cenila kompletní bílý chrup. Bezděky jsem ji uchopil a několikrát klapnul dolní čelistí, připevněnou na pružinkách - horní část, rovně uříznutá, se dala sundat jako víko. Neuvoľnil jsem háčky, protože taková, jaká byla, úplná, kulatá, mi vyhovovala lip. Museli se jí mimořádně věnovat - leskla se jako namaštěná, ale ten lesk byl suchý. Slizkost bych dotykem vycítil.

Velice pěkné byly dokonale do sebe zapadající tmavé kosti klenby. Základna po obrácení zase trochu připomínala měsíční krajinu spoustou větších i menších výstupků a jamek, kopečků, hrotů, s ohrazenou

dírou uprostřed velikou jako kráter - místem, kde navazovala na páteř. Zajímalo by mě, kde je její páteř, pomyslel jsem si a usedl před lebku s lokty roztaženými na stole. Sestra stále nepřicházela.

Uvažoval jsem o tom i onom - o muži, o kterém jsem slyšel, že onemocněl na vlastní kostru. Tedy - hrozně se jí bál, nemluvil o ní, a dokonce se pokoušel nesahat na sebe, aby necítil pod měkkou kůží tvrdost čekající na osvobození - protože kostlivec je pro nás symbolem smrti, piktogramem výstrahy a nic víc; dříve, před staletími, v anatomických albech kostry nestály v nepřírozeně nuceném pozoru, ale ukazovali je v pózách plných života: jedny seděly, jiné s mírně zkříženými hnáty se loktem opíraly o sarkofág a upíraly zádušné pohledy očních důlků na pozorovatele, dokonce si vzpomínám na jistý dřevoryt se dvěma se k sobě lísajícími - jedna byla zřetelně stydlivá!

Ale tato lebka byla naprosto současná - přímo zářila čistotou, dokonale hygienická, vymytá, s velice štíhlou balustrádou lícních kostí, tvořící pod každým očním důlkem maličký balkónek, zejíící díra místo nosu trochu deprimovala, ale jen jako jistý defekt, neretušované zmrzačení, zato úsměv - ve kterém se nijak nepostrádaly rty ani nic jiného, nutil k zamyšlení. Zvedl jsem ji a potěžkal v ruce, měla solidní váhu, poklepal jsem na ni prstem a najednou jsem si ji s přivřenými očima přiložil k nosu. V první chvíli jsem ucítil jen prach, nevinný, lechtající, ale mihla se v něm nějaká stopa, když se tedy mé nozdry dotkly studeného povrchu, prudce jsem vdechl - ano! ano! smrad, spíše smrádek, ještě jednou, á, zrada!!! Zavanula hniloba prozrazující falešný původ. Číchal jsem jako opilý vraždu, skrývající se za štíhlou světležlutou elegancí, krvavou díru, z níž byla vyloupnutá, přičichl jsem ještě jednou: lesk, úpravnost, bělost - všechno byla faleš. Jak odporné! Ještě jednou jsem přičichl, lačně, se strachem, odložil jsem ji na stůl a začal si rychle otírat rty, nos i prsty cípem županu, a už mě přitahovala znovu, ach, jak mě přitahovala...

Bez zaklepání vstoupila sestra s pečlivě složeným, vyžehleným a jako novým oblečením, včetně košile, a položila vše na stůl vedle lebky. Poděkoval jsem jí. Kývla prkenně hlavou a odešla.

XI

Oblékal jsem se v koupelně a pootevřenými dveřmi jsem přes krátkou prázdnou chodbičku - protože i dveře pokoje byly pootevřené - stále pozoroval lebku. Má krasavice! říkal jsem si. Celé hodiny bych dokázal na ni pohlížet, taková byla blažená odpornost, vzrušující a ohavná po tom, co jsem odhalil. Až mě zalila jakási bojácnost, přirozeně ne před lebkou, ale před sebou, protože co jsem v ní vlastně našel? Pořádně vyvařenou kost. Čím je mi tak sympatická, že bych na ni pořád hleděl a číchal k ní? Smrti onoho člověka, ze kterého ji vyňali? Nemá přece nic společného s tím posmrtným těžátkem na papíry, navíc mě vůbec nezajímá. Podivná věc, v každém případě jsem už chápal, proč kdysi, před dávnými časy popíjeli víno z kalv. Dodávaly chuti. Přemýšlel bych tak ještě dlouho, ale z chodby jsem zaslechl skřípot druhých dveří, od lékařovy pracovny, vedoucích na hlavní chodbu. Přivřel jsem dveře koupelny, rychle si dopnul poslední knoflík, zkontroloval v zrcadle obličej a pomalu, váhavě, vyhlédl.

V místnosti byli dva lidé v barevných pyžamech.

Jeden, s nerovnoměrně zrzavými vlasy, jakoby nabarvenými a místy vybledlými, stojící ke mně zády, s nakloněnou hlavou, četl názvy na hřbetech knih; druhý, obtloustlý, s opuchlými víčky barvy silného čaje, seděl u stolku a říkal:

"Nech toho. Už dost. Znáš to nazpaměť."

Vstoupil jsem dovnitř. Sedící na mě zběžně pohlédl. Měl bílý a převislý krk, zato osmahlou, opotřebovanou tvář.

"Zahrajete si?" zeptal se a vytáhl z kapsy tmavočerveného pyžama malý kalíšek, ze kterého se vysypaly na stůl hrací kostky.

"Nevím o co." zaváhal jsem.

"Jako vždycky, o hvězdy... Kdo vyhraje, ten jmenuje, platí?"

Už chrastil kostkami.

Neřekl jsem nic. Hodil a spočítal body: jedenáct.

"Teď vy, kolego."

Podal mi kalíšek. Zatřásl jsem s ním a hodil kostky - padly dvě dvojky a čtyřka.

"Já!" řekl spokojeně. "Nu... může být třeba Mallinfor! Stejně dobrá jako každá jiná!"

Tentokrát padlo třináct.

"Jeden bodík chybí," ušklíbl se. Hodil jsem kostky bez míchání. Dvě pětky a šestka.

"Fiú," hvízdal. "Poslouchám..."

"Nevím," broukl jsem.

"Jen odvahy!"

"Admiralissima.

"Míříte vysoko! Dobře, teď já..."

Hodil sedm. Přišla řada na mě. Padly mi dvě pětky, třetí kostka spadla ze stolu a odkutálela se až k nohám muže prohlížejíciho si knihovnu.

"Kolik, kremátore?" otázal se jeho zad můj partner, aniž se pohnul.

"Šestka," odvětil muž po letmém pohledu na podlahu.

"Klikař!" vycenil sedící muž zanedbané zuby. "Nuže, využijte toho!"

"Hvězda," začal jsem.

"Kdepak! Šestnáctka!! Celá soustava!"

"Soustava? Soustava - Zlatookého staříka," ujelo mi.

Připadalo mi, že na mě pozorně pohlédl víčky poletujícími jako motýli; mezitím k nám přistoupil druhý muž se slovy:

"Schovejte to, jde doktor, nemá smysl hrát."

Trošku se zajíkal, tvář měl jako stará veverka, s vyčnívajícími řezáky, se zrzavým knírkem, vybledlýma očima v síti hlubokých vrásek.

"Neznáme se. Dovolíte?" podal mi ruku. "Sempriaq, starší kremátor. Sempriaq s "kvé", pane."

Broukl jsem své jméno; sedící muž se zeptal:

"Kde je ten tvůj doktor?"

Stále potřásal kališkem s kostkami.

"Přijde hned. Léčíte se ambulantně?"

"Ano," odvětil jsem.

"My taky. Chodíme sem přímo z práce, abychom neztráceli čas. Nepopírám, že to má své výhody. Máte zrcátko?"

"Nech toho," vmísil se jeho společník, ale Sempriaq si ho nevšímal.

"Někde bych ho měl mít," prošacoval jsem kapsy a podal mu malé čtvercové zrcátko, od nošení už trošku poškrábané a ztmavlé. Pozorně se v něm prohlédl, zblízka vycenil zkažené zuby a střídal grimasu grimasou, jako by chtěl zjistit, kdy je nejošklivější.

"Hm... hm...", pronesl s uspokojením, "mrtvák. Už dávno tak nezestárnul! Tělo na draka!"

"To vás uspokojuje?" zeptal jsem se.

"To bych řekl! Neuvidím ho, takže alespoň..."

"Koho neuvidíte?"

"Ovšem, vy nic nevíte. Bráchu. Mám bráchu, dvojče, je na Misi, léta ho nevidám, zalezl mi pod kůži, tak se alespoň v zrcátku rád dívám, jak stárne. Zub času, pane..."

"Nech toho," opakoval tlouštík s výraznější nespokojeností.

Prohlédl jsem si je. Sempriaq, třebaže malý, s propadlým hrudníkem, měl s tím druhým něco společného - byli si podobní jako dva různé, ale stejně opotřebované obleky, vypadali jako úředníci zestárlí za stolem: to, co na jednom seschlo a zvráskovatělo, na druhém viselo, zfalduvatělo a zmačkalo se.

Sempriaq se zřejmě snažil imponovat: tu se maličkem s dlouhým nehtem dotkl zrzavého kníru, tu si chtěl automaticky upravit límec, ale ruka mu sklouzla po rozbrázděném holém krku, měl totiž travově zelené pyžamo, prošíváné stříbrymi nitkami.

"Jste na léčení?" pokusil se navázat přerušovaný hovor. "To je báječné, báječné... stejně... co člověk neudělá pro zdraví."

"Hrajeme?" zeptal se tlouštík nosem.

"Př! Kostky?" zafuněl kremátor. "Pasé. Vymysli něco lepšího."

Nedověřenými dveřmi někdo nahlédl dovnitř. Ve škvíře se zalesklo oko a hned zmizelo.

"Přirozeně. Barran. Vždycky musí podle svého," broukl hráč v kostky.

Dveře se otevřely. Se šoupáním nohou vstoupil dovnitř neobyčejně vysoký, až přehnaně hubený muž v proužkovaném pyžamu. Přes levou ruku měl přehozený oblek, v pravé držel plnou tašku, ze které vyčnívala termoska. Nos, ohnutý jako kinžál, mu trčel podobně jako hranatý ohryzek. Vybledlé uslzené oči hleděly trochu nechápavě, což kontrastovalo s jeho živostí, protože už ode dveří volal:

"Nazdar, kolegové! Nazdar! Doktor hned tak nepřijde. Zavolal si ho šéf!"

"Copak? Záchvat?" zeptal se lhostejně tloušť.

"Něco tam měl. Ztráta vědomí. Nedočkáme se. Pojd'te, všechno je připraveno! Paráda!"

"Barran. Přirozeně. Mejdan. Zase mejdan," mručel znechuceně tloušť, ale už vstával. Kremátor se dotkl knírku.

"Budeme sami?"

"Sami. Ještě aspirancio - sláva domu, barman, haha, junior, nástup! Jednotka připravena! Jdeme!"

Přešlápl jsem a chtěl zmizet, ale přichází na mě upřeně uslzené oči.

"Kolega? Nový?" pronášel přerývaně. "Bude nám fajn! Injekcička, docela maličká! Jen hezky s námi!"

Začal jsem se vymlouvat, ale vůbec neposlouchali. S kremátorem mě uchopili za ruce a tak, mezi tmavočerveným a fialovým pyžamem, za vyjednávání a škádlení, protože jsem stále ještě mírně protestoval, jsme vyšli na chodbu, spíše chodbičku, o to užší, že polovina dveří byla otevřená ven a zahrazovala cestu. Tlustý příznivec hry v kostky šel napřed, bušil nalevo napravo, dveře bouchaly a tento rámus, rozléhající se celým patrem, provázel náš pochod už tak dost hlučný. Zámek jedné dveří nezaskočil a znovu se rozlétly, čímž odkryly sál plný starých žen v kabátcích, závojích a dlouhých pláštích. Když jsem je míjel, zalil mě jejich splývající hádavý halas.

"Co je to?" zeptal jsem se zaskočeně. Kráčeli jsme dál.

"Sklady," prohodil za mnou jdoucí kremátor. "To byla sběrna tetek. Tudy, tudy," strčil mě prstem do zad. Cítil jsem ordinérní vůni jeho brilantiny, smíšenou s pachem inkoustu a mýdla.

Do tloušťky v čele vstoupil nový duch. Už nešel, ale přímo se vznášel, mával rukama, hvízdal si, před posledními dveřmi si upravil pyžamo, jako by to byl frak, šarmantně si odkašlal a rozrazil obě křídla dveří, až mu klika vylétla z rukou.

"Račte do našeho kutlochu!"

Chvilí jsme okolkovali, kdo vstoupí první. Uprostřed holých stěn - jen v nejbližším koutě stála velká, starožitná skříň - stál velký kulatý stůl přikrytý sněžně bílým ubrusem, celý zastavěný lahvemi s lesklými zátkami a mísami s jídlem; naproti vzadu, u hromady naházených dřevěných židlí, jaké bývají v zahradních restauracích, se motal mladík s mohutnou čupřinou, také v pyžamu; přebíral hrozně skřípající židle a odkládal ty nejrozbitější. Tloušť mu přispěchal na pomoc a hubený iniciátor této neobvyklé oslavy, jménem Barran, nemýlím-li se, s rukama zkříženými na prsou, jako velitel ze svého pahorku před bitvou přehlížel pohledem vše, co nabízel stůl.

"Promiňte," pronesl někdo vedle mě. Ustoupil jsem usměvavému mládenci, který v podpaždí i obou rukou nesl láhve vína. Když se zbavil svého nákladu, vrátil se, aby se představil.

"Klappershlang," stiskl mi uctivě ruku. "Aspirant... od včerejška...," dodal s náhlým ruměncem. Usmál jsem se na něj. Bylo mu nejvýš dvacet let. Nad bílým čelem se mu ježily havraní vlasy, padající mu i přes uši v pramíncích jako přívěsky.

"Prosím, kolegové! Na místa!" oznámil Barran a zamnul rukama.

Ještě jsme nestačili patřičně usednout na nebezpečně praskající židle a už nám obratně nalil, načež s obžerným úšklebkem zvedl číši s výkřikem:

"Na Barák!!"

"Ach!" zadunělo jako z jedné hrudi. Přitukli jsme si a napili se. Alkohol neznámé chuti mě páčil v krku.

Barran všem nalil znovu, přičichl ke sklence, zamlaskal a křikl: "A teď do druhé nohy!!" a vypil na ex. Na židli rozvalený kremátor pojídal chlebičky a obratně plival semínka z okurek tak, aby zasáhl mladíkův talířek. Barran stále doléval. Začalo mi být horko. Kořalku jsem nevnímal, zato jsem i s okolím vstupoval do husté, pableskující kapaliny. Jakmile naplnili sklenky, museli jsme je hned vypít - jako by hořelo, jako by každou chvíli mohlo něco přerušit tento tak náhle improvizovaný mejdan. Zvláštní mi připadala i neobyčejná veselost těchto lidí, která se nedala vysvětlit těmito několika rundami.

"Jaký je to dort? Provensálský?" ptal se tloušť plnými ústy.

"Haha... provokatérský," odpověděl mu Barran. Kremátor se chechtal, plácal, co mu slina přinesla na jazyk, vzduchem létaly samé vtípky, jízlivosti a pijácké průpovídky.

"Na tvé zdraví, Barránu! Tvé taky, mrtvoláku!!" ryčel tlouštík.

"Thanatofilie je touha po smrti, ne po mrtvých, ignorante!" odsekl mu kremátor.

Za chvíli už nebylo možné hovořit. Ve všeobecném chaosu se ztrácel i křik. Jeden přípitek následoval druhý, pot'ukávání, pil jsem tím víc, že nápady a žerty společníků mi připadaly neobyčejně hloupé, zapíjel jsem tedy vlastní odpor a znechucení; Barran vřískal falzetem nějakou písničku, až se zalykal, a smyslně ohnutými prsty předváděl na ubrousku tanec opilé dvojice, kremátor střídavě chlastal kořalku po celých sklenkách a házel okurkami po mladíkovi, který ani moc neuhýbal, kdežto tlouštík ryčel jako bejk:

"Do toho! Holahej!!"

"Holá!"

"Hurá!!" odpovídali mu.

V jednu chvíli vyskočil, zatočil se, strhl si z hlavy paruku, hodil ji na zem a se zpocenou, náhle obnaženou pleší vyhlásil:

"Když flám, tak flám! Kamarádi! Zahrajeme si na pastí!"

"Napásti!"

"Ne, kvizy!"

"Haha! Hehe!" říčeli jeden přes druhého.

"Na naše bratrské city! Na štěstí!" volal kremátor a líbal si ruce.

"A já na úspěch... lé... léčení... na doktora..., přátelé! Nezapomínejte na dok... tóra!!!" kňučel Barran.

"Škoda že tu nejsou holky... zatančili by sme si..."

"Ech! Holky! Hříšky! Slad'oučké!"

"Jdou špioni, jdou špioni, jdou!!" vyl tlouštík bez ohledu na okolí, najednou ustal, škytl, přejel nás zarudlým zrakem a olízl se maličkým, špičatým, skoro dívčím jazykem.

"Co tady dělám?" uvažoval jsem zděšeně. "Tohle podřadné opilství třetího řádu je odporné... Jak se kasají..."

"Vá... žení!! Na klíčníka! Na našeho já... nitora! Ať žije kremátor! Ať žije mejdan!" volal někdo tenkým hlasem zpod stolu.

"Správné! Ať žije!"

"Na ex!"

"Jak blesk!"

"Naráz!"

"Na doraz!" vřískal nesebráný sbor. Bylo mi mladíka líto - neustále mu dolévali, přímo ho ožírali! Tlouštík s rudou pleší, napuchlou jako by měla prasknout - nepřírozně bílý měl jen hadrovitý krk - zazvonil o sklenici, a když to nepomohlo, praštil lahvi o podlahu. Zvuk rozbíjeného skla vyvolal přechodný klid, v němž se pokoušel promluvit, ale krk mu ucpal bublající smích, tedy jen máváním rukou naznačoval, aby počkali, načež se rozeřval:

"Mejdan! Společenská hra! Hádanky!"

"Bravo!" zařičeli. "Bereme! Hrrr! Kdo první?!"

"Héj, tam na té rovině..."

stojí dům ve sněhúúú...

Héj, miluj ty mě silně...

můj malej špión... kúúú!"

zalykal se Barran."

"Vážení... Bratři..., " pokoušel se ho překřičet tlouštík, "případ první: kdo - viděl instrukci?"

Odpověděla mu salva smíchu. Při pohledu na poskakující těla a rozšklebená ústa jsem se otrásl, kremátor i mladík vzlykali, načež mladík vypískl:

"Houbeles!"

Nad ubrusem opět cinkly sklenky zvedané nejistýma rukama. Rozněžněný kremátor pokrýval vášnivými polibky své dlaně, Barran, sedící vedle mě, si nalil kořalku do krku, postřehl jsem, že se přitom cvrnkl okrajem skla do nosu, který se nenarovnal, ale zůstal promáčklý. Ani si toho nevšiml. Zřejmě je z vosku,

pomyslel jsem si, ale neudělalo to na mě dojem. Tloušťík, kterému bylo stále větší horko, se svlékl do půli těla, pyžamový kabátek si přehodil přes ramena, a tak seděl s lesklými kapkami potu na hustých chlupcích, odporně tučný, nakonec si odepnul i uši.

"Toto je svátek špionáže! Svátek špionáže! Svátek špionáže!" zapěli najednou dvojhlasně Barran a mladík, kterému už plavaly modré oči. Kremátor se odtrhl od líbaných rukou a připojil se k nim s refrénem:

"Bereš tedy akta! A čteš tato akta! Baštíš ona akta!"

"Vážení... hádanečka číslo dvě: co je manželství?!" houkl oplzle svlečený kandidát na mrtvici. Vypadal jako zarostlá žena. "To je nejmenší špionážní buňka," odpověděl sám sobě, protože ho nikdo neposlouchal.

Před očima mi kroužily rudé, vřeštící obličejce. Připadalo mi, že Barran dává stříháním uší nějaká znamení kremátorovi, ale asi se mi to jen zdálo: oba byli příliš opilí. Sempriaq najednou popadl cizí sklenku, vypil ji, praštil s ní o podlahu a vstal. Po zrzavém kníru mu stékala kořalka se slinami.

"Fešáček!" volali na něj. "Vážení! Pozor! Výraz vysoké hodnosti! Povýšení, patří mu povýšení!"

"Mlčte!!!" zakokřhal kremátor a hrozně zbledl. Motal se, nemohl získat rovnováhu, roztaženýma rukama se proto opřel o stůl, odkašlal si, vycenil veverčí zuby a s usazeným obličejem zpíval:

"Á! Moje mládí! Krásné dětství, rodný dome! Kde jste? Kde jsem já, v dávných, pradávných letech... Kde jsou moje ručičky s růžovými prstíčky, malilinkými, sladoučkými nehtíčky... Ani jeden mi nezůstal! Ani jeden... Sbohem... Vrkám... ne: krkám..."

"Přestaň!" přerušil ho Barran. Něco číchal svým plochým, velikým nosem. Podíval se na mladíka sedícího vedle něj, přiložil mu ke rtům hrdlo plné láhve a sykl:

"Neposlouchej ho!"

Přidržel mu hlavu.

Postižený rychle vyprázdnil láhev. Její bublání bylo jediným zvukem v nastalém tichu. Kremátor sledoval přimhouřenýma očima klesající hladinu, odkašlal si a začal:

"Copak odpovídám za svou nešikovnou ruku? Za čumák? Pařát? Chrup? Za svůj hrb? Hovadismus? Stojím před vámi, znásilněn životem..."

Ustal, protože se s ním dělo něco podivného. Hubeňour odtrhl prázdnou láhev od úst mladíka, který mu padl do náruče, a pronesl střízlivým, klidným hlasem:

"Stačí."

"É?" broukl tloušťík. Sklonil se nad ležícího, postupně mu nadzvedl víčka a pohlédl do zorniček. Jakoby uspokojen výsledkem této prohlídky upustil tělo, které se skutálelo pod stůl, odkud bylo záhy slyšet těžké, nepravidelné chrápání.

Kremátor se posadil, otřel si důkladně čelo i tváře ubrouskem, upravil si knír, také ostatní se začali hemžit, odkašlávat, pobíhat...

Rozhlížel jsem se a nevěřil vlastním očím. Růžové tváře mizely, na talířky odkládali obočí, mateřská znamínka, a co bylo nejdivnější, oči se jim vyjasnily, čela vyhladila, z obličejů zmizela úřední nevázanost. Hubeňour (nazýval jsem ho tak dál, třebaže se mu tváře zřetelně vyplnily) se přisunul ke mně i se židlí a se světáckým úsměvem řekl polohlasně:

"Promiňte nám tu maškarádu. Je to hrozně nepříjemná věc, ale vyvolala ji vis maior. Ale věřte, že to pro žádného z nás nebylo snadné. Pokud člověk předstírá ničemu, trochu zničemní..."

"A potom se odničemní!" prohodil kremátor přes stůl. S odporem si prohlížel vlastní ruce.

Nedokázal jsem ze sebe vymáčknout ani slovo.

Hubeňour se opřel o mou židli. Z pyžama mu vylezly manžety večerní košile.

"Zpodlení a odpodlení," řekl, "to je věčný rytmus dějin, houpačka nad propastí..."

Zvedl hlavu.

"Teprve teď budete naším hostem, ve shromáždění snad až příliš akademickém - abstraktorů, abych tak řekl..."

"Co prosím?" vykoktal jsem. Stále jsem se ještě nevzpamatoval z nenadálé proměny.

"Nu ovšem... my jsme totiž vlastně profesori... Tohle je profesor Deluge," ukázal na tloušťíka, který s námahou vytáhl chrápajícího mladíka zpod židle a opřel ho o stěnu. Rozepnuté pyžamo odhalilo

důstojnickou uniformu údajného aspiranta.

"Deluge je vedoucí katedry obojí infiltrace, víte?"

"Obojí?"

"Ano. Agenturistiky a provokatoriky... Jako kamuflážník nemá sobě rovného..., kdo jiný, když ne on, by vyměnil polovinu hvězd v galaxii?"

"Barrane! To je služební tajemství," prohodil napůl žertem tlustý profesor. Upravil si oblek, sáhl po láhvi minerálky a počákal si pleš.

"Tajemství? Ted'?" usmál se Barran.

"Určitě ztratil vědomí?" ptal se kremátor s tvářemi v dlaních, jako by bojoval s opilostí.

"Určitě, takový zelenáč hned usne," vmísil jsem se, protože mi začalo svítat, že se celou dobu snažili opít důstojníka v pyžamu.

"Jakýpak zelenáč? Mohl by být vaším otcem...", zafuněl tlustý profesor. Opatrně si osušoval pleš a současně popíjel minerálku.

"Delugemu můžete věřit, to je starý praktik," usmál se na mě Barran. S těmito slovy pozvedl ubrus, mrtvičnatý vědec končil hned za jeho okrajem.

"Protězy," odpověděl na můj užaslý pohled. "Praktická věc pro podobné příležitosti..."

"Vy jste tedy... všichni... profesory?" koktal jsem. Bohužel jsem nebyl strážlivý.

"S výjimkou kolegy kremátora. Ale jeho specializace je nadoborová," řekl klidně Barran. "Jako vedoucí kadaveristického studia a kustod - custodia eius cremationi similis - zasedá v akademickém senátu."

"Ach... copak Sempriaq je opravdu kremátorem? Myslel jsem, že..."

"Předstírá? Ne. On," pokývl stranou, odkud se ozývalo hlasité chrápání, "se vyzná. Je odolný..."

"Nehorekuj, Barrane, dneska to nebylo špatné," řekl tlustý profesor a odložil sklenici. "Často musíme do noci vyprávět o špionech-veteránech, o pradávných agenturách, o opravdových špezech, o spárech rozvědky (tady přicházejí na řadu tajné manikýrské písně), o tajných strážnicích, zámořském špiclování, než ho vyřídíme. A v zimě musíme ještě při tom blábolení topit v krbu... pějeme kódy, šifrovánky... od oken táhne, vždycky přitom nastydnou..."

Pokrčil rameny.

"A jak...", ozval se kremátor. Narovnal se na židli, se stejnou veverčí tváří, ze které však zmizel stín úřední tuposti, potměšile se zašklebil a zapěl:

"My jsme spolek špionů!"

"Nech toho, klíčniku, nemůžu to ani slyšet!" okřikl ho profesor Barran.

"Klíčniku?" nadhodil jsem tázavě.

"Divíte se, že nazývám Sempriaqa klíčником? Nu což, profesorujeme, ale máme kamarádké přezdívky, ještě ze studentských časů... Delugeho nazývají študáci parchantem... a klíčník či janitor pochází z toho, že v jistém smyslu hlídá u těch dveří Baráku, které mají jen jednu - k nám obrácenou stranu.

Nebyl jsem si jist, jestli správně rozumím, nesměl jsem však dál vyzvídat, proto jsem se ozval až po hodné chvíli:

"A smím se zeptat na váš obor?"

"Pročpak ne? Přednáším barákoznalectví, kromě toho vedu seminář desémantizace, taky se trochu zajímám o výzvědnou statistiku - agenturistika, šifromatika, ale to je spíš můj koníček."

"Opravdová ctnost se chvály nebojí," ozval se Deluge. "Profesor Barran je tvůrce teorie nahlodávání, a jeho kasuistika zrady a pragmatika zrádcovství zahrnují dlouhé série tripletů a kvintupletů, o jakých se mnohemu začátečníkovi ani nesní... Ale nyní do boje, kolegové, do boje! Nunc est bibendum!"

S těmito slovy sáhl po láhvi, kterou odzátkoval kremátor.

"Cože...", řekl jsem vyveden z míry, "budeme pít?"

"Nechcete? Škoda... proč jsme se tu vlastně sešli?"

"To ne, ale... nevypili jsme už dost... promiňte, že to říkám, ale..."

"Nevadí, nevadí. Tamto se nepočítá. To byl jen průzkum," vysvětlil mi blahosklonně tlustý profesor.

"Ostatně teď už žádnou kořalku. Kořáček, dobré vínko, arak a takové věci. Je zapotřebí propláchnout mozkové závity, aby lépe fungovaly..."

"Leda to..."

Láhev putovala kolem stolu. Ušlechtilý nápoj trošku zlepšil náladu pokaženou nedávnými událostmi. Z hovoru jsem se dověděl, že profesor Barran se zabývá mimo jiné helénistikou.

"Takové neužitečné studium?" podivil jsem se.

"Neužitečné? Co to říkáte? A trojský kůň, od kterého pochází kryptohippistika?! A co odhalení Kirké Odysseem? Hudební maskování Sirén?! Odhalování zpěvem a tancem, nemluvě o Diově agenturní labuti?!"

"Á propos?" otázal se Sempriaq. "Znáte operu Cadaveria rusticana?"

"Ne."

"Helénistika je naše pokladnice!" pokračoval Barran bez ohledu na kremátora.

"Jistěže..., " uznal jsem, "a smím vědět, čím se zabývá váš obor? Ta... desémantika... omlouvám se, ale jako laik..."

"Proč se omlouvat? Jde o podstatu... Čím je naše existence, když ne věčným kroužením špiclů?

Špehováním Přírody... Speculatorem byl v antickém Římě nazýván jak vědec, tak špion, protože vědec je špionem par excellence i par force, je agentem Lidstva v lůně Bytí..."

Nalil. Přitukli jsme si.

"Divíte se? Nu což, to jsou qualitas člověka occulta, z dávných časů. Už středověk znal špehování. V cizích jazycích espion, espionismus, znamená umělecký směr, ostatně velice zajímavý... na freskách se vyskytují poletující dlouhé stuhy, to jsou prosím stuhy, na které andělé psali udání... Špehem lze označit špeha i jádro věci, a dále, dialektická vulgarizace "špicl" - to je od špice - čili nahoře, stejně jako špice zaostřená v probíhajícím boji s přírodou - nu a rázem tu máme suspectus, podezřelý, suspektní, ale o čem jsem to mluvil? Už mě koňak mate... Pravda! Můj předmět, tedy, vážený pane, před chvílí jsem říkal "znamená", "označuje" - jsme tedy u významů...a s nimi je třeba zacházet opatrně! Člověk odedávna nedělal nic jiného, než dával významy - kamenům, lebkám, slunci, jiným lidem, a dáváním významů současně tvořil jsoucná - tedy záhrobní život, totemy, kulty, nejrůznější mýty, legendy, lásku k vlasti, nicotu - a tak dále; daný smysl reguloval lidský život byl substancí, základem i rámcem, současně však i pastí, omezením! Významy zastarávaly, mýjely, avšak nastupujícímu pokolení nepřipadal předchozí život promarněný, ač se křížoval k neexistujícím bohům, přísahal na kámen filozofů, přízraky a flogiston... Vrstvení, dozrávání a práchnivění významů se pokládalo za přirozený proces, sémantickou evoluci, až došlo k největšímu objevu dějin, který toto vymezení zobecnil, devalvoval, teď se tak nazývají kdejaké nové bomby, ale věřte mi - třebas za přispění koňaku... Tak na zdraví.

Nalil. Napili jsme se.

"Nuže?" usmál se Barran. "Kam jsme došli? Desémantika! To je prosté, pane, velice prosté: je to odnímání významů..."

"Cože?" zeptal jsem se hloupě a zastyděl jsem se. Nevšiml si toho.

"Je třeba odnímat významy!" vysvětlil Barran rozhodně. "Historie nás vyčerpala, pokryla všechno tlustou skořápkou výkladů, významů, mystifikací - já neštěpím atomy, nekuchám hvězdy, ale postupně, pomalu, důkladně a všestranně odnímám Smysl."

"Ale není to... v určitém smyslu... ničení?"

Bystře na mě pohlédl. Ostatní něco zašeptali a zmlkli. Důstojník u stěny chrápal a chroptěl.

"Mluvíte zajímavě... Ničení? Tedy když něco tvoříte - raketu nebo novou vidličku - je přitom spousta zmatku, pochyb, komplikací! Ale když něco ničíte (úmyslně používám vašeho zjednodušení), ať už o tom řekneme cokoli, je to současně prosté i jisté.

"Vy tedy... schvalujete ničení?" zeptal jsem se a neúspěšně bojoval s hloupým úsměškem, který mi křivil rty, ale ty už dávno nebyly mé a otevíraly se pořád víc.

"Já ne, to koňak...", řekl a lehce št'ouchl do mé plné skleničky. Napili jsme se.

"Ostatně neexistujeme," dodal jakoby nerad.

"Prosím?"

"Víte, jaká je matematická pravděpodobnost libovolné hromádky hmoty ve vesmíru, že v ní nastanou životní procesy, jako je listí, salám nebo voda, kterou pije živý tvor? Jako vzduch, který dýchá? Jedna ku kvadrilionu! Vesmír je nesmírně mrtvý. Do životního cyklu pronikne jeden atom z kvadrilionu, do cirkulace zrození a zkázy - jak výjimečné! A teď se zeptám, jaká je pravděpodobnost proniknutí do

života ne jako pokrm, voda, vzduch, ale jako zárodek? Když si vezmeme poměr veškeré hmoty vesmíru, rozpadlých hvězd, toho prachu a špíny nazývaného kometami, té gigantické prádelny, té kloaky smrdutých plynů nazývané Mléčná dráha, ohnivé fermentace, toho veškerého smetí - k váze našich těl, těl všech živých bytostí, a vypočteme pravděpodobnost, jakou má kdejaká hromádka hmoty odpovídající tělu, že se stane živým člověkem - ukáže se, že tato pravděpodobnost se rovná prakticky nule!"

"Nule?" opakoval jsem. "Co to znamená?"

"To znamená, že všichni, jak tu sedíme, jsme neměli nejmenší šanci vzniknout, tedy - neexistujeme..."

"Jak prosím?" broukl jsem trpělivě, protože mě něco zaujalo.

"Neexistujeme...", opakoval Barran a všichni se rozesmáli.

Teprve teď jsem pochopil, že žertoval, elegantně, odborně, matematicky, takže jsem se ze zdvořilosti, protože jsem vůbec nebyl veselý, zasmál také.

Ze stolu mizely prázdné láhve a objevovaly se plné.

Naslouchal jsem hovoru jako pilný, ale stále méně chápající posluchač. Byl jsem už opravdu opilý.

Někdo, zřejmě kremátor, pronesl chválu agónie jako zkoušky síly. Profesor Deluge diskutoval s Barranem o dementistice a psychofágii - nebo to znělo jinak? - pak se mluvilo o nějakých nových objevech, o Machina Mistificatrix; pokoušel jsem se probrat, seděl jsem přehnaně vzpřímeně, ale hlava mi pořád padala dopředu, měl jsem záchvaty strnulosti, v nichž jsem se vzdaloval od hovořících a přestával je slyšet, až mi jakási věta zazněla hlasitě v uších.

"Vyřízen?" řekl někdo najednou. Chtěl jsem se na něj podívat a při pohybu hlavy jsem poznal, že jsem hrozně opilý. Nemyslel jsem, něco myslelo mnou. V mračnu jiskříček jsem se přidržel stolu a jako pes položil na jeho okraj svou tvář.

Před očima jsem měl nožičku čísky, skleněný nárt, štíhlounké lýtečko; rozlítostněný k slzám jsem jí tiše šeptal, že se mám a budu mít na pozoru. Nade mnou pili a hovořili dál - mozky vědců byly opravdu nezdolné!

Potom všechno zmizelo. Zřejmě jsem usnul, ale nevím, na jak dlouho. Probudil jsem se s hlavou na stole. Otláčená tvář mě páčila, pod nosem jsem měl rozsypané drobečky. Uslyšel jsem hlasy. "Vesmír... zfalšoval jsem celý vesmír... mea culpa... přiznávám se.

"Nech toho..."

"Poručili mi, poručili..."

"Nech toho, jsi nechutný. Napij se minerálky."

"Třeba nespí," ozval se jiný hlas.

"Ale spí..."

Ztichli, protože jsem se pohnul a otevřel oči. Seděli jako předtím. Z kouta zaznívalo chrápání připomínající pilu. Před očima mi plavala světla, skleničky i tváře.

"Silentium! Pánové!"

"Gaudeamus Isidor!"

"Nunc est Gaudium atque Bibendum!" zalévala mě vzdálená vřava.

"Jaký je tu rozdíl?" napadlo mě. "Stejně jako tamti. Jenomže latinsky.

"Jen směleji, pánové, směleji!" volal Barran. "Suaviter in re, fortiter in módo... Spectator debet esse elegans, penetrans et bidexter... Vivant omnes virgines, panstvo!! Barák patří nám! Prosit!!"

Před očima mi všechno vířilo, červené, zpocené, bílé, hubené, tlusté - bylo to podobné jako na začátku, nejdřív volali opile "holčičky!" a skřehotali "ach! kozy! cecky! ech!!" a potom pořád dokola "Frivolitas in duo corpore, Venus Invigilatrix". Chtěl jsem se na něco zeptat, ale nikdo mě neposlouchal. Vyskakovali, pili, usedali, zpívali, najednou někdo přišel s nápadem na tanec a řetěz a bez ohledu na mé protesty mě vtáhl mezi sebe. "Lalalaratata!" duněl tlustý profesor a jako had jsme v řadě za sebou předusali celý pokoj a postranními dveřmi vnikli do velkého sálu; chlad vanoucí z jakýchsi otvorů mě trošku osvěžil - kam jsme se vlastně dostali?

Jakési Theatrum Anatomicum pro přednášky ve tvaru amfiteátru rozšiřující se směrem nahoru. Dole pódium, katedra, černá tabule, houba, křída, poličky s lahvemi, u dveří na stole další lahvičky, prázdné, čekající na líh; poznal jsem je, pocházely z pracovny komandanta - odtud se zřejmě zásoboval. K našemu rytmicky dupajícímu hroznu se přiblížila nějaká ctihodná postava; kremátor zabrzdil a napodobil

vypouštění páry. Odtrhl jsem se od vlaku a osaměle čekal, co se ještě přihodí.

"Profesor Suppelton! Vítáme vás, drahý kolego!" zaduněl Deluge tak, že se vrátila ozvěna. Ostatní ho zaslechli, přestali dupat, tančit, ukláněli se a tiskli si ruce; příchozí byl v kaiserocku, šedivý, pihovatý a s porozuměním se usmíval.

"Profesore Shnelsuppe! Prosíme o zasvěcení nižšího stupně: co je to?!" halasil Barran, podupávající do taktu, jako by se chystal stepovat.

"To... je mozek, membra disiecta...", pronesl stařec v černém. Na stolech stály na podstavcích rozestavené zvětšené části mozku, bílé jako pokroucená střeva nebo abstraktní sochy. Profesor jednu oprášil péřovou prachovkou.

"Mozek?!" vykřikl nadšeně Barran. "To je něco, panstvo! Na počest naší chlouby! Na mozek!" zvedl láhev. "Připijme si, ale bakchicky, bukolicky a anakoluticky!"

Nalil všem kolem a začal liturgicky předčítat etikety exponátů:

"Ó gyrus fornicatus!" pronesl a ostatní to se slzami smíchu v očích opakovali.

"Ó tuber cinereum! Ó striatum! Buňky gliální, ty se nám líbí!"

"Buňky!!!" vykřikl nadšeně. Stařec v kaiserocku se opášoval bez ohledu na ostatní.

"Ó thalamus! Chiasma opticum! Ó gyrus!" zaklínal Barran.

"Ó synapse! Ó Varolův most!"

"Na tom Varolově mostku...", vřeštěl kremátor.

"Pleno měkká! Pleno tvrdá! Pleno pavučnitá!!!" klokotal Barran. "A gyrus! Pánové, zapřísahám vás, nezapomínejte na gyrus!"

"Opatrně, to je formalín," řekl flegmaticky profesor Shnellsupp nebo možná Suppelton.

"Ó formalíne!" navázali.

Akceptovali prostě všechno, bez rozdílu. Udělali vlak, chytili starého anatoma, prohlásili ho za přednostu a jeho prachovku za plácačku. Opíral jsem se o lavičku a nejistě tomu všemu přihlížel. Sál hučel ozvěnou opileckých výkřiků a dupotu, osvětlený jen zdola - temné vpadliny v kopuli nad ním připomínaly vyloupané obrovské oči, které na nás nehybně pohlížely. Tři kroky ode mne, u kovového sloupku, nenápadná a shrbená, postaršího věku, stála bezzubá, a tudíž důstojná kostra, s rezignovaně svěšenými rukama; na levé chyběl malíček - ach! tento chybějící prst mě poděsil, přiblížil jsem se, protože se mu na prsou něco blýskalo. U žebra se mu za nožičku houpaly zlaté brejličky...

Tak tady? Až sem se dostal? Důstojný stařeček se stal exponátem? Vědeckou pomůckou? To má být naše třetí, poslední setkání? Že by všechno bylo jen proto?

"Holá," nanesl Barran, "do tvých rukou, kremátore-kustode! Haec locus, ubi Troia fuit! Samé hlouposti! Snuppel-Shappel-Trappelton! Přiznej se: Dnes jsi dostal řád Denuntiatio Constructiva na Velké oprátce!!"

"Pozor... ojoj!" zasupěl anatom, tažen násilím ostatními, s kaiserockem vlajícím kolem něj - bohužel však už bylo pozdě. Rozjetá skupina porazila poličku - s hlukem a blýskáním skla sletělo všechno na podlahu, z baněk vytryskl koncentrovaný líh a potvůrky z něj vylétající se rozplácly na zemi...

Amfiteátre se rozlil pach léta zadržované smrti. Tři bakchanti strnuli a začali prchat, anatoma zanechali nad zničenými sbírkami. Podél zdi jsem se vydal nenápadně za nimi. Bouchly dveře.

V pokoji čekaly nové láhve, jakoby nic příběhli s řehotem k nim a začali nalévat; pocítil jsem pod sebou spásnou židli a začal jsem usínat, vjíždět do této vřavy jako do moře, ještě mi ve vzpomínce blýskala zlatá obroučka, nožička k uchycení za uchem, třebaže už ucho chybělo, tedy bol a žalost.

Najednou všechno zakryl bledý, potem lesklý a neobyčejně dlouhý přízrak...

"Má... té dlou... hou tvář, pro... fe... so... re...", řekl jsem a snažil se, abych se na žádné slabice nezakoktal. Hlavu jsem položil na stůl jako na polštář. Barran, s ospalým a napůl zlomyslným úsměškem na levé lici, zašeptal:

"Jen červ dokáže dělat dobře červa...!"

"Jakou to máte tvář...", opakoval jsem tiše a neklidně.

"Copak tvář... Víte, kdo jsem?"

"Jistě... profesor Barran... infiltra... tor."

"Nejde o infiltraci... to Deluge... víte... vedu řízení proti Pánovi..."

Pokoušel jsem se vstát, trochu se narovnat, ale nemohl jsem, jen jsem opakoval:

"Co? Co?"

"Ano, řízení o Pánovo suspendování.

"Moje?"

"Ne, pane, Pána, toho co v šesti dnech... a v sedmém odpočíval."

"To... má být žert?"

"Kdepak žert! Prověřili jsme... existují úkryty... v temných mlhovinách... v hlavách komet vyhloubených..."

"Jo tak... to je známo...", zamručel jsem uspokojen. "Pane... pane profesore..."

"Copak?"

"Co je... triplet?"

Objal mě a funěl alkoholickým dechem:

"Povím ti to. Jsi mladý, ale baráčník... já taky... proč bych ti to neřekl? Povím, všechno ti povím... To je tak. Dejme tomu - existuje baráčník. Náš. Nu, a když je někdo něčím, jak to poznat, nu?"

"Podle toho, že... se to pozná," broukl jsem.

"Tak vidíš! Výborně! To, co se dá poznat, lze předstírat. Kdo předstírá, že je opravdovým baráčníkem, ten tedy byl náš - ale potom ho naverbovali, zagenturovali, podplatili oni, a potom ho naši chňap! - a získali ho zpátky. Avšak vůči oněm - aby se neprozradil - musí dál předstírat, že tady předstírá baráčníka. Pak oni ho najmou znovu - a potom nám předstírá, že jim předstírá, že nám předstírá, chápeš? A právě to je triplet!!!"

"To... je jasné," řekl jsem. "A kvadruplet znamená - ještě jednou?"

"Ano! Jsi důvtipný... nechceš, abych tě hned naverboval?"

"Vy?"

"Jistě..."

"Vy..., profesore?"

"Co na tom, že jsem profesor? Dělán agentáž."

"Pro ty, či ony?"

"Proč to chceš vědět?"

"Nu... vždycky... jaksi..."

"Ach ty, ty... hlídáš se... zasloužil bys povýšení... člověk by si řekl: nemotora, a on je zatím špion! Tyty!" šťouchl mě s otcovskou starostlivostí do boku. Vypadal najednou hrozně staře, snad z nevyspání nebo podobného důvodu.

"Nejsi lechtivý?" pokračoval se spiklenecky přimhouřeným okem. "Chlapík! Víš, co je to galaktoklasmus?"

"Copak? Hádanka?"

"Ano. Nevíš? To je konec světa, haha."

Že by v nich vlivem alkoholu převládl úředník nad profesorem? prolétlo mi ošklivě bolící hlavou. Barran na mě upíral chladně planoucí oči.

Někdo pod stolem mě šťouchl do nohy. Zpod ubrusu se vynořila zrzavá čupřina kremátora, který se mi nemotorně, ale rozhodně šplhal po kolenou a opakoval:

"To je fajn, když se staří přátelé vyslychají! Potěšeníčko, že? Pěknej švindl..."

Pokoušel jsem se osvobodit. Přilepil se na mě, objal mě kolem krku a šeptal:

"Jen se hlídej, bratříčku. Dám ti všechno, co chceš... celý svět pro tebe sežehnu... do posledního drobečku... stačí říct slůvko a já ti..."

"Pusťte mě, pane profesore..., zase se líbáte?" opakoval jsem a mírně s ním cloumal. Visel na mně jako pytel, jeho neoholené tváře škrábaly, někdo ho odtahoval, šel pozpátku jako rak a zdálky mi ukazoval dezertní talířek, který držel v ruce.

Talířek, co je to talířek, o co jde s talířkem? přemýšlel jsem horečné. Něco s ním už bylo... kde?

Proboha! Servis! Kdo mluvil o "servisu", co vlastně znamená "servis"?!

Nastal rozruch. Připadalo mi, že je nás nějak víc, ale to jen všichni vstali. Uprostřed seděl na židli odstrčené od stolu tlustý profesor s mokrým kapesníkem na čele a v nastalém tichu škytal v rytmu s

pravidelným chrápáním opilého důstojníka v koutě. "Postrašit! Polekat!" ozývalo se. Ostatní mi pomohli vstát. Obstoupili jsme tlustého profesora. Nohy se mi třáslly. Tloušťák na nás nejistě hleděl, rukama prosil o pomoc, ale když chtěl promluvit, přerušilo ho hrozné škytnutí. Modrý v obličejí, s vytřeštěnými očima nadsakoval, až pod ním skřípala židle.

"Signalizuje!" sykl kremátor zaposlouchaný do škytavky a zvedl talířek. "Slyšíte?!"

"Ne! Ne!!" pokoušel se tloušťák bránit, ale jeho protesty přemohlo další mocné škytnutí.

"Tak ty signalizuješ, hošku?!" vmetl mu Barran do tváře. Křečovitě mi svíral dlaň.

"Nééé!"

"Počítat!!" ječeli všichni. Sborově jsme počítali škytnutí. "Jedenáct... dvanáct... třináct..."

"Zrádce!" sykl v pauze kremátor.

Tloušťák modral pořád víc. Na pleši mu vyvstávaly kapky potu velké jako hrášky, zdálo se, že mu strach, který ho roztrásl, mačká hlavu jako citron. "Třináct... čtrnáct... patnáct..." S prsty znecitlivělými děsným stiskem jsem strnule čekal. Sténající tloušťák si cpal do úst pěst, ale cloumala s ním škytavka silnější, čím víc se ji pokoušel potlačit. "Šest..."

Tloušťák se zatřásl, zachroptěl a chvíli nedýchal. Potom zvedl oteklá víčka a faldovatá tvář se zklidnila.

"Díky..., " zašeptal, "díky..." Jakoby nic jsme se opět vrátili ke stolu. Byl jsem opilý a věděl jsem to, ale jinak než předtím. Pohyboval jsem se volněji, i mluvit jsem mohl bez většího úsilí, ale má dosud neprojevená ostražitost mizela - a já jsem její zánik přijímal docela klidně.

Ani jsem nezaregistroval, že mě Barran zatáhl do hovoru o Baráku a jeho barákovatosti. Nejdřív mi zazpíval písničku:

"Tak! Barák! Zájem Baráku - Antibarák, Antibaráku - Barák! Tak!"

Potom mi pověděl několik sodomystických a gomorologických anekdot. Už jsem si nevšímal talířku, kterým mi zdálky blýskal do očí kremátor.

"Znám!" volal jsem vyzývavě. "Servis! Chápu, talířek! Chápu, a co? Co mi kdo udělá? Profesor je správný chlap! A já jsem volný jako pták!"

"Ty můj ptáčku nesystemizovaný..., " přitakával mi hubeňour, klepal mi na koleno a úlisně se na mě usmíval levou tvář. Vyptával se mě na špiónské úspěchy, na to, jak se v Baráku cítím. Začal jsem žvanit.

"Nu, a jak to bylo dál?" tázal se zvědavě.

Už jsem všechno prozradil, utajeně před ostatními, kterými jsem si nebyl jistý. O knězi se Barran vyjádřil francouzsky: abbé provocateur, a příběh zlatookého stařečka komentoval lakonicky:

"V rakvi zaujal špatnou polohu, nesprávnou. Patřilo mu to!"

Sempriaq v jednu chvíli odešel od stolu a jako by se o něčem radil s tloušťákem, který si poléval pleš ze sklenice.

"Umlouvají se..., " ukázal jsem na ně očima Barranovi.

"Nesmysl!" řekl odmítavě. "A jak to bylo dál? Co ti pověděl doktůrek?"

Pozorně mě vyslechl až do konce, zafuněl, okázale mi stiskl pravici a řekl:

"Trápiš se, vid'? Nedělej to, proboha! Podívej se na mě: jsem hrozně opilý. Opi... louč... ký! Střízlivý - to je něco jiného, ale teď před tebou nemám tajemství. Já jsem tvůj a ty můj! Víš, s kým jednáš? Nevíš!"

„Už jsi říkal. Přednášíš..."

„To jenom tak... ve volných chvílích. Jsem pověřen transcendentálními případy. Ne ze skromnosti, ale pravdivě ti povím: la maison - c'est moi. Jen uvažu... Triplet, kvadruplet, kvintuplet - to je na pendrek. Hračky. Zkrátka jen taková fašírka. Existuje Barák, že? A Antibarák. Oba důstojné, věčné! Přitom všechno je podstrčené. Celý Barák se skládá z nepřátelských agentů a celý Antibarák - z našich!!"

"To je vtip?" pokusil jsem se utlumit senzačnost jeho šepotu.

"Nedělej blbého! Ale uvědom si, že agenti sice proklouzli na všechna místa a jen předstírají, že jsou naši, kdežto tamti - tamty, což je celá podstata věci, kterou to ovšem vůbec nemění!"

"Jak to?"

"Poněvadž struktura Baráku zůstává stálá. Protože záměny probíhaly léta, kus za kus, forma zůstala!

Nedotčené jsou funkce, postupy, prémie za odhalení, platí rozkazy, pravidla, vyhlášky o utajení, a zásady úřadování, postupování a podpisování se dlouhá léta rozrůstaly a zostřovaly, vyřizovaly a byrokratizovaly tak, že loajalita Baráku mu přešla do kostí, do základní struktury, takže čest špiona, věrnost vlasti,

bdělost i všechno ostatní, třebaže jsou zcela vyřazené - fungují dál!!"

"To není možné...", roztřásl jsem se.

"Je, holoubku, je... Uvaž, že při podstrčení, podplacení, naverbování je nejdůležitější absolutní utajení, aby se kontakt neprozradil, takže o každém jednotlivém agentovi odtamtud, který tady pracuje, ví - tam - jenom jeden pracovník a naopak; podřízení a nadřízení o nich nevědí nic, a každý se proto musí na svém místě chovat patřičně, plnit a vydávat pokyny, vykazovat, vyhledávat, stíhat a potírat nepřátelské záměry; takže dohromady jednají ve prospěch Baráku..., a přestože kradou, kopírují, opisují a fotografují všechno, co můžou, vůbec to nevadí, protože tam, v Antibaráku, se to dostane do rukou našich lidí..."

"A naopak?" zašeptal jsem ohromen touto gigantickou představou.

"A naopak, bohužel. Vidím, že jsi bystrý chlapík!"

"A co ty... přestřelky a bitvy? Ta... odhalení?" ptal jsem se vpitý očima do černých, jasných zřítelnic podlouhlé, teď zamračené tváře, jejíž levý ústní koutek se chvěl něčím utajovaným. Nebral jsem na to ohled.

"Nu, k prozrazení dochází. Odhalení? Je třeba vykazovat činnost, existují normy, plány, povídal jsem ti o tripletech, vzpomínáš si? Ale Barák funguje dál, stejně jako verbování agentů, agentáž nemůže přestat, takže dochází k malérům, když udávající je převerbovaný o jeden stupeň výš - například když dublet odhaluje tripleta nebo kvadrupleta, problémy narůstají, protože se už vyskytují šestáci a mezi horlivci prý i sedmáci..."

"A co dělá ten bledý špion?"

"Nevím, neznám ho - určitě je to volný lovec, takový starobou páchnoucí chlapík, zfotovatělý špiclík, liberál, fanda anachronismů, který se chce vlastníma rukama zmocnit toho nejtajnějšího, nejdůležitějšího dokumentu... je to marný sen, protože něčeho se dopídit je možné jen týmově a on to dobře ví, proto si zoufá..."

"A co mám dělat já?"

"Především se musíš angažovat. Jenom probůh žádný eskapismus. Běda druhořadým, ocitnuvším se mezi ostřím mocných šermířů, chápeš?" citoval.

Kremátor mi opět ukázal talířek. Znechuceně jsem mávl rukou.

"A konkrétně?"

"Musíš si to rozvrhnout, někam proniknout, získat nějaké tajemstvíčko, šach mat, tím nabudeš na ceně..."

"Myslíš? Moment..., ale jedno nechápu. Odkud víš o Baráku, když je všechno utajené a nikdo o tom neví? Dejte mi svatý pokoj!" odstrčil jsem kremátora, který došel ke mně. "Vím, servis, talířek, ale nerušte! Odkud o tom víš?"

"O čem?" zeptal se Barran.

"No, to, co jsi mi povídal..."

"Nic jsem nepovídal."

"Jak to? Že se obě rozvědky navzájem vykuchaly a vycpaly odpadlíky, že na všech židlich sedí zrádci, že se Barák zaměnil s Antibarákem, takže teď se srazováním zradí jenom zrada. Rád bych věděl, odkud to víš."

"Odkud?" pronesl a otřepal si kolena. "Nemám ponětí..."

"Jakto... a ty?"

"Co mi tykáš?!" přeměřil si mě pohledem. Už před chvílí jsme zvýšili hlas. Nastalo ticho. Nezvyklé ticho.

"Nu... vy..."

"Co vy..., vyštěkl.

"Odkud... odkud to víte?"

"Já?" ušklíbl se. "Já nic nevím..."

"Ale..., začal jsem, ale hlas mi ztuhl na rtech a zbledl jsem. Muž ležící u zdi už delší dobu nechrápal, ale teprve teď jsem si to uvědomil - otevřel oči, usedl a promluvil:

"Kdyby midy..."

Vstal, protáhl se, svlékl pyžamo, utáhl si opasek, uhladil uniformu, přistoupil k nám a zastavil se dva kroky od stolu.

"Jste ochoten vypovídat, že zde přítomný systemizovaný pracovník Barran, alias profesor desémantiky, alias Statista, alias Plaudertron, hlásal utrhačnosti a pomluvy o Baráku, čímž vás přímo přemlouval ke zradě, antisubordinaci, deagenturalizaci, odprovokování a odšpionování, čímž vás učinil spolupachatelem svých zločinných záměrů, jednání a podvodů?"

Těkal jsem očima z jednoho na druhého. Barran s hlavou vtaženou mezi ramena po mně loupnul očima. Jen kremátor seděl otočen zády a pohlížel na talířek, jako by se nehodlal starat o to, co se děje.

"Jménem Baráku vás vyzývám k výpovědi!" pronesl ostře důstojník. "Co víte o renegátství zde přítomného Barrana?"

Zavrtěl jsem hlavou. Důstojník pokročil, sklonil se nade mnou, jako by ztratil rovnováhu, a stěží slyšitelně vydechl:

"Hlupáku! V tom spočívá tvá Mise... Chcete něco říct? Poslouchám!" pokračoval stejným hlasem jako prve a ustoupil ke stolu. Naposledy jsem pohlédl na ostatní. Uhnuli očima. Barran se třásl.

"Ano!" vychraptěl jsem.

"Jaké ,ano'?"

"Mluvil, ale jen obecně.

"Naváděl ke zradě?"

"Nenaváděl! Přisahám!" zavyl Barran.

"Ticho! A vy mluvejte!"

"Říkal něco o tom, že se mám zbavit skrupulí..."

"Ptám se, jestli přemlouval k odpadlictví?"

"V jistém smyslu snad, ale.

"Mluvejte jasně: Přemlouval, nebo nepřemlouval? Ano, nebo ne?"

"Ano...", zašeptal jsem a po vteřině mrtvého ticha vybuchl uragán smíchu. Tlouštík se držel za břicho a poskakoval i s křeslem, Barran se řehtal, důstojník-aspirant mával zvednutýma rukama v záchvatech veselosti a nadšeně volal:

"Zbabělec! Baba! Zradil! Zbabělec!"

"Baba, baba, tatarata!" začali zpívat, ale zpěv neustále přerušovaly výbuchy smíchu.

Barran se uklidnil první. Předstíral skromnost, ale triumfoval s rukama zkříženýma na prsou. Celou dobu byl klidný jen kremátor, který pozoroval tuto scénu s nepatrným úsměškem na rtech.

"Už dost! Dost!" prohlásil Barran. "Je čas jít, kolegové!"

Vstávali. Tlust'och si odepnul faldovatý, podezřele bílý krk, mladý důstojník s výrazem únavy po důkladné práci hlasitě kloktal minerálkou - na mě se vůbec neohlíželi, jako bych přestal existovat.

Otevíral jsem a zavíral ústa, ale nenacházel jsem slova. Barran zvedl z kouta svou aktovku s termoskou, šaty si přehodil přes rameno a toporným krokem odcházel s tlouštíkem, kterého držel pod paží. Viděl jsem, jak přehnaně zdvořile okolkují ve dveřích, kde si dávali přednost.

Kremátor, který se opozdil, prošel kolem mě, přičemž hněvivě a současně výmluvně ukázal na talířek pohozený na stole, jako by říkal: "Vždyť jsem dával znamení! Varoval! Můžeš si za to sám!"

Zůstal jsem s černovlasým důstojníkem. Chtěl odejít také, ale já jsem vstal ze židle a zastoupil mu cestu. Pod mým upřeným pohledem se zastavil.

"Co to bylo?" uchopil jsem ho za paži. "Zábava? Demonstrace?! Jak jste mohli?!"

"Ale, prosím vás...", ohradil se a uvolnil si ruku. Pohlédl mi do očí, potom odvrátil hlavu a rozpačitě pronesl: "To byla ,cibule'."

"Cože?!"

"To... tak se nazývá použitá metoda... vědecká metodika nepřestává být exaktní, ani když inspiruje žert..."

"Žert?! To byl žert?"

"Nu... zlobíte se... pro mě taky nebylo příjemné tak dlouho ležet a chrápat. Co se dá dělat, taková je služba," bránil se neobratně.

"Řekněte mi jasně, co to mělo znamenat?!"

"Ach, Bože... to není tak jednoduché... v jistém smyslu... šlo samozřejmě o žert, nevinný žertík, víte, bez jakýchkoli důsledků - profesor hodlal prozkoumat reakci..."

"Mou?!"

"Kdepak! Pana Sempriaqa... promiňte... nezdržujte mě. V každém případě ujišťuji, že nešlo o nic... nic..."

S uhýbavým pohledem vyšel či spíše vyběhl, přičemž cestou ťuknul na skříň vedle dveří.

Zůstal jsem sám mezi odsunutými a převrženými židlemi, u stolu se zbytky, špinavými talíři, skvmami vína na ubrusu. Odporný pohled! V tichu se ozvalo zaklepání. Přehlédl jsem místnost. Byla prázdná. Klepání pokračovalo, úporné, monotónní. Natáhl jsem uši. Znělo z kouta. Pomalu jsem tam došel. Jedno, dvě, tři, čtyři klepnutí, jako by někdo klepal na dřevo. Skříň!

V zámku vězel klíč. Otočil jsem jím. Dveře se pomalu otevřely. Uvnitř seděl skrčený kněz Orfini, v sutaně přehozené přes uniformu a vpředu nezapnuté, se štosem popsaných papírů na kolenou. Nehleděl na mě, protože pořád ještě psal. Nakonec udělal tečku, vystrčil nohy, vstal ze sedátka stojícího ve skříni a vyšel z ní ven, bledý a vážný.

XII

Položil papíry na stůl a řekl: "Podepište!"

"Co je to?"

Svou pózou jsem stále vyjadřoval zaskočení, s rukama před hrudí, jako bych se před něčím chránil.

Papíry ležely na ušpiněném ubrusu, vedle jediného čistého talířku pohozeného kremátorem.

"Protokol."

"Jaký protokol? Přiznání? Zase mě oklamali?"

"Ne. To je prostě opis - a zaznamenané výpovědi, nic víc. Podepište."

"A když nepodepíšu?" pronesl jsem s pohledem stranou. Pomalu jsem usedl. V hlavě mi praskaly dlouhé, lepkavé nitky bolesti.

"To je pouhá formalita."

"Ne."

"Dobrá."

Sebral papíry, složil je a nacpal do kapsy uniformy, potom zapnul knoflíčky sutany, takže se před mýma očima stal opět pouhým knězem. Potom na mě vyčkávavě pohlédl.

"Vy jste tu celou tu dobu seděl?" zeptal jsem se s tváří ve dlaních. Vypitá kořalka ve mně zanechala jakousi slizkou sedlinu, v ústech, v krku, v celém těle.

"Ovšem."

"Nebylo tam dusno?" zeptal jsem se, ale nezvedl hlavu.

"Ne," odvětil klidně. "Je tam klimatizace."

"To jsem rád."

Byl jsem tak unaven, že jsem nechtěl ani vyjádřit, co si o něm myslím. Levá noha mi začala vibrovat. Nevšímal jsem si toho. Tvář jsem měl stále v dlaních.

"Rád bych ti řekl, co se stalo," pronesl nade mnou tiše. Chvilí čekal, a když jsem se neozval ani nepohnul - jen noha se mi bezmocně třásla jako natočený mechanismus - pokračoval:

"Ten žert byl jen závěrem boje Barrana a Sempriaqa. Ty jsi jej měl rozhodnout. Aspirant sehrál roli, kterou mu určil Barran. Deluge měl být pouhým svědkem. Barran to zinscenoval sám, hledal někoho, kdo by se mu hodil do hry. O tobě se dověděl nejspíš od doktora, který ho léčí. To je vše, co vím."

"Lžeš," procedil jsem se sepnutýma rukama.

"Lžu," opakoval jako ozvěna. "Proč? Byla to Barranova svévolná intrika. Deluge však o ní informoval sekci. Udáním profesora Delugeho a bez informování Barrana zatažená do akce, se tato intrika stala součástí úředního postupu sekce. O tom věděli jen šéf a já, protože mě sem poslal, abych zaprotokoloval všechno, co se stane. Alespoň tak to vypadá na první pohled. Aspirant však udělal něco nečekaného: při odchodu klepnul do skříně. Věděl tedy, že jsem v ní. Z přítomných o mně nevěděl nikdo, náčelník sekce takový příkaz aspirantovi dát nemohl, protože ten mu nepodléhá. Jak tedy naznačuje ono klepnutí, aspirant jednal na vyšší příkaz, takže hrál podvojnou hru: předstíral poslušnost Barranovi jako svému nadřízenému a současně se přes jeho hlavu kontaktoval s někým vyšším. Proč mu však přikázali klepnout? Měl jsem zaprotokolovat všechno, co se stane, zaprotokoloval jsem tedy i to klepnutí."

Náčelník sekce, který si přečte mé hlášení, z něj pozná, že nemá zavést disciplinární řízení proti aspirantovi za účast v intrice zorganizované Barranem, protože aspirant prozradil - vědomím o mé přítomnosti ve skříni - že jedná z vyššího podnětu, jako vykonavatel oficiálního rozkazu, nikoli jako společník Barranovy svévole. Akce tedy probíhala současně podle tří plánů, jako souboj Barran versus Sempriaq, jako případ Barran, Sempriaq a ostatní, sledovaný mým prostřednictvím sekci na přímý náčelníkův rozkaz, a konečně - jako případ ještě vyššího řádu, ze kterého byl aspirant vypuštěn, protože se za ním skrývá někdo ještě nad sekci - tedy z odboru.

Ale to ještě není všechno. Proč odbor místo kontaktu se sekci postupoval takovou oklikou - o svém zapojení do případu uvědomil jen klepnutím do skříně? Tady podruhé vstupuje na scénu Barran. Je možné, že to, co předvedl Sempriaqovi a Delugemu jako osobně připravený krok, dohodl ve skutečnosti s odborem, a takzvaná intrika neměla za cíl překonání Sempriaqa ve sporu o hodnotu operace 'Cibule', čili ve vědecké rovině, ale jeho naprosté zničení, eventuálně i dalších účastníků 'pitky' - odhalením, kdo z nich poruší základní příkaz loajality a neudá Barranovy záměry. Ověření loajality je tedy čtvrtý, naprosto nový aspekt případu. Existuje ještě pátý, musela totiž existovat dvě udání: profesora Delugeho sekci a aspirantovo odboru (jinak by mu odbor nedal pokyn ke klepnutí, jelikož by o ničem nevěděl). Teď mě však víc zajímá udání profesora Delugeho. Podle řádů zde byl kompetentní odbor a aspirant jednal správně, když se obrátil na něj. Ať tak či onak, profesor Deluge dobře věděl, co dělá. Když šel s udáním do sekce, a ne do odboru, pak proto, že dostal příkaz tak jednat. Tedy neudával, ale plnil rozkaz shora - samozřejmě rozkaz odboru. Proč to odbor udělal? Uvedl do případu už dva lidi - Barrana a aspiranta. K čemu byl potřebný třetí? Aby zkoumal, co udělá sekce s nepředpisově podaným udáním? Avšak sekce ho stejně musela předat odboru, a také to udělala, současně pak vyslala na místo svého člověka, tedy mě. Buď jak buď - Deluge bude také kontakt odboru. Jediný, kdo postupoval podle svého jako odpověď na Barranovo vyzvání, byl tedy Sempriaq. Povšimni si však, že se tě snažil varovat, dát ti na srozuměnou, že ví o přípravě celého případu, že to, co pokládáš za Barranovy upřímné rady a přiznání, je jenom 'nastrčením', jeho perfidním tahem. Ovlivňování tvého konečného rozhodnutí poskytováním varovných znamení v jakékoli podobě bylo totiž přísně zakázáno přijatými pravidly, a já ta pravidla znám, protože je ve svém udání uvedl Deluge. Když ti Sempriaq ukázal talířek, porušil tato pravidla. Proč? Aby vyhrál? Ne - protože tak dosažená výhra by byla přirozeně zneplatněna. Ostatně ty jsi ve své zaslepenosti přehlédl závažnost sdělovaných znamení... Kremátor neměl zájem na tvém varování, protože tím si znemožňoval výhru. Proč to tedy dělal? Samozřejmě proto, aby Barranovi naznačil, že ví o jeho přípravě této intriky s odborem, že se dokonale vyzná v její fiktivnosti. Takové znalosti mohl získat jen s vědomím nadřízených. Ukazuje se tedy, že všechny přítomné (kromě mě, ale já jsem byl ve skříni) vyslal odbor.

"Mě ne..., "řekl jsem.

"Tebe také. Čaj byl oslazený!"

"Co to povídáš?"

"Čaj, kterým tě křísili, byl oslazený, takže jsi byl lepkavý a musel ses vykoupat, mezitím ti vzali šaty a dali župan, od županu je už blízko k pyžamu, ostatně doktor by se nikdy neodvážil podstrčit tě Barranovi z vlastní vůle! Doktor podléhá odboru, ergo - i ty, i všichni ostatní zde byli lidmi odboru. Chápeš, co to znamená?"

"Ne..."

"Ne? Když se Sempriaq zbavil talířkem možnosti výhry, nešlo o žádný souboj. Když on, i ti dva, i ty - když všichni byli figurkami téže strany, pak druhá vůbec neexistovala. Barranův drsný žert byl ve skutečnosti žertem samotného odboru!! Vidím, že mi nevěříš..."

"Ne."

"Pochopitelně! Jak bys mohl? Jak to - uvažuješ - odbor, mocný odbor se zabývá inscenacemi nějakých vtípků? Žerty? To není možné - v tom se skrývá nějaký hlubší smysl... Ale to jen Barran si s tebou chtěl zažertovat, odbor ne - ten si ztropil žert ze všech! Divný žert? Všechno záleží na tom, jak se na to díváme. Když v něčem dokonale rafinovaném nevidíme smysl, obvykle se usmíváme. Jinak je tomu, když jde o velkou věc... Vezmi třeba slunce s jeho protuberancemi krouticími se jako natáčky nebo galaxii se vším jejím smetím - nepodobá se přízračnému kolotoči? A metagalaxie s jejími kupami? Copak

si lze seriózně dovolit nekonečnost? A ten binec souhvězdí!! Viděl jsi někdy karikaturu slunce nebo galaxie? Těm si nedovolíme posmívat, protože bychom došli k tomu, že nejde o výsměch nás, ale z nás... Tak tedy předstíráme, že nevíme nic o nevybíravosti prostředků, které používá vesmír - říkáme totiž: je takový, jaký je, je vším, a všechno nemůže být vtípem - je příliš obrovské, nepředstavitelně veliké, je tedy - seriózní... Ach, velikost - jak ji uctíváme! Dokonce i lejno veliké jako hora s vrcholem v oblacích vzbuzuje úctu a podlamuje kolena. Proto vůbec netrvám na tom, že šlo o žert. Ty bys taky byl radši, kdyby to bylo vážné, ne? Myšlenka, že tě mučí jen tak mimochodem, že tvému utrpení nikdo nepřihlíží, ani s ďábelským úsměvem ne, že je v podstatě nikdo nechtěl, že nikoho nezajímá - taková myšlenka je pro tebe nesnesitelná. Jistě, tajemství je lepším východiskem - lepším než hloupostí. Do tajemství schováš cokoli - doufám... To jsem ti chtěl povědět. Jen dodám, že hovorem o odboru jsem zjednodušoval. Nitky vedou k němu, ale nekončí tam. Vedou dál, rozvětvují se po celém Baráku. To on byl autorem ,žertu'. On nebo, pokud chceš, nikdo... Teď už víš všechno."

"Nevím nic kromě toho, že jsi pověděl to, co ti poručili..."

"Když to popřu, neuvěříš mi a budeš mít pravdu, protože já sám nevím, jestli mluvím pravdu..."

"Ty? Jak to můžeš nevědět?"

"Po tom, co jsem ti řekl, bys měl být důvtipnější. Pokud ti jde o to, nedostal jsem takový rozkaz, ale nevím, jestli ho nedostal můj nadřízený a nevybral mě - podle rozkazu, ne naopak. Poslyš: nevím, čím je Barák. Třeba Barran nelhal. Třeba se dvě neodlučně propletené rozvědky navzájem pohltily. Třeba nejde o šílenství lidí, ale organizace, která po nadměrném růstu narazila někde daleko na své odnože, zahryzla se do nich, vrátila se po nich k vlastnímu srdci a nyní sama sebe hryže a požírá pořád víc. Třeba ten druhý Barák vůbec neexistuje..., leda jako ospravedlnění autokanibalismu..."

"Kdo jsi?"

"Kněz, to přece víš."

"Kněz? To mi chceš namluvit? Prozradil jsi mě Ermsovi! Proč nosíš sutanu? Abys ukryl uniformu!"

"A proč nosíš tělo? Abys ukryl kostru? Proč to nechceš pochopit? Nic přece neskrývám. Ano, prozradil jsem tě... Prozradil, ale tady je všechno zdáním, zradou, zločinem, i vševědoucnost - ta není jen nemožná, ale také nepotřebná, stačí totiž její imitace, fantom utkaný z udání, nárážek, slov ze spaní, cárů vylovených ze žumpy... Není důležitá vševědoucnost, ale víra v ni..."

To asi nechtěli, aby mi pověděl, napadlo mě, a on pokračoval nenávisným šepotem:

"Ještě pořád věříš v moudrost Baráku!!! Jak ti to mám říct? Viděl jsi vrchní velitele? To jsou tupé, bradavičnaté, hluché a sklerotické záprtky na vrcholu pyramidy, nic víc... Podívej!"

Vytáhl z kapsy kamínek, ohlazený dlouhým nošením, lesklý a na jedné straně kropenatý jako vajíčko.

"Vidíš ho? Nesmyslný šutřík! Podívej se na ty pitomé fleky... Na ty dírky... Ale vezmi takových kamínků milion, trilion, a prostor je obejmě, vítr přilehne, přitáhnou hvězdné záření a z té hromady vyleze dokonalost... Kdo dal rozkaz hvězdám? Kdo?! Taky Barák..."

"Tvrdíš, že Barák - je příroda?"

"Ne! Nemají nic společného kromě toho, že jsou dokonalé. Ty se pokládáš za vězně v labyrintu zla, myslíš si, že tady má všechno význam, že krádež plánů je rituál, tedy Barák ho zruší, zničí a znovu vytvoří, aby bylo toho víc k ničení - a to ti připadalo jako moudrost zla... Proto sis dovoloval duševní veletoce, tančil jsi v představě, že ti tak hrají, sám jsi se přizpůsoboval své zkáze, značku, která ti vyřeší hrůznou rovnici, ale tak tomu není! Slyšíš? Neexistuje plán, rovnice, značka, prostě nic - jenom Barák. Jenom Barák..."

"Barák?" opakoval jsem se zježenými vlasy.

"Barák," podpořil můj děs. Celý se trásl. "To není moudrost, ale jen slepá, všudypřítomná dokonalost, vzniklá sama ze sebe, není v lidech, třebaže z nich vyšla - totiž z mezilidského prostoru. Slyšíš? Lidské zlo je nepatrné a křehké, a tady vznikla velikost... Záplava potu! Oceán moči! Rachot agónie, chroptění milionů prsou! Hovno století - skálou! Tady můžeš utonout v lidech, můžeš se jimi udávit, zahynout v lidské poušti, bratře! Pohled - lidi tě roztrhají na kusy, aniž si přestanou míchat kávu, a staneš se holohlavou loutkou, hadříkem, dětskou řehtačkou a ubrečeným odpadkovým košem... Tak funguje samorostlá dokonalost, nikoli moudrost! Moudrost - to jsi ty, ty sám, nebo - dvojice! Ty a ten druhý, i ten most mezi vámi z poctivých blesků z očí do očí..."

To, co říkal, bledý jako smrt, zalitý potem, mi připadalo pořád povědomější. Něco podobného jsem už slyšel. Najednou jsem pochopil, že stejně kázal z kazatelny, i tam bylo o potlačování, odvolával se tehdy na zlo jako satana... a bratr Persváz řekl, že to kázání bylo provokací, že kněz Orfini provokoval...

"Jak ti mám věřit?" pronesl jsem s námahou. Zachvěl se.

"Človče!!!" křičel šeptem. "Pořád ještě nevidíš, že to, co je v jedné rovině rozhovorem nebo žertem, v jiné je navyklým postupem a v další - zápasem odborů, a pokud půjdeš touto cestou dál, zmizí ti v rukou, pronikne do stěn, protože tady každá stopa vede všude!!!"

"Ty to chápeš?"

"Chápu, proč nechápu. Zrada je nezbytná, ale Barák existuje proto, aby byla nemožná, je tedy třeba znemožnit nutnost. Jak? Mařením pravdy. Zrada bude zbytečná, pokud se pravda promění v jednu z masek klamu. Proto tu není prostor pro nic vlastního, pro důsledné zoufalství ani trvalý, poctivý zločin, který by tě zatížil a jednou provždy stáhl ke dnu. Poslyš! Spoj se se mnou! Utvoříme tajný spolek, spiknutí! To nás spasí!!!"

"Zbláznil ses?"

"Ne! Když si budeme věřit - zachráníme se. Já ti vrátím tebe a ty mi předáš mě. Jenom tak se můžeme osvobodit!"

"Chytí nás!"

"Nevadí, mohou nás chytit. Pokud je to jisté - tím spíš to udělejme! Vírou v prohru od začátku se vykoupíme! Já umřu za tebe a ty za mě, a tuto pravdu nezfalšují, chápeš?! Budeš po boku ukřižovaného lotra, protože já jsem lotr! Ano! Poručili mi, abych tě přemluvil k tomuto spiknutí... Jsem provokatér..."

"Co to povídáš?"

"Pořád ještě nechápeš? Jsem provokatér, protože jsem kněz! To, co jsem ti řekl, může tady říkat kněz jen jako provokatér. Poručili mi přesvědčení, že budeš souhlasit..."

"Vzpamatuj se! Jak bych mohl souhlasit?!"

"Nemáš jiné východisko. To si oni myslí. A je tomu tak. Už nemáš sil. Dneska jsi obvinil nevinného člověka, který ti byl nakloněn, protože takový byl - alespoň ve tvé představě - Barran, když jsi ho udával, pokud tedy nebudeš souhlasit dnes, pak budeš zítra, pokud ne mně, tedy někomu jinému. Ale pak budeš souhlasit jen tak, jak to vnucuje Barák, zdánlivě, přijmeš vnucenou hru. Nedělej to! Musíš souhlasit doopravdy, v srdci, a to ihned, opravdově, a tehdy se uvnitř Provokace zrodí Pravda.

"Ale ty přece musíš podat hlášení a udat mě jako člověka, který souhlasil se spiknutím!"

"Pochopitelně tě udám! A oni to budou pokládat za zdání spiknutí, za spiknutí vynucené, za tvůj souhlas s klamem a bláznovou maskou, kterou jsem ti nasadil na rozkaz - ale ty, pokud to všechno učiníš dobrovolně, sám a s hlubokým přesvědčením, vyplníš prázdnotu, a tím se spiknutí, naplánované Barákem jako provokace, stane Tělem. Souhlasíš?"

Mlčel jsem.

"Odmítáš?" zeptal se. Hlas se mu třásl a po tváři mu splynula slza. Vztekla ji setřel.

"Nevšímej si jí," řekl, "to je pouhá rutina."

Vyčkával jsem, noha se mi stále třásla, neviděl jsem ho, dokonce ani neslyšel, jako bych byl znovu obklopen řadami bílých chodeb, bílých dveří, okraden o vše, co mohlo být moje. S neživým svitem labyrintu v očích, s jeho pravidelným tepem v uších jsem pronesl:

"Souhlasím."

Ve tváři se mu zablesklo. Poodvrátil se a otřel si šátkem čelo i tváře.

"Teď se budeš bát, že tě zradím doopravdy," řekl posléze, "ale s tím se nedá nic dělat. Poslyš: všechny přísahy, zaklínání, sliby nemají cenu, tedy jen tolik: dneska už nic. Žádná významná znamení. Stejně by nás nezachránila. Naši zbrani bude veřejnost spiknutí, veřejnost, které nikdo neuvěří. Udám tě nyní svému nadřízenému. Chovej se přirozeně - dělej všechno jako dosud.

"Mám jít do podatelny?"

"Šel bys?"

"Asi ne."

"Tak nechod'. Raději si odpočiň, musíš nabrat sil... Zítra po obědě, mezi dvěma karyatidami podpírajícími klenbu v sedmém patře, vedle výtahu, tě bude očekávat Druhý..."

"Druhý?"

"Totiž já. Dvojice. Tak si budeme říkat."

"Já mám být Prvním?"

"Ano. Už půjdu. Bylo by podezřelé, kdybychom byli spolu příliš dlouho."

"Počkej! Co mám říct, kdyby mě vyslyšali před zítřejším setkáním?"

"Co chceš."

"Smím tě udat?"

"Samozřejmě. Vždyť budou o spiknutí vědět, ale jen zdánlivě. Pokud ne..."

Zmlkl.

"A ty?"

"Já taky. Dost. Přetneme tento bludný kruh. Jen si pomysli: navzájem se zachráníme, vykoupíme, dokonce i když zemřeme. Sbohem."

Už jsem nepromluvil. Odešel rychlým krokem a vzduch rozvířený jeho odchodem mi ještě chvíli ovíval obličej.

Jde mě zradit - zdánlivě. Ale jak mám vědět, jestli jen zdánlivě? napadlo mě, ale tato myšlenka mě nechala naprosto lhostejným. Vstal jsem. Chtěl jsem něco říct, ale nemohl jsem, protože tu nikdo nebyl. Zakašlal jsem, záměrně hlasitě, abych slyšel sám sebe. Místnost byla bez ozvěny. Otevřel jsem dveře a nahlédl do vedlejší. Byla prázdná, jen na stole se pomalu otáčely cívky magnetofonu. Sundal jsem je, roztrhal pásku na kousíčky, nacpal si je do kapes a odešel do koupelny.

XIII

Probudilo mě burácení vodovodních trubek. Po otevření očí jsem si poprvé povšiml na stropě koupelny bílého štukového reliéfu, představujícího výjev ze života v ráji. Adam a Eva vykukují za stromy, na větvi číhá had s hlavou skrytou za haluzí, anděl za obláčkem sepisuje nějaké udání - skoro přesně tak, jak mi vyprávěl Barran. Barran! Rázem vystřízlivělý jsem usedl na podlahu. Před usnutím jsem se svlékl a ručník, kterým jsem si podestlal, mě neuchránil před chladem porcelánových dlaždiček. Byl jsem strnulý, ztuhlý, jako by se na mně už projevovala posmrtná ztuhlost. Ožil jsem teprve ve vaně pod proudem horké vody. Když jsem z ní vylezl, pohlédl jsem do zrcadla. Neudivila mě zestárlá tvář, protože včerejšek mi připadal jako propast času, která vyčerpala všechny mé síly, jako bych už prožil celý život a zbyla mi jen hloupá, během mytí dotírající písnička, kterou jsem slyšel z profesorových úst:

"Tak! Barák! Zájem Baráku - Antibarák, Antibaráku - Barák! Tak!"

Aniž jsem si to uvědomil, broukal jsem si ji i teď, o čemž mě přesvědčil pohyb vlastních úst v zrcadle.

Ne, nijak jsem nezestárnul, jen jsem měl kocovinu, protože jen opilý jsem mohl přistoupit na návrh kněze Orfiniho. Spiknutí - Bože! On a já - dva spiklenci čili prostě Dvojice!

Málem jsem už zpíval, pro jistotu tlumeně, přestože koupelna byla prázdná a ani zvenčí nedoléhal žádný zvuk. Už jsem si zvykl na jídlo v nepravidelných a dlouhých intervalech - po včerejší pitce jsem ostatně neměl na nic chuť - tedy jsem si jen vypláchl ústa teplou vodou s kovovou příchutí a vyšel jsem ven.

Teprve cestou k výtahu jsem zjistil - zřejmě jsem se ještě docela nevzpamatoval po posledních zážitcích - že nevím, kam mám jít. Toužil jsem po klidu, napadlo mě tedy, že nejmoudřejší bude připojit se k nějaké velké skupině lidí. Tak se dostanu na nějaké shromáždění nebo schůzi a budu moci nenápadně přemýšlet, aniž bych byl vězněm koupelny - samota v ní mi začínala být odporná.

Jako naschvál jsem potkával pouze osamělé důstojníky, ke kterým jsem se nemohl přidat bez podezření. Proputoval jsem pořádný kus pátého a potom šestého patra, nakonec jsem odjel do osmého, odkud jsem si pamatoval, že na jedné straně hlavní chodby chyběla řada dveří, což naznačovalo existenci velkého sálu za touto slepou stěnou. Tady však bylo dnes úplně prázdné. Potloukal jsem se před domnělým sálem, a když se během deseti minut nikdo neukázal, netrpělivě jsem vstoupil.

Ocitl jsem se v jakési pobočce velkého muzea. V šeru stály na navoskovaných parketách řady dlouhých zasklených a osvětlených vitrín. Ulička, kterou tvořily, se zatáčela, avšak odlesky na temných stěnách dokazovaly, že vede dál. Za skly ležely na průhledných podložkách dlaně, samé dlaně, uříznuté v zápěstí, nejčastěji po dvou, přirozené velikosti i barvy, možná příliš přirozené, protože napodobená byla nejen matnost kůže a lesk nehtů, ale i chloupky na hřebetech. Ztuhlé v nepředstavitelném počtu poloh tvořily ve

své nehybnosti jednou provždy jakési představení odehrávající se za sklem. Rozhodl jsem se nejprve projít celou sbírku, a potom se vrátit ke zvlášť zdařilým exemplářům. Času jsem měl dost. Míjel jsem ruce sepjaté k modlitbě i hraní karet, pěsti bílé zuřivosti, zoufalé i triumfující, výzvy, kategorická odmítnutí, ze stařeckých prstů splývající požehnání, žebrání, nestydaté návrhy, zlodějnu - tu rozkvétala za sklem těsným přitulením důvěrná, téměř usměvavá naivita, onde sálala marnotratnost, a vedle ní spojovala dlaně mateřská péče - tmavá ulička rozsvícených bedýnek se kroutila, šel jsem a šel, občas se zastavoval, abych vychutnal nějakou bukolickou, gestem sebranou scénu, a když jsem ji shledal jako příliš nasládlou, kráčel jsem dál; budil se ve mně znalec; už jsem jediným pohledem dokázal zachytit znázorňovaný výraz, odsoudit přehnanou nebo nedostatečnou expresi vity a odejít - zastavoval jsem se ostatně pořád řidčeji, lehce znaven a znučen - hledal jsem komplikované, tajemné - zpozoroval jsem, že tvůrce expozice vedla podobná myšlenka, protože v dalších částech točitého průchodu jsem nacházel stále úspornější, nenápadnější gesta, a nejen to - významy se rozdvíhovaly...

Nebyly tu už prosté výhrůžky, pěsti, útočnost - z hnusného rozevření prstů čísla úskočnost, dlaně růžové jakoby od uvnitř ukrytého plamenu svíčky, s pokrčeným malíčkem - nenaznačuje to něco? - s nově probuzeným zájmem, jako zkušený koštěť jsem vychutnával jakousi bratrskou oslavu, ze které odskočil stranou bůhvíproč prsteníček, nahnutý k někomu za mými zády - v útěšném, čirém, chytlavém vzduchu se skrýval nějaký švindl, jakýsi detail rušil gesto v zavřené skřínce, les prstů se natahoval ke sklům, ve stínu puritánsky spojených hřbetů si dávaly smluvená znamení, mimo skla, od stěny ke stěně... Tu žertoval tlustý palec, tam všechno sálalo dětinstvím a najednou, z nečekaného veselí, si zápěstím, konečkem nehtu, bříškem prstu, kloubem, předávaly z ruky do ruky - ukazovaly - označovaly - mne!!

Kráčel jsem pořád rychleji, skoro jsem běžel - spousty rukou se vznášely vysoko, nízko, zkosené na skleněných tabulích, s prsty třícími do vzduchu, pokrčené, bílé jako mrtvolky, oči mě od nich přecházely. "Copak je?" říkal jsem si. "Jápak to? Proč tolik rukou? Proč a nač? Vždyť to nemá smysl! To je podvod! Jakési ohybné muzeum! Beru všechno na sebe! Utéct odtud! Prchnout..."

Najednou se z temnoty vynořil muž s pruhy světla a stínů na čele a tvářích, s ústy otevřenými jako hysterickým křikem, bez očí, pádící přímo na mě, v poslední chvíli jsem se stačil zastavit a narazil rukama na studenou, hladkou, kolmou desku zrcadla.

Stál jsem před ním - a za mnou čekala temná, akvárii rozkouskovaná hlubina, dokonale neživá, ztuhlá tisíce rozevření i sevření, nemravných i ohavných gest - to byly voskové i prokrvené, žilnaté ruce šílenství. Přitiskl jsem čelo k chladné ploše, abych je neviděl.

Tu se deska zachvěla, povolila a propustila mě. Byly to dveře, obyčejné dveře, které tlakem povolily. Stanul jsem v malíčkém pokojíku, téměř komůrce, osvětlené dvěma slabými žárovkami, snad z úspornosti. Člověk či spíše človíček, sedící za stolem v saku, nehleděl na mě, protože si stříhal nehty, které si držel - z krátkozrakosti? - těsně u očí. Lokty se opíral o haldu papírů.

"Posaďte se, prosím," pronesl, aniž zvedl oči. "Židle je tam v koutě. Ručník z ní sundejte. Jste oslněn? To nic, to přejde. Chvilíčku počkejte."

"Spěchám," řekl jsem neurčitě. "Kudy můžu odejít?"

"Spěcháte? Raději si odpočiňte. Sdělíte něco?"

"Cože?"

Pečlivě si piloval koneček nehtu.

"Tady je papír a pero. Nebudu rušit."

"Nehodlám nic psát. Kde je východ?"

"Nehodláte?"

Přerušil pohyb a bezbarvě na mě pohlédl. Už jsem ho někdy viděl a současně neviděl. Nazrzlý, s malíčkým knírkem, s ustupující bradou a buclatými svažujícími lícemi, jako by v nich měl ořechy.

"Tak budu psát já..., " navrhl a vrátil se k pilníčku. "Vy to jen podepíšete..."

"Ale co?"

"Výpovědičku."

No tohle! prolétlo mi hlavou, přičemž jsem dbal na to, abych nezaťal zuby, protože lícní svaly by mě mohly prozradit.

"Nevím, o čem mluvíte," řekl jsem suše.

"Ale? Na mejdáněk si nevzpomínáte?"

Mlčel jsem. Otřel si nehty o šat, ověřil, jestli se dost lesknou, potom vytáhl ze zásuvky malý tlustý svazek v černé vazbě, který se sám otevřel na příslušném místě, a četl:

"Paragraf... hm... hm... ano. Kdo tvrdí, šíří, propaguje nebo jinak naznačuje, že Antibarák jako takový neexistuje, bude potrestán totálním exoklasmem." Vyčkávavě na mě pohlédl. "Nu?"

"Žádné zvěsti jsem nešířil."

"Tvrdí to někdo? Chraňbůh, vy jste nic nedělal. Jen jste si dal koňáček a naslouchal. Proto přece máme klapky, abychom si s nimi ucpávali uši, že? Bohužel nemít klapky může být trestné, protože.

Nahlédl do knihy.

"Kdo je přítomen spáchání zločinu podle paragrafu N-N, odstavce N, a do N hodin po jeho spáchání nevypovídá před příslušným orgánem, bude potrestán epistoklasmem, pokud soud nenalezne v jeho postupu polehčující okolnosti podle paragrafu malé n."

Odložil knihu, pohlédl na mě vlhkýma, vodnatýma rybíma očkama, chvíli tak hleděl, až navrhl tak nepatrným pohybem rtů, jako by vyplivoval pecku:

"Výpovědička?"

Zavrtěl jsem hlavou.

"Nu," vybízel nijak neodstrašen, "malinká výpovědička..."

"Nemám co vypovídat."

"Malilinká."

"Ne. A přestaňte zdobňovat!" vykřikl jsem a celý se třásl nezadržitelnou zuřivostí. Zamrkal neobyčejně rychle jako zaskočený pták.

"Nic?"

"Nic."

"Ani t'uk?"

"Ne."

"Můžu pomoci? Třeba takhle: ‚Byl jsem přítomen mejdanu pořádanému profesory... tady jména... a... a opět jména... dne... a tak dále... a stal jsem se bezděčným svědkem šíření...‘ Nu?"

"Odmítám jakoukoli výpověď."

Pohlížel na mě okrouhlýma očkama.

"Jsem zatčen?" zeptal jsem se.

"Svědce!" prohlásil a zamrkal. "Tak třeba něco jiného? Hm? Ňuňu? Tuťu? Psipsi?"

"Přestaňte!"

"Psíí..., " opakoval lísavě jako děčko. "Spi... spis... spikulek... spiknoulek...", pištěl tenounce, "spiknutíčko?!"

Mlčel jsem.

"Ne?"

Vrhl se celým tělem ke stolu, jako by hodlal na mě skočit.

"A tohle znáte?!"

Držel v ruce kulatou krabičku plnou jako hrášky maličkých knoflíků obšitých černou látkou.

"Ó!" uniklo mi. Neobyčejně kvapně si to poznamenal a broukal si pro sebe: "Ó... O jako Orfini... O... O..."

"Nic jsem neřekl!"

"O!" zamrkal. "O a nic? Jen O, holé O, O bez ničeho? Nu, budiž, samotné O... dál třeba, dál: O... r... nu?! Šatičky duchovního... Kněžoulek... něco takového, že byste spolu, nějaké hloupůstky... hm?!"

"Ne," řekl jsem.

"Ne, jenom O!" odvětil. "O! Přece O! Pořád O!"

Byl stále potěšenější. Rozhodl jsem se mlčet.

"Nezazpíváme si?" navrhl. "Písničku. Například: ‚Měla babka Barránka, bílého jak...‘ Nuže? Ne? Tak třeba jinou: ‚Tak! Barák!‘ Znáte ji?"

Chvilí vyčkával.

"Tvrdý," pronesl posléze ke krabičce s knoflíky. "Tvrdý a hrdý, plný opovržení. Požaduje Piláta. Jen si

mě mučte! Nikdy se nepřiznám! Ecce homo! A tady nic, tady jenom pilátíci, a i kdyby kříž - jéje! - a my nemůžeme - my nic - nicíčko - my jenom... křížek na cestu!!"

Nehýbal jsem se. Znovu si piloval nehty, prohlédl si je, porovnal s vytouženou dokonalou vizí, opět piloval, opravoval, a konečně hrubiánsky, jako na počátku, vyrazil:

"Nepřekázejte!"

"Smím odejít?" zeptal jsem se ohromeně.

Neodpověděl. Vyhledal jsem očima dveře. Byly v koutě, dokonce pootevřené. Proč jsem si jich nevšiml dřív? S rukou na klíce jsem na něj pohlédl. Zaujat leštěním mě vůbec nevnímal. Váhavě jsem vyšel na dlouhou, studenou, bílou chodbu. Byl jsem už daleko, když jsem zjistil, že nesu něco velkého a těžkého, zavěšeného z obou stran na mém trupu jako vahadlo s vodou: zastavil jsem se. Byly to mé ruce, těžké a jaksi tučné. Prohlédl jsem si je. V rýhách se leskly mikroskopické kapičky. Před očima se zvětšovaly. Ó, řekl jsem si, takhle se potit... Ó! Proč Ó? Proč jsem neřekl například: É?! Červ? É, kdepak červ!

Potvůrka - dokonce Potvora. Šťavnatá, nateklá Potvora. Nikoli začínající, zanedbatelná, ale dokonalá, mocná Potvora. Pocítil jsem v sobě pohotovost, jakou mívá dynamit - zasrší jiskry, za nimi vyraží plamen - a prásk!

Dveře. Výtah. Chodba. Další dveře. Vstoupil jsem dovnitř. Jak hezky sjíždí dolů, jak je hezký výslech od starých přátel... Dýchal jsem zhluboka. Přese všechno - úleva. Klid. Žádné spiknutí.

Potvora jsem já, zkusil jsem v duchu. Nahlas to jaksi nešlo.

Vystoupil jsem z výtahu. V kterém patře? Bylo mi to fuk. Kráčel jsem dopředu. Dveře. Stiskl jsem kliku. Světlečervený pokoj s bílými pilastry, na stěnách velké obrazy a na nich ploché, v rembrandtovské hnědi utopené postavy v tylu a krajkách. Pod největším obrazem v černém rámu seděla krasavice, nanejvýš šestnáctiletá - a bála se. Mlčky čekala, co povím. Strach ji nezhyzdil. Hezká pusinka, zlatá ofinka, zasmušilé fialkové oči nedůvěřivého dítěte, plné rudé rtíky, internátní šatičky s krátkými sepranými rukávy; látkou se klubaly prsní bradavky. Vzдорovitě a pevně byly i její nohy s růžovými patami, bosé, protože sandály jí při pohledu na mě sklouzly z nohou a ležely pod křeslem, nejhorší však byla bezradnost malých dlaní. Hezká, pomyslel jsem si. A jak bílá... bílá... kdo řekl bílá? Aha! Jako lilie... liliová... nevinná bělost... Zvěstoval ji špion. Věstil mi doktora, servis a bílou lilii...

Pohlížela na mě bez hnutí fialkovými očima, nahota jejího krku byla pod černým rámem obrazu jako - hledal jsem přirovnání - jako noční zpěv. Ucházející... Udělal jsem krok k ní, potvorně pomalý, zahleděl se jí do zřítelnic, nehybnost jejího těla vyvolala v mém srdci poplach, hroty ňader pod šatičkami odpočítávaly v rytmu srdečního tepu vteřiny. Žádná slova ani gesta, pouze Potvora.

Ještě krok a naše kolena se dotknou. Seděla skloněná, s hlavou zvrácenou dozadu, její poslední ochranou byly zlaté vlasy. Sklonil jsem se nad ní. Rty se jí neznatelně zachvěly, ale ruce nezvedla. Musím ji znásilnit, napadlo mě, čeká na to, můžu ostatně ve své situaci jednat jinak? Možná není nevinným děvčátkem ke znásilnění, ale odrbaným špalkem, na kterém po přiznání definitivně přijdu o hlavu? Proč by jinak v Baráku byla?

"Nu," řekl jsem si a současně pohlížel na její zlaté řasy, "vždyť i já jsem se tu ocitl nevinný, proč by nemohla i ona?" Postřehl jsem, že už začínám vyšetřovat, hledat výmluvy, vyvinovat se, a to je určitě špatný přístup - marnění a tříštění sil. "Nuže...", řekl jsem si, "bez skrupulí a studu! Jaká náhodička - znásilňujeme!!!"

Toto obecné rozhodnutí bylo snadné, ale jak přejít k věci? Pochopitelně se nabízel polibek, tím spíš, že naše ústa by neoddělila ani dlaň - náš dech se mísil. Polibek jako úvod, ouvertura znásilnění, mě jaksi odpuzoval. Dokonce i v překvapení, uskoku, donucení je něco - co já vím - vybraně vkusného, správného, vhodného - á! teď jsem to vystihl: polibek je ozdoba, dekorace, nárazka i alegorie, a já jsem nechtěl nic předstírat; chtěl jsem se spářit, rychle a ohavně zdeptat liliovou bělost; co jiného je totiž znásilnění než zacházení s andělem jako s krávou?

Polibek jsem tedy zamítl, a moje póza, ono vdechování nevinného, panenského dechu, mi připadala falešná. Popadnu ji do náruče! napadlo mě, takže jsem ucouvl a trochu se narovnal, avšak takto vzniklý odstup, naneštěstí podobný nerozhodnému ústupu, mě trochu odstrašil. Kam vůbec s ní?! Kromě křesla byla k dispozici jenom podlaha, a zvedat dívku jen proto, abych ji hodil zpátky do křesla, naprosto nemělo smysl, kdežto znásilnění smysl mít musí, a jaký! Ten nejčernější! Popadnu ji brutálně a

bezohledně! rozhodl jsem se. Vestoje jsem však nemohl, křeslo bylo hodně hluboké, tedy jsem poklekl. Chyba! To je póza pokory, posluhování, "existence" přepásané šerpou, sundanou sněhobílými prstíky z nevinného ramene. Vkleče nelze znásilňovat, ale já jsem musel, protože každou vteřinou bylo stále hůř; začal jsem se bát, že se rozpláče, k čertu! - už špulí ústa, rozpláče se a místo nevinného tu bude usmrkané děcko! Rychle, dokud je ještě Čas!

Tedy pod sukni?! Ale co když mě zklame nevyzkoušený hmat a bude místo násilnického lechtivý - co potom?! Pochopitelně se začne chichotat, možná se zakucká a zatřepe nohama, smíchem, ne nevinností - a až se na ni vrhnu, popadnu ji a zmáčknu, pak už nezbude ani stopy po nevinnosti, ale pouhá lechtivost!! Místo znásilnění - polechtání? Laškování? Hihi?! Bože!

To ten vyšetřovatel, prolétlo mi třesící hlavou, ten mi ji nastrčil, určitě! Poznávám ho, ex ungue leonem!! Tak to tedy ne! rozhodl jsem se pevně. Nic pod sukni, nic plíživého, úskočně a zbaběle zlodějského! Z očí do očí - a polibek, ale polibek-d'ábel, blesk, krev, výzva, brutalita a zděšení! Třesnutí zubů! Vášeň!! To je ono!!! Sklonil jsem se nad ni, ale něco nebylo v pořádku. Tvářičky plné, ústa našpuřená a v jejich koutcích něco bílého, fuj! Drobečky. Opět se náš dech smísil - a zavonělo mlíčko. Proboha!!! Ty bílé drobečky, to je sýr! Ne! Sýr ne! Syreček!

Byl jsem vyřízen. Pomalu jsem vstával a ořepával si kolena. Ano, to je konec. Šestnáct let, nevinná, plachá, bílá jako sníh... Jako sníh? Jako syreček!!!

Ve dveřích jsem se ohlédl. Uklidněná dívka pokračovala ve žvýkání. V ruce dokonce držela nedojedenou housku s máslem, kterou při mém příchodu schovala. Chtěla mi to usnadnit, a já...

Dobře že nepadlo ani slovo. Zavřel jsem za sebou dveře a snažil se jít nehlučně. Potvora... potvora... Někde blízko padl výstřel. Nechtěl jsem se do ničeho zaplést a byl jsem připraven se vrátit, tím spíš, že jsem se v duchu otřásl, když jsem zahlédl před jedněmi dveřmi tři důstojníky s polštářkem. Byl prázdný, takže...

Střílení mívalo dvě podoby. Obvykle nastala po snídani prudká střelba, jakotvraždných a dobíjených, odražené kulky, prach omítky - tyto bitvy na chodbách probíhaly velice rychle. Konec oznámil dupot přibíhajících posil a šifrovaný řev. Občas se po otevření výtahových dveří neobjevila kabina, ale tmavou šachtou letěly v kotrmelcích z některého vyššího patra krví zalité mrtvoly - tak se likvidovaly. Ale tento výstřel byl jediný. Takový obvykle předcházela jistý proces - tři, častěji čtyři důstojníci nesli, zpravidla ve dvojstupu, aksamitovou podušku s revolverem. Vstoupili dovnitř, vrátili se bez revolveru a čekali přede dveřmi, až si odhalený zrádce vpálí kulku do hlavy. Pokud šlo o vyššího důstojníka, měla poduška lampasy. Odehrávalo se to nejčastěji v polední přestávce, kdy se nevyskytovali čumilové.

Do sjednaného setkání s knězem chyběla čtvrt hodina. Proč tam vůbec jít, když je všechno pošlapané, zpronevěřené, vyřízené?! Pokusil jsem se soustředit. O spiknutí se koneckonců vědělo, bylo povolené, dokonce nařízené, samozřejmě bylo zdánlivé a falešné. To jenom já jsem se pokoušel z něj pod clonou zdání vytvořit něco autentického. Právě vyhýbání by znamenalo tušení nějakého nebezpečí, donutilo by je uvažovat. Pokud půjdu, nic zřejmě nehrozí.

Ještě pořád jsem se styděl, ale už míň. Několik minut jsem prochodil v tiché odbočce chodby mezi toaletami. Při hledání omluvy jsem se náhle chopil myšlenky, možná hodně naivní, ale svůdné: co když jde o sen, dotěrný a vzpurný sen? I kdybych se z něj neměl hned probudit (připadal mi totiž neobvykle hluboký), pak by ze mě přinejmenším jeho odhalení sňalo odpovědnost. Zastavil jsem se proto před bílou stěnou, rozhlédl se na obě strany, jestli někdo nejde, a pokusil jsem se ji zbořit pouhým soustředěným duševním úsilím - jak známo, ve snu, i v nehlubším a výjimečně těžkém, se takové věci zpravidla podaří. Marně jsem však nenápadně přivíral a otevíral oči, dokonce osahával stěnu: ani se nehnula. Nejsem tedy já něčím snem? Je samozřejmě, že majitel snu má nad ním nesrovnatelně větší moc než osoby v něm se vyskytující, figuranti vytvoření pro okamžitou potřebu...

Došel jsem k závěru, že pokud tomu tak je, nezjistím to. Vrátil jsem se do hlavní chodby, nasedl do výtahu a jel nahoru na smluvené místo. Proč tu byla ta dívka? Určitě z pečlivosti: abych pochopil, že ani Potvorou se nemůžu stát bez vůle Baráku. Jako bych viděl onoho všezdrobňujícího vyšetřovatele, jak mi šibalsky hrozí prstem. Smysl pro humor v něm nepochybně rozvinuly komické záskuby oběšenců...

Výtah jel pořád výš, na počítadle naskakovala čísla míjených pater; kontakty tiše cvakaly, světlo mléčné žárovky se odráželo v palisandrovém obložení a najednou jsem ho zahlédl dvojitém sklem dveří výtahu a

chodby, když jsem míjel další patro. Stál tam ve svém krátkém sáčku, v mírném předklonu, zamyšlen - viděl mě? Aniž jsem si pořádně uvědomil, co dělám, poklekl jsem na malý kobereček ležící na podlaze výtahu a vyhlédl klíčovou dírkou k blížícímu se místu schůzky, sám neviděn...

Výtah už zpomaloval. Nejprve jsem zahlédl pečlivě vycídné boty, potom černou zástěru, ne - řadu knoflíčků: byla to sutana! Kněz! Na chodbě těsně u dveří na mě čekal kněz! Výtah se po zabrzdění ještě třásl, když jsem ho jediným pohybem prstu poslal zpátky dolů. Že bych věřil zradu? Ne - vůbec jsem nevěděl, co si mám myslet, ale teď když klesal plynulým, snově pomalým pohybem, jsem se cítil definitivně v bezpečí. Opět cvakaly kontakty, mléčná žárovka svítila, můj maličký, útulný pokojík tiše klesal Barákem; v přízemí jsem znovu stiskl tlačítko a vyrazil vzhůru...

Vkleče jsem sledoval, co se děje venku. Střídaly se výřezy pater, prázdná zeď, podlaha, něčí nohy, strop, opět holá cihlová šachta, znovu podlaha... a podruhé se mihl vyšetřovatel v saku, s úšklebkem v koutku úst trpělivě čekající na výtah - tato scéna zmizela, zapadla v hloubi zdí, jako by se za ní spustila kamenná opona. Pokračoval jsem v jízdě...

Zatajil jsem dech. Blížilo se osmé patro. Byl jsem blízko, tedy jsem z kněze spatřil jen část. Také čekal. Tedy znovu dolů - a opět podél vyšetřovatele, neviditelný, utajený, vyhledával jsem je očima, jako při odebrání vzorku...

Oba bezděky a jakoby roztržitě přešlapovali, snažili se tvářit neutrálně, zato já, spojující svými přejezdy nahoru a dolů Barákem patra krátkými spojeními a přeskakující z jedné tváře na druhou, jsem bledl, protože mi splývaly: koutek úst vyšetřovatele s knězovým převislým rtem, souhmem byl úsměv rozdělený do pater, který mnou otřásl, protože žádný z nich sám o sobě se neusmíval, to jen dohromady, souhrnně, jakoby sám Barák; když výtah sjel dolů, vyběhl jsem z něj a zanechal jej prázdný s otevřenými dveřmi, naplněný nepřetržitým zvoněním, protože jej bez ustání přivolávali snad ze všech pater naráz. Ale já jsem byl už daleko.

Kněz tedy zradil. Moje očekávání se vyplnilo. Ještě jsem trávil onen závěr, fermatu neslavně začatého spiknutí, když jsem si uvědomil, že jsem v přízemí.

Někde poblíž je legendární velká Brána - východ z Baráku.

Stále jsem šel, ale jinak - změna byla náhlá. Nenacházel jsem se na chodbě, ale spíše ve vysoké prostorné hale podpírané sloupy. Zdálo se, že zdálky zaznívala kamenná ozvěna kroků. Vzdalovaly se. Jinak tu bylo pusto. Dal bych přednost lidem, ruchu, davu, do kterého bych se mohl vmísit. Hodlal jsem totiž vyjít. To byla poslední možnost. Proč jsem dosud nepomyslel na útěk, na pokus zbavit se všeho včetně Mise, instrukce či spíše jejího zdání, falešného spiknutí, které selhalo? Těžko to vysvětlovat pouhým strachem; samozřejmě jsem se bál, že mě zadrží stráž, že budou žádat propustku, ale přinejmenším jsem mohl uvažovat o útěku, avšak vůbec mě to nenapadlo. Proč? Že nemám kam jít, kam se vrátit? Že mě Barák dostihne všude? Možná jsem přese všechno, navzdory zdravému rozumu a peklu, kterým jsem prošel, neztratil docela víru v onu nešťastnou, třikrát prokletou Misi, která ve mně doutnala jako sebeobrana a poslední opora?

Bránu jsem spatřil už zdálky. Byla otevřená. Hrůza - nikdo ji nestřežil. Ozdobný strop, podepřený mohutnými sloupy, překrýval halu velkou jako kostelní loď, pustou a prázdňovou, dokonce i bez ozvěny - a najednou jsem ho uviděl.

Byl to druhý voják, kterého jsem potkal. A stejně jako onen, který držel stráž při něčí smrti, stál němý, vzpřímený, nepřírozně ztuhlý, s rukama v bílých rukavicích na samopalu, neživostí postoje popírající vlastní existenci, jako by říkal, že není sám sebou, protože ho na toto místo postavil Barák.

Stál mezi sloupy, asi dvacet kroků ode mne. Brána, s kolmou škvírou plnou jasného světla, byla pootevřená dál - kdybych se rozběhl, dospěl bych k ní dříve, než by stačil vystřelit. "A i kdyby," říkal jsem si, "ať střílí; už dost polovičatostí, rezignace podložené strachem, naděje, kterou klamu sám sebe, tolikrát zezbabělého a odzbabělého! Dost už toho! Dost! Dost!!!"

Došel jsem ke strážnému. Hleděl skrze mě do prostoru, na nic se neptal, jako by mě neviděl - jako bych vůbec neexistoval! Skulino! Skulino, plná jasného světla!

Dolů k Bráně vedlo šest velkých kamenných schodů. Stanul jsem na předposledním.

Muž z koupelny na mě čeká. Řekl jsem mu, že přijdu. Ano - ale to je špicl, provokatér, Jidáš, stejně jako všichni, a ani to nijak neskrývá. Co znamená - oklamat provokatéra? Zradit zrádce?

Pověděl mi však o doktorovi, talířku a bělosti - tedy věděl. Věděl i to, že uteču, že se k němu nevrátím - jak tedy mohl žádat můj návrat, vymáhat svůj slib? Že by přesto s ním opravdu počítal? Oč opíral toto přesvědčení?

"Půjdu," řekl jsem si. "To bude můj poslední krok. Tím se útěk, uskutečněný později, stane něčím větším než útekem - bude výzvou vmetenou celému Baráku, protože můžu jednat skrytě, lživě a úskočně jako on, a budu se chovat, jako by mě zaléval svit milosrdenství, dobroty a všelidské milosti.

U nehybného strážce jsem se otočil a po schodech a dále chodbami jsem se vrátil k výtahu. Byl volný. Maličký pokojík mě uzavřel v rudém plyši, po stisknutí tlačítka se ozvala vzdálená píseň elektromotorů, cvakaly kontakty míjených pater, vplouval jsem do Baráku cihlovými a kamennými průřezy jeho lhostejných zdí.

Opět chodba, známá, bílá, s pablesky naleštěných dveří, mě vedla dlouhou cestou mezi ojedinělými důstojníky s aktovkami i bez nich, prošedivělými, útlými i ramenatými - jeden z nich, poslední, který mě minul několik kroků od koupelny, byl žovíalní, tlustý a funěl, protože ho tížila plná náruč papírů...

Zamkl jsem za sebou dveře. Předsínka byla prázdná, ale zazníval v ní opakující se kovový zvuk, neobyčejně úporný a zřetelný, jakési nesmírně zvětšené ticho. To kapala voda.

Stiskl jsem kliku, nadechl se, zajíkl a ztichl.

Ležel nahý ve vaně plné vody, s podříznutým hrdlem jako vepř. Mokrý vlasy vytvořily lesklý krunýř, na spáncích bílý šedinami - hlavu měl totiž odvrácenou stranou k porcelánovým kachličkám, obličej ponořený, sevřená, pokrčená ruka ještě držela břitvu. Krev ze strašlivé rány vytekla do vody a smísila se s ní, třebaže ne úplně - ke dnu dosud padaly temnější šmouhy a pruhy.

Zavřel jsem dveře na zástrčku, abychom byli sami, a přiblížil se k vaně, ale ani potom jsem nespatriil jeho obličej, který v poslední chvíli odvrátil, jako by se polekal břitvy, jako by ji nechtěl vidět - nebo jako by ji přede mnou chtěl skrýt, až ho najdu.

Pochopil jsem, že to musel udělat. Ať by říkal cokoli, jakkoli se zaklínal, neuvěřil bych mu. Jen tak mi mohl ukázat, že ode mne nic nechce ani nevyžaduje, že nijak nehrozí a nelže - jen tak dokázal, jak to doopravdy je, což bylo všechno, co pro mě mohl udělat.

Rozhlédl jsem se. Šaty ležely pod umyvadlem, pečlivě složené do komínku, daleko od vany, jako by nechtěl, aby je poskvnila krev. Kdyby zanechal nějaké znamení, cokoli napsaného, nějaký vzkaz, poslední vůli, varování, příkaz - opět bych se měl na pozoru. Věděl to a zanechal jen toto nahé tělo, jako by nahostí své smrti mě ujišťoval, že nejsem ve všem obklopen zradou - že přesto existuje něco konečného, neodvolatelného, tak významného, že to žádný zásah už nezmění.

Když se takto zabil - pro mne - zachránil i sebe.

Opatrně jsem se sklonil nad vanou. Proč se v poslední chvíli otočil?

Z ústí kohoutku padaly velké kapky do stále červenější vody a vytvářely kruhy - odporný hlasitý zvuk.

Potřeboval jsem jistotu. Uchopil jsem ho za studené rameno. Pootočil se, jako by byl ze dřeva, a vynořil obličej, po kterém stékala v slzách voda, zaplňující oční důlky a chvějící se na zarostlých tvářích.

Potřeboval jsem jistotu.

Břítva. Nemohl jsem ji vykroutit z ledové dlaně. Proč ji drží tak pevně? Nemá stisk prstů povolit s posledním úderem srdce? Proč ji nepouští, když se ji snažím vytrhnout, proč má oči plné lživých slz? Proč neleží jen tak, ale pečlivě, přímo sošně? Proč schoval obličej?! Proč vodovodní trubky znějí zpěvem, křikem a rykem?! Proč??!!

"Naval břitvu, provokatére!!!" zaječel jsem. "Zrádče!! Potvoro!! Naval břitvu!!!"